

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DE ASKERÎ TARİHE YÖNELİK
YAKLAŞIMLAR: ASKERÎ TARİH BÜLTENİ'NİN
İÇERİK ANALİZİ

ESRA ECEM ŞAHİN

OCAK – 2021

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DE ASKERİ TARİHE YÖNELİK
YAKLAŞIMLAR: ASKERİ TARİH BÜLTENİ'NİN
İÇERİK ANALİZİ

ESRA ECEM ŞAHİN

TEZ DANIŞMANI:
Dr. Öğr. Üyesi ADEM BAŞPINAR

OCAK – 2021

T.C.

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Esra Ecem Şahin'in "Türkiye'de Askerî Tarihe Yönelik Yaklaşımlar: Askerî Tarih Bülteni'nin İçerik Analizi" başlıklı tezi 20/01/2021 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun .../.../20... tarih ve/.. sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Yasin ÇAKIREL
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimi ve Yüksek Lisans derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Adem Başpınar
Tez Danışmanı

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimizi ve Yüksek Lisans derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyoruz.

Jüri Üyeleri:

Unvan ve İsim	Bağlı Olduğu Kurum	İmza
1. Doç. Dr. Murat Şentürk	İstanbul Üniversitesi	
2. Dr. Öğr. Üyesi Adem Başpınar	Kırklareli Üniversitesi	
3. Dr. Öğr. Üyesi Umut Üren	Kırklareli Üniversitesi	

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Esra Ecem ŞAHİN

20/01/2021

ÖZ

TÜRKİYE’DE ASKERÎ TARİHE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR: ASKERÎ TARİH BÜLTENİ’NİN İÇERİK ANALİZİ

Şahin, Esra Ecem

Yüksek Lisans, Tarih

Tez Yöneticisi: Dr. Öğr. Üyesi Adem Başpınar

Ocak 2021

Askeri Tarih Bülteni, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından 1976 yılında yayın hayatına başlayarak 2003 yılındaki isim değişikliği ile Askeri Tarih Araştırmaları adını almıştır. Dergide, 1976-2020 yılları arasında 840 makale yayımlanmıştır. Bu tezde derginin 1976-2020 yılları arasında yayımlanan 840 makalesinin içerik analizi yapılmıştır. Bu tezin amacı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ulusal tarihe yönelik perspektifi, yayımlanan çalışmalardaki tarih örüntüsü elde etmeye çalışmaktır. Analiz birimi olarak; yazarların cinsiyet dağılımı, akademik veya askerî unvanları, kurumları; makale konularının ilgisi, türleri, dönemleri, bölgeleri gibi unsurlar kullanılmıştır. Daha önce bu kapsamda bir çalışma yapılmadığından bu tezin alana önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir. Her iki derginin 1976-2020 yılları arasında tüm sayılarına ulaşılmış, toplam 840 makale taranmıştır. Araştırma içerik analizi yönteminin frekans analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma için gerekli olan veriler makalelerin okunması ile elde edilmiştir. Sonuç olarak, derginin amaç ve kapsam ifadesinde yer alan “Türk askerî tarihi başta olmak üzere dünya askerî tarihinin bilimsel ölçüler içerisinde aydınlatılmasını ve yapılan akademik çalışmaların okuyucu ile buluşturulmasını amaçlamaktadır.” açıklamasına uygun şekilde makalelerin konularının askerî tarih ile ilişkisi olup olmadığına dair sınıflandırma yapılmıştır. Buna uygun olarak makalelerin büyük bir çoğunluğunun; savaş, antlaşmalar, mübadele, uluslararası ilişkiler gibi askerî tarihin kapsamına giren konular olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Askeri Tarih Bülteni, Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi, İçerik Analizi, Askerî Tarih, Harp Tarihi.

ABSTRACT

APPROACHES TO MILITARY HISTORY IN TURKEY: CONTENT ANALYSIS OF ASKERÎ TARİH BÜLTENİ

Şahin, Esra Ecem

Master's Thesis, History

Advisor: Assist. Prof. Adem Başpınar

January 2021

The *Askeri Tarih Bülteni* [*Military History Bulletin*] began being published in 1976 by the Turkish Armed Forces and was renamed *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi* [*Journal of Military History Research*] in 2003. Between 1976-2020, 840 articles were published in the journal. This thesis performs a content analysis of the 840 articles the journal published between 1976-2020. The aim of this thesis is to try and obtain the Turkish Armed Forces' perspective on national history and the historical patterns in the published studies. The study uses authors' gender distribution, academic titles/military ranks, and institutions as units of analysis as well as elements such as the relevance of article topics, types, periods, and regions. Because no previous study has been made in this context, this thesis is expected to provide a significant contribution to the field. All issues from the two journals between 1976-2020 have been accessed with a total of 840 articles being scanned. The research has been carried out using the frequency analysis technique, a content analysis method. The data required for the research have been obtained by studying the articles. As a result, classification was made regarding whether or not the topics of the articles were related to military history in a way appropriate for describing the phrase "Aiming to enlighten world military history, especially Turkish military history, within scientific standards and to bring the performed academic studies together with the readers," which occurs in the journal's statement of purpose and scope. Accordingly, most articles are observed to have topics within the scope of military history, such as war, treaties, trade-offs, and international relations.

Keywords: Askeri Tarih Bülteni, Askeri Tarih Araştırmaları, Content Analysis Method, Military History, History of War.

ÖN SÖZ

Askeri Tarih Bülteni ve müteakip ismiyle Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi, Türkiye’de tarih çalışmaları içerisinde nispeten sınırlı bir yer işgal eden “askerî tarih” ile mukayyet dergilerdir. Askerî tarih son dönemde tarih içerisinde klasik bölümlenmeyi de tehdit edecek şekilde genişlemiştir lakin askerî tarih alanının ilk ve özgün süreli yayınlarına dair yeterli düzeyde analizler henüz yeni yeni üretilmeye başlanmıştır. Daha önce bu kapsamda bir çalışma yapılmadığından bu tezin alana önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir. Bu tezde ortaya konan deskriptif analizlerin daha ileri analiz çalışmalarına kaynaklı edeceği umulmaktadır.

Lisans ve yüksek lisans dönemim boyunca akademik katkılarının yanı sıra güvenini her zaman yanımda hissettiren; beni her konuda destekleyen kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Adem Başpınar’a, tez dönemim boyunca çalışmamda emeği ve desteği büyük olan Aykut Avcı’ya ve beni bugünlere getiren, hayattaki en büyük şansım olduğuna inandığım anneme teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZ.....	v
ABSTRACT	ix
ÖN SÖZ.....	xi
KISALTMALAR	xv
TABLolar	xvii
ŞEKİLLER	xix

GİRİŞ	1
-------------	---

1. BÖLÜM

BİR BİLİM OLARAK TARİH VE TARİH YAZICILIĞI.....	5
1.1. Batı'da Tarih Yazıcılığı	8
1.2. Osmanlı Dönemi Tarih Yazıcılığı	13
1.3. Askerî Tarih ve Askerî Tarih Yazıcılığı.....	16
1.4. Tarih Dergileri.....	26
1.4.1. Askerî Tarih Dergileri	26
1.4.2. Akademik Tarih Dergileri.....	27
1.4.3. Popüler Tarih Dergileri	31
1.5. ATASE Daire Başkanlığı Tarihçesi.....	33
1.6. Askeri Tarih Bülteni ve Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi	35

2. BÖLÜM

YÖNTEM.....	37
2.1. Araştırmanın Yöntemi.....	37

2.2. Yayın Seçme Prosedürü	38
2.3. Kodlama Prosedürü	39

3. BÖLÜM

BULGULAR	41
3.1. Yıllara Göre Makale ve Sayfa Sayısı	41
3.2. Yazarların Cinsiyet Dağılımları	44
3.3. Makalelerin Türüne Göre Dağılım	45
3.4. Makalelerin Dönemlendirilmesi	47
3.5. Makale Konularının Coğrafi Dağılımı	49
3.6. Yayınların Konularının Dağılımı	51
3.7. Yazarların Akademik Unvanlarının Dağılımı	53
3.8. Yazarların Askerî Unvanlarının Dağılımı	55
3.9. Makalelerin Derginin Amaç ve Kapsamına Uygunlukları	57
3.10. Dergi Sayılarının Aldıkları Atıflar	58
3.11. Yazarların Kurumların Dağılımı	61
3.12. Yayınlardaki Anahtar Kelimeler	66

4. BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA	67
KAYNAKÇA	73
EKLER	79

KISALTMALAR

ATASE	: Genelkurmay Askerî Tarih ve Strateji Etüt
WoS	: Web of Sciences
Dr	: Doktor
Dr. Öğr. Üyesi	: Doktor Öğretim Üyesi
Prof. Dr	: Profesör Doktor
Doç. Dr	: Doçent Doktor
Arş. Gör	: Araştırma Görevlisi
Öğr. Gör	: Öğretim Görevlisi

TABLÖLAR

Tablo 1 : Yıllara göre yayımlanan makalelerin frekans ve yüzdeleri.....	39
Tablo 2 : Cinsiyete Göre Yazarların Dağılımı.....	42
Tablo 3 : Yayım Türüne göre Frekans ve Yüzdeler.....	44
Tablo 4 : Yayımın Kapsadığı Tarih Dönemi/Çağı.....	46
Tablo 5 : Yayımın Kapsadığı Coğrafya.....	48
Tablo 6 : Yayımın Konusuna Göre Frekans ve Yüzde Değerleri.....	50
Tablo 7 : Yazarın akademik unvanına göre frekans ve yüzde dağılımları..	51
Tablo 8 : Yazarın askerî rütbesine göre frekans ve yüzde değerleri.....	53
Tablo 9 : Yayımın Derginin amaç ve kapsamına uygunluğu.....	55
Tablo 10 : Sayıların yıllara göre Google Scholar Atıf Durumları.....	57
Tablo 11 : Yazarın Kurumuna göre frekans ve yüzde değerleri.....	60

ŞEKİLLER

Şekil 1 : Yıllara göre makale sayılarının frekansı.....	41
Şekil 2 : Yıllara göre makale sayılarının yüzdesi.....	42
Şekil 3 : Yazarların cinsiyetlerinin frekans dağılımı.....	43
Şekil 4 : Yazarların cinsiyetlerinin yüzde dağılımı.....	43
Şekil 5 : Makale türünün frekans dağılımı.....	44
Şekil 6 : Makale türünün yüzde dağılımı.....	45
Şekil 7 : Yayımın kapsadığı çağın frekans dağılımı.....	46
Şekil 8 : Yayımın kapsadığı çağın yüzde dağılımı.....	47
Şekil 9 : Yayımın kapsadığı coğrafi bölgenin frekans dağılımı.....	48
Şekil 10 : Yayımın kapsadığı coğrafi bölgenin yüzde dağılımı.....	49
Şekil 11 : Yayımın konusunun frekans dağılımı.....	50
Şekil 12 : Yayımın konusunun yüzde dağılımı.....	51
Şekil 13 : Yazarların akademik unvanlarının frekans dağılımı.....	52
Şekil 14 : Yazarların akademik unvanlarının yüzde dağılımı.....	53
Şekil 15 : Yazarların askerî unvanlarının frekans dağılımı.....	54
Şekil 16 : Yazarların askerî unvanlarının yüzde dağılımı.....	54
Şekil 17 : Yazıların derginin amaç-kapsamına uygunluğunun yüzde dağılımı. 56	
Şekil 18 : Yazıların derginin amaç-kapsamına uygunluğunun yüzde dağılımı. 56	
Şekil 19 : Dergi sayılarının yıllara göre aldığı Google Scholar atıfları.....	59

GİRİŞ

Tarih için genel anlamda “geçmişin bilimi” denir. İnsanların her dönemde yaşanan olayları kayıt altına alma, yazıya aktarma gayretleri olmuştur. Günümüze kadar yaşanan tüm bu olayların kayıt altına alınma çabası tarih yazıcılığını da geliştirmiştir. Türkiye’de tarih yazımına dair tartışmaların izinin sürülebileceği önemli alanlardan birisinin de özellikle ordunun işgal ettiği tarihsel rol göz önüne alındığında, askerî tarih olduğu genel kabul görececek bir iddiadır.

Lisans eğitimini sosyolojide tamamlanmış bir öğrenci olarak yüksek lisans eğitimim esnasında iki disiplinler arası geçişin hem zorluklarını hem de imkânlarını bir arada yaşadım. Tez konusu seçim sürecinde sosyoloji birikimimin sağlamış olduğu imkanları nasıl kullanacağım konusu önemde bir belirsizlik olarak dururken danışman hocamdan son sınıfımda almış olduğum “Askerî Sosyoloji” ders notlarımı karıştırmam gerektiğine kanaat getirdim. Tez konusunu belirlememde “askerî sosyoloji” dersinin, itiraf etmeliyim ki, bana çokça katkısı oldu. Muhtemel tez konusu önerileri listesi hazırlarken de “ordu, sosyoloji ve tarih” neredeyse ortak anahtar kelimeler olmuştu. Çeşitli gelgitler neticesinde askerî tarih alanı içinde kalarak sosyolojik analiz araçlarını kullanabileceğim, nispeten özgün bir konuyu belirleyebilmiş oldum: askerî tarih alanındaki süreli yayınların içerik analizi. Hem askerî tarih yeni bir alandı hem de askerî tarih süreli yayınları henüz çalışılmamış, bakir alanlardı. Askerî tarih alanındaki ilk akademik süreli yayımın da Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yayımlanmış olması açıkçası heyecan duyulacak bir bulguydu benim için. Askerî Tarih Bülteni ve değişen adıyla Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi üzerine bugüne kadar herhangi bir tez ya da akademik eser bulunmaması tez konusunu seçmemde kolaylaştırıcı bir etken oldu.

İçerik analizini yaptığım Askerî Tarih Bülteni, Genelkurmay’ın 44 yıl boyunca yayımladığı en önemli süreli yayımlardan birisidir. TSK’nın askerî tarih gibi bir alanda akademik aktör olması, dikkate değer bir girişim olmalıydı. Tezin nakıs olmaması için derginin 1976 itibaren yayımlanan tüm sayılarını bulmam gerekiyordu. Derginin bütün sayılarına erişim sağlamak

oldukça zor oldu zira derginin 2019-2020 yılı dışında hiçbir sayısı online olarak erişimine açık değildi. Derginin çoğu sayısı Türk Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezinde bulunuyordu. Eksik kalan sayıları bulmak için de Milli Kütüphane, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı ve Beyazıt Devlet kütüphanelerinden teker teker temin ettim. Bir kısım sayıları da sahaflarda bulabildim. Analizlerimde kullanacağım sınıflama ölçütlerini belirledikten sonra tek tek sayıları incelemeye başlayınca yeni zorluklar ortaya çıkmaya başladı. Örneğin yazar unvanı ve yazarın kurum bilgisi, derginin ilk 15 sayısında yer almıyordu. Benzer şekilde anahtar kelimeler, makalelerin birçoğunda bulunmuyordu. Bu sebeple görünenin ötesinde bir iş yükü olacağı daha ilk evvelden ortaya çıkmıştır. Bu gibi durumlarda yazar gibi davranıp anahtar kelime oluşturmak, yazarın kurumunu ve unvanlarını tespit edebilmek için epeyce zaman harcamak gerekti. Tüm bu durumlar göz önüne alındığında genel bir değerlendirme yapılması gerekirse; dergide makale çeşitliliğinin az olması, makale erişiminin sıkıntılı ve internet ortamında ya da tek bir kütüphanede tüm sayılarının yer almaması, makalelerde standart bilgiler yer almayarak farklılıklar olması yazım sürecinde dezavantajlı bir durum oluşturmuştur.

Tezim dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tarih, tarih yazımı ve tarih yazımının alt dallarından biri olarak ortaya çıkan askerî tarih yazımına değinilmiştir. Askerî tarih yazımının tarihsel ilerleyişi, değişimi ve önemli temsilcileri açıklanmıştır. Yine Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı tarihçesi kısaca ele alınmıştır. Bu bölümde son olarak Türk tarih dergilerini; popüler, bilimsel ve askerî tarih olarak üç farklı şekilde listeledim. Tezin ikinci bölümünü ise derginin nasıl sınıflandırıldığını ve değerlendirme kriterlerini içeren yöntem kısmı oluşturmaktadır. İçerik analizinin bu tezde nasıl yapıldığı bu bölümde ele alınmıştır. Üçüncü bölüm bulgulardır. Dergide sınıflandırılması mümkün olan kategorilerin hepsinin analizleri bu bölümde sunulmuştur. Bibliyometrik analizler mümkün olduğu kadar detaylı, çeşitli ve görsel şekilde sunulmaya çalışıldı. Dördüncü ve son bölüm ise sonuçtur. Elde edilen bulgular bu bölümde tartışılmıştır. Askerî Tarih Bülteni ve askerî tarih yazımına yönelik bundan sonra yapılacak ilişkili

akademik çalışmalarda bu tezin bir referans olarak önemli bir işlev göreceği umulmaktadır.

1. BÖLÜM

BİR BİLİM OLARAK TARİH VE TARİH YAZICILIĞI

Geçmişten günümüze kadar olan sürece bakıldığında, her dönemde kişilerin yaşanan olayları yazıya aktarma, kaydetme ihtiyacı ve çabası olmuştur. İlkçağdan itibaren devam eden toplumlaşma, savaşlar, oluşan yeni kurum ve toplumsal tüm olaylar tarih yazımının başlaması aynı zamanda da gelişmesini sağlamıştır.

Tarih için temel olarak, geçmişin bilimi tarifi yapılmıştır. Fransız Annales Okulu kurucularından olan Marc Bloch bu tarifi “zaman içinde insanların ilmi” şeklinde değiştirmiştir. Amerikalı tarihçi Turner “geçmişten bize ulaşan, günümüzde ortaya çıkan tenkitçi ve yorumcu bir anlayışla incelenen kalıntılar”, Ariel ve Will Durant ise tarihi “geçmişte olan hadiseler hakkındaki belgelerin verileri” şeklinde tarif etmiştir.¹ Bilim; evreni, insanı ve toplumları kendisine araştırma konusu yapmıştır.² Bu konuların gözlem, deney ve akla uygun bir şekilde yapılması ve düzenle hale gelmesiyle bilim bilgisi kavram oluşmuştur. Konu ve içerik itibarıyla sosyal bilimler içerisinde yer almakta olan tarih; geçmişte yaşanan olaylar ve bu yaşanan olaylara dair bilgilerin toplamı anlamına gelmiştir.³ Birleşmiş Milletler’e bağlı olan Unesco bilimi çeşitli dallara ayırmış, tarih bir bilim olarak Sosyal Bilimler içerisinde psikoloji, sosyoloji antropoloji gibi bilimlerle birlikte yer almıştır.

Tabii bilimlerin kuralları yukarıda bahsedildiği üzere deney ve gözleme dayalı olmuştur. Bilimsel her şeyin aynı zamanda en önemli gerekliliği bilginin denenip, gözlemlenebilir ve tekrarlanır olmasıdır. Tarih biliminin içinde bulunmuş olduğu sosyal bilimler istenilen bu kurallara uymamakla birlikte değişkenlik gösteren konular içermiş, bu nedenle uzunca bir süre sosyal bilimler görmezden gelinmiştir. Oysaki sosyal bilimlerin de kendi

¹ Mübahat S. Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2014, s.1.

² Erhan Metin, *Tarih Nedir? Niçin Tarih Öğrenilmelidir?*, s. 4.
http://websitem.karatekin.edu.tr/user_files/dosyalar/13844d01d85a85bed47338e396b2aa3d/Tarih%20Nedir.pdf (Erişim:6.01.2021)

³ Nuri Köstüklü, *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*, Konya: Günay Ofset, 1999, s.11.

içerisinde kanunları, metodolojisi ve kendine has kavramları olmuştur. Sosyal bilimlerin insanların hayatına yön vermesi tarih bilincini de ilerleyen dönemlerde güçlendirmiştir.⁴ Tüm bu tanımlama, bilimin içeriği ve bilimin bir dalı olan sosyal bilimlerin incelendiğinde tarihi efsane ve rivayetlere dayalı yazılardan ayıran en önemli şey doğru bilgiye, belgelere ve bunu sistematik bir biçimde yapması her zaman sebep sonuç ilişkisi kurması olmuştur.⁵

Tarih tanımlamasında sıkça kullanılan geçmiş ifadesi esasen sözlük anlamında yer alan ifade olarak kullanılmamıştır. Tanımlama içerisinde yer alan ve kullanılan geçmiş sözcüğü yaşanan olayların üzerinden olayların tamamen bitip durulmasıyla ortaya çıkan bir geçmiş olarak kullanılmıştır.⁶

Tarih için önemli diğer kavramlar ise yer, zaman ve kişiler olmuştur. Tarihsel bir olay aktarılırken olabildiğinde net ve ayrıntılı bir biçimde kişi ve yer bilgisi vermek önemli hale gelmiştir. Tarihçi inceleme yapıp, bilgi edinmek istediğinde toplum ve mekân arasındaki bağlantıyı sağlaması gerekmekte, bu şekilde bir toplum olamayacağı gibi tarih yazımının da olması doğru ve uygun bulunmamıştır.⁷ Tarih geçmiş ve geçmişte yaşanan olayları kendisine temel almış ve ilgilenmiştir.⁸ Tarih inceleneceği veya yorumlanacağı zamanda olayların geçtiği tarih büyük bir önem taşımıştır. Zamanı belirsiz bir olay bilim olan tarihe uygun bulunmamış, bununla birlikte tarih bilimi insanların yapmış olduğu faaliyetlerin sonucu ortaya çıkan olaylarla ilgilenmiştir.⁹ Tarih için bir diğer önemli şey ise kaynak olmuştur. Kaynağın bu kadar önem arz etmesinin nedeni ise yaşanan olaylara tanıklık etmesi gereken belgeler ve bilim sayabilmemiz için tarihin bu somut belgelere dayalı kaynak ihtiyacı olmuştur.¹⁰

Tüm bunların ötesinde esasen tarihi bilim olarak nitelenmek için en önemli faktör sebep sonuç ilişkisidir. Özellikle modern tarih için bu kavram

⁴ İsmail Özçelik, *Tarih Yazımı Üzerine*, Ankara: Berikan Yayınevi, 2018, ss. 4,5.

⁵ Metin, *Tarih Nedir?*, s.4.

http://websitem.karatekin.edu.tr/user_files/dosyalar/13844d01d85a85bed47338e396b2aa3d/Tarih%20Nedir.pdf (Erişim:6.01.2021)

⁶ Köstüklü, *Sosyal Bilimler*, s.13.

⁷ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.3,5.

⁸ Edward Hallet Carr, *Tarih Nedir?*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2005, s.52.

⁹ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.2.

¹⁰ Mehmet Alparğu, İsmail Özçelik ve Nuri Yavuz, *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi*, Ankara: Gündüz Kitabevi Yayınları, 2003, s.19.

vazgeçilmez sayılmıştır. Sebep-sonuç aranmadığı takdirde buna bilim olarak tarih değil hikâyeci ya da rivayetçi bir tarih tanımlaması yapılmıştır.¹¹ Tarihin incelenmesi demek aslında nedenlerin incelenmesi anlamı taşımış, daha geniş bir ifadeyle ise yeni olay veya durumlarla ilgili kendisine neden sorusunu sorabilmesi anlamına gelmiştir. Neredeyse 200 yıllık bir süreç boyunca tarihçilerin tümü yaşanan olaylarla ilgili neden sorusunu sorarak ilerlemiş ve bunları düzenlemeyi kendilerine hedef edinmiştir.¹²

Tarih sadece geçmişteki olayları aktarmak amaçlı bir alan olmamıştır. İnsanların yaşanan olaylara bağlı olarak edindikleri fikirlerle bir öngörü sahibi olmalarını ve buradan bir sonuca varılmasını sağlamıştır. Kişi ve toplumlar geçmişten cesaret alma, öğrenme ve bu sayede de tecrübe kazanmaya ihtiyaç duymuştur. Toplumda yaşayan bireyler geçmişte yaşanan olaylara bağlı olarak ataları ve onların başarılarıyla övünmüştür. Bunun sağlamış olduğu duygusal tatminin haricinde ise geçmişin tecrübeleri onlara büyük oranda fayda ve öngörü sağlamış, eskinin getirdiği tecrübeler geleceğe ışık tutarak insanlara da bir yön vermiştir.¹³

Toplum ve bireyler geçmişini ne kadar iyi bilir ve tanırsa ileriye görme yetisi de o kadar artmıştır. İnsanları çağ dışı olmaktan çıkarmış ve daha yapıcı, sorgulayıcı olmalarını sağlamıştır. Bu durumda tarih insanların kültür seviyelerinin de artmasına yardımcı olmuştur. Bir diğer fayda da manevi duyguların ahlak kavramı ile bütünleşerek canlanmasını sağlamak olmuştur. Böylece kişinin ait olduğu toprakları, yaşanan olaylara, yaşanan kişilere merak duygusunu fazlaca artırmıştır. Tarih sosyal bilimlerin içerisinde yer alan kendisi gibi bilim sayılan alanlara da kaynaklık etmiştir. Tarihin temelinde yatmakta olan kişi, toplum kaynaklı olaylar ve tüm süreçler içerisinde geçen pek çok konu diğer alanlara da etki ederek fayda sağlamıştır. Sosyal bilimlere yansıyan tüm bu durumlar zamanla tarih içerisinde de hukuk, sosyoloji, iktisat tarihi gibi alanlar ortaya çıkarmıştır.¹⁴

Tarih, tarih bilimi ve onun temelini oluşturan kavramlardan sonra; tarihi bilgilerin nesillere aktarılması ve tarihin amacına uygun bir şekilde hedefine

¹¹ Köstüklü, *Sosyal Bilimler*, s.15.

¹² Carr, *Tarih Nedir?*, ss.99,100.

¹³ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.4.

¹⁴ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.5.

ulaşabilmesinde aslında en fazla öneme sahip olan tarih yazıcılığından bahsedilmesi gerekmektedir.

1.1. Batı'da Tarih Yazıcılığı

Tarih yazıcılığı kavramı tarihin neden öğrenilmesi gerektiği, aktarım sürecinde nasıl bir yol izlendiği ve bu konuda hedeflenenlere ulaşılabilmesi açısından oldukça büyük bir önem taşımıştır. Tarih içerisinde milletlere ait olumlu ya da olumsuz tüm olayların aktarımını da sağlayan ve bu aktarımı yaparken de en doğru, en güvenilir yol tarih yazımı adı verilen yol olmuştur.¹⁵Tarih yazımının temel amacı insanların ne yaşadığını ve yaşayacaklarına hazırlıklı olmasını sağlamak üzerinedir. Bununla birlikte tarih yazımı oldukça tecrübe ve bilgi gerektiren bir alandır. Tarih yazımının önemli sebeplerinden biri de kendisine ait doğasıdır.¹⁶ Tarih yazımı sayesinde ne tür topluluk, ulus ya da kurum olursa olsun onların temeli için bir birikim sağlamasıdır. Bu nedenle kimlik oluşumunda, iktidarların otoritelerinde önemli bir güç oluşturur. Günümüze kadar yazılmış olan tarihlerin iktidar kontrolünde olması; onları ve işlerini yansıtmaları da bunun önemli bir göstergesidir.¹⁷

19. yüzyıl öncesinde hikâyeci bir anlayışla bilgiler yalnızca karşı tarafa nakledilmeyi hedefleyerek aralarında bir bağ olup olmasına bakılmadan sıralaması yapılırdı. İnsanların olayları bir şekilde kaydetmeye duydukları ihtiyaç tarih yazımının doğup, gelişmesini ve ilerleyen süreçte dönüşmesini sağlamıştır.¹⁸

Tarih yazılığında insanların odaklanmış oldukları konu, durum, siyasal, ekonomik ve kültürel durumlara göre farklılıklar oluşmuştur. Tarih yazımına dair eserler dönemsel gelişim sürecinin dışında yazılış türlerine göre birkaç gruba ayrılarak değerlendirilmiştir. Bu türler; hikâyeci, öğretici

¹⁵ Metin, Tarih Nedir?, s.9.

http://websitem.karatekin.edu.tr/user_files/dosyalar/13844d01d85a85bed47338e396b2aa3d/Tarih%20Nedir.pdf (Erişim:6.01.2021).

¹⁶ Levent Ünal, “Türk Harp Tarihi Yazıcılığına ve Askerî Tarih-Harp Tarihi Konularına İlişkin Değerlendirme”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 2018, S. 40 (2018), ss. 67,68.

¹⁷ Ahmet Özcan, “Askerî Tarih, Tarihsel Gelişimi, Yazarlar ve Okurları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Türk Savaş Çalışması Dergisi*, C. 1. S.1 (2020), s.5.

¹⁸ Muzaffer Erendil, *Askerî Tarih ve Türklerde Askerî Tarih Çalışmaları*, Ankara: Genel Kurmay Başkanlığı, 1990, s.3.

ve araştırıcı tarih şeklinde olmuştur. Kişilere yaşanan olayları aktarırken benimsemiş oldukları yazı dili ve o dönemde benimsenen görüş, düşünce veya yansıtılmak istenen görüşe göre türler şekillenmiştir.¹⁹

Yazılış türlerine göre ayrılan 3 gruptan biri olan hikâyeci tarih yazımının ortaya çıkmış olduğu yer eski Yunan olmuştur. Başlangıç olarak kişiler arasında ağızdan ağıza yayılan hatıralar, şairler tarafından nazım olarak söylenmiştir ve isim olarak “epos” denmiştir. Logograflar tarafından bu türdeki eserler hikyeleştirilerek nesre çevrilmiştir. Bu eserler esasen ne edebi ne de tarihi olabilmişler fakat basit kronik olarak bir değer edinmiştir. Bu türe uygun kişilerden olan Hakekitos, tarihçi tanımına yaklaşan benzer özellikler göstermiş, aynı zamanda seyyah olması da bu durumu etkileyen bir faktör olmuştur.²⁰ Tarih yazımında başlangıcı olarak sayılabilecek asıl kişi ve eser ise M.. 5. yüzyılda yaşamış olan Herodot’a ait “Historia”dır. Onu diğerlerinden ayıran durum ise kişi odaklı olması ve kavrayış şekli olmuştur.²¹ Herodot’u tarihin babası olarak nitelendiren ve aslında diğerlerinden ayıran bir başka durum Dünya’da başka insanların da yaşadığını, onların bir dini, anlayışı, tarzı olduğu konusunda bilinci olması ve bunu anlayışla yansıtması olmuştur. Henüz efsaneleştirmeden tamamen çıkamamış olsa da gerçekçi bir anlatım ve yaklaşım tarzı oluşturmuştur.²² Hikâyeci olarak adlandırılan bu yazım şeklinde genellikle olaylar aktarılırken efsaneleştirme yapılarak insanlara sunulmasıydı. Bu durum ağdaş ve akademik disipline zıt bir yazım anlayışıydı. Bilimin gelişmesi bu anlamda da bir değişime neden olmuştur. Hikâyeci olarak adlandırılmakta olan bu tarih anlayışıyla yazılan eserler 18. yüzyıla kadar devam etmiştir.²³ Yunan nesrine bakıldığında bugün bölgecilik olarak adlandırılan bir tarih anlayışı yapmamış, inceliğe dayalı soğukkanlı bir tarih ve tarih yazım anlayışı benimsemiştir. Çıplak gerçeği görüp onu sınıflandırabilmiş, Yunan düşünce ve yazım tarzının da aslında tarihe en önemli katkısı bu bakış açısı olmuştur.²⁴ Herodot’tan sonra da bu türü benimseyerek olayların sebebi,

¹⁹ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.7.

²⁰ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.5.

²¹ Erendil, *Askeri Tarih*, s.3.

²² İlber Ortaylı, *Tarih Yazıcılık zerine*, Ankara: Cedit Neşriyat, 2009, s.28.

²³ Erendil, *Askeri Tarih*, s.3.

²⁴ Ortaylı, *Tarih Yazıcılık zerine*, s.28.

aralarındaki ilişki ve neticelerine bakılmaksızın; muhakeme ve eleştiri yapılmadan eseler verilmeye Roma, Ortaçağ Avrupası ve İslam dünyasında devam edilmiştir.²⁵ Fakat Roma tarihçiliği incelendiğinde Yunan tarih yazımından temel ve en önemli farkı millete ve tarihe bir misyon yükleme amacı olmuştur. Bakıldığında bu misyon yükleme 19. yüzyıllarda değil hikayeci tarih yazımının benimsenmiş olduğu bu dönemlerde dahi ortaya çıkmış olarak sayılmıştır.²⁶

Hikâyeci tarih yazımı olarak adlandırdığımız bu tür uzun bir süre boyunca benimsenerek toplumlar tarafından kullanılmıştır. Daha sonrasında ise yerini öğretici (pragmatik) tarihe bırakmıştır. Bu yazım türünün temelini ise hikâyeci tarih yazımının dışında kişilere ders almayı, doğru yolu görmeyi amaçlayan bir yazım şekli oluşturmuştur. Kişilere ahlaki ile milli duyguları benimsetmek amacıyla yazılan tüm bu yazı ve tarih kitapları bu yazım türü içerisinde yer edinmiştir.²⁷ Bu tarzın önderi olan isim ise Thukydides olmuştur. Ona ait olan “Peloponnesos’lularla Atina’lıların Savaşı” adlı eser bu türün başlangıç eseri olarak adlandırılmıştır. Eser metot, düşünce şekli olarak kendisinden önceki eserlerde çok daha farklı olmuş, tarihi gerçeğin merkezi olarak kabul ederek zaman ve mekânı sınırlandırmıştır. Devlet düşüncesinin temelini siyaset olarak benimsemesi nedeniyle kendisi siyasi bir tarih yazıcısı olarak kabul edilmiştir.²⁸ Aynı zamanda yetişme tarzı nedeniyle de siyasi öğrenimde büyük bir fayda sağlamış, tarih ilmini sosyal bilimler içerisinde bir yere koymuştur. Amaç faydalı olabilmek, bilgiyi çoğaltarak paylaşmak, tecrübe ile insanları başarıya ulaştırmaktır. Benimsenen bu tarz Grek ve Roma tarihçilerinde de benimsenmiş; Tacitus, Polybios ve Machivelli gibi yazarlar da bu yazım türünü benimseyerek eserler vermeye devam etmişlerdir. Bu türü benimseyenler tarihi gerçekleri yazmak ve göstermek gibi bir amacı olsa da eserlere bakıldığında genellikle döneme ait zaferler ile iyi durumlar yansıtılmıştır. Aynı döneme ait kötü ve hayal kırıklığı oluşturacak eserler

²⁵ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.6.

²⁶ Ortaylı, *Tarih Yazıcılık Üzerine*, s.29.

²⁷ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.6.

²⁸ Özcan, “Askerî Tarih”, s.8.

görmezden gelinmiştir.²⁹ Öğretici tarih anlayışı tüm avantaj ve dezavantajlarına karşın varlığını Avrupa ile Türkiye’de 19. yüzyıla kadar devam ettirmiştir.

Tarih yazım türlerinin ayrılmış olduğu gruptan sonuncu yazım türü ise araştırmacı tarih olmuştur. 19. yüzyıl başlarında tarih yazımının temel konuları siyasi, askerî ve diplomatik gibi sınırlı biçimdeydi. Tarihçilik ve tarih yazımı derinlemesine bir ilerlemeye girince ortaya daha farklı konular da çıkmış oldu. O dönemde ortaya çıkan bu yeni tarih türlerine örnek vermek gerekirse; iktisat tarihi, sosyal tarih, dinler tarihi, hukuk tarihi vb. şeklinde olacaktır.³⁰ Bu dönemde benimsenmiş olan genel anlayışın dışına çıkarak önemli bir hamle yapılmıştır. Olaylar aktarılırken sade bir anlatım türü benimsenerek, olayların çıkış nedenleri, devamında yaşananlar ve sonuç kavramları benimsenerek bir yazım türüne geçilmiştir.³¹

19. yüzyılın sonlarından itibaren tarih ve tarih yazımı da yöntem ile şekil değiştirerek akademik bir disiplin halini almıştır. Araştırmacı tarih yazıcılığı olan bu tür ile birlikte tarih yazımı da başka bir hal almış, bu değişim ve dönüşümle birlikte artık askerî tarih de askerî kurumlar içerisinde bir yer edinmiştir. Tüm bu dönüşümlerin yaşandığı dönemde milliyetçiliğin de hız kazanmış olması ulusal ve askerî tarih kurumlar haricinde basın yayın organları vasıtasıyla popüler tarih kavramı da meydana gelmiştir.

II. Dünya savaşının son dönemlerine kadar Dünya’nın tüm ülkeleri ve bölgelerinde süregelen bir savaş, sınır, bölgeden kaynaklı askerî konular gündemdeydi. Bu konuların neredeyse tümü diplomasi olarak kabul edilmesine karşın aslında askerî tarih yazımının en önemli alanlarından biriydi. Tarih bu şekilde bir akademik disiplin haline geldikten sonra bu alana yöneltilen iki temel soru olan ne olduğu, ne işe yaradığı soruları benzer şekilde askerî tarih yazımında da karşımıza çıkmaktadır.³²

Tarih yazımını türlerine göre ayırmanın dışında dönemsel olarak değerlendirmek gerekmektedir. Benzer anlatı türlerine sahip dönemler aynı

²⁹ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.7.

³⁰ Özcan, “Askerî Tarih”, s.10.

³¹ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, ss.7,8.

³² Özcan, “Askerî Tarih”, s.7.

başlık içerisinde yer edinmiştir. Tarih yazılımı bu tanımlama ve bakış açısına bağlı olarak “Modern Öncesi Dönem”, “Modern Dönem” ve “Postmodern Dönem” şeklinde adlandırılmış ve sınıflandırılmıştır.³³

Modern öncesi dönem olarak adlandırılmış olan bu dönemin en temel özelliği yukarıda özelliklerinden bahsetmiş olduğumuz hikâyeci tarih yazımını benimsemiştir. Tanık olunan ve haber alınan şeyleri yansıtan Herodot’la başlayarak benimsenen temel anlayış olan haberciliği Thukydides yorum ve tecrübe kazandırma amaçlı öğretici tarih yazımı dediğimiz yazım şekliyle harmanlamış ve sunmuştur.³⁴

Bu dönemde anlayış biçimi olarak tarihte gerçekleşen olaylar yalnızca tekrardan ibaret görülmüştür. Modern öncesi olarak adlandırılan bu dönemde en önemli değişim kaynağı tek tanrılı dinler olmuştur. İlk tarih filozofu olarak isimlendirilen Augustinus, Hristiyanlık öğretisi ile Antik Çağ tarih anlayışını yeniden şekillendirmiştir. O zamana kadar belli bir döngüye sahip olan tarih anlayışı, Hristiyanlığın da etkisi ile çizgisel bir hale gelmiştir. İlk günah, insanın yaratılması gibi kavramlarla birlikte hayatın kıyametle bir gün son bulacağını belirten Augustinus tarihin de aynı şekilde bir başlangıcı ve yine bir sonu olacağını Hristiyanlık ile birleştirmiştir. Bahsedilen bu dönüşüm şekli Türklere ait tarih yazımında da görülmüştür. Göçerlerin yaşantılarından yola çıkılarak gelen döngüsel tarih anlayışı İslamiyet’le Hristiyanlık ’ta olduğu gibi çizgisel bir hale gelmiştir. İbni Haldun’la birlikte izah etme, açıklama özellikleri hikâyeci anlatımın önüne geçerek Batı tarih düşüncesiyle benzer bir hale gelmiş, çizgisel tarih algısının getirdiği en önemli yenilik nedensellik ilkesi olmuştur. İslam tarih yazımında rivayetçi tarih algısı vakayinamelerde kendini göstermiş ve vakanüvis tarihçilik olarak isimlendirilerek devam etmiştir. Yine bu dönemde tarih algısı pozitivistin ortaya çıkmasıyla değişikliğe uğramıştır.³⁵

Modern dönem olarak adlandırılan bu döneme gelindiğinde ise tanrı odaklı bir tarih yazım anlayışı yerine insan odaklı bir yazım benimsenmiştir.

³³ Fatih Yazıcı, “Tarihte Nesnellik ve Nedensellik”, *Tarih için Metodoloji*, ed. Ahmet Şimşek, Ankara: Pegem Akademi, 2018, s.21.

³⁴ Özlem, Doğan, *Tarih Felsefesi*, İstanbul: Anahtar Kitaplar, 1996, s.27.

³⁵ Yazıcı, “Tarihte Nesnellik ve Nedensellik”, s.22.

Descartes ile başlayan bireysel akılcı görüş insanları bu alanda da etkisi altına almıştır. Comte ile pozitivist yaklaşım sosyal bilimler içerisinde tarihi de etkilemiştir. Aynı şekilde pozitif bilim anlayışını benimseyip sürdüren Ranke ile birlikte tarih geçmişte yaşananları net, doğru bir şekilde aktarma hedeflenmiştir.³⁶

Geçmişin olduğu gibi aktarılması görüşüne gelen eleştiriler ve bunlardan en dikkat çekenler ise Alman ekolü ile temsil edilen Hermeneutik bir diğeri ise Fransız ekolünü temsil eden Annales olmuştur. Eleştirilerinin temelini ise tarihçinin kişiliği, kimliği, o dönem görüşünün metinlere yansımaları gerektiği, olduğu gibi bir olayın aktarılmasının tarih yazımında pek de mümkün olmayacağı fikridir. Farklı bir söylemle ise bu durum tarihçinin o dönemin insanı olarak anlatıp, o dönemin kavramları ve yaşayışı ile yansıtması gerektiğine dair düşünce olmuştur.³⁷

Son olarak gelinen post modern dönemde değişkenlik göstermeyen herkesçe sabit ve nesnel bir tarih yerine tarihçinin tasarımı ile harmanlanmış görüş ve tarih kurgusu oluşmuştur.

1.2. Osmanlı Dönemi Tarih Yazıcılığı

13. yüzyıl sonu ile 14. yüzyılın başında kurulmuş olan Osmanlı Devleti siyasi ve askerî konularda pek çok ilerleme kaydetmesine karşın bu durum tarih yazıcılığında aynı hız ve başarı ile devam etmemiştir. Kaynaklara bakıldığında tarih yazımı ile ilgili eserlerin Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan bir asır sonra ortaya çıktığı görülmüştür.³⁸ Başka bir kaynakta ise bu sürenin bir buçuk asır kadar olduğu söylenmiştir.³⁹ Bunun en önemli sebebi olarak Anadolu'da Osmanlı öncesi tarih yazımının henüz yapılmaya başlanmaması olmuştur.⁴⁰

³⁶ Georg G. Iggers, *Bilimsel Nesnellikten Postmodernizme Yirminci Yüzyılda Tarih Yazımı*, çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2000, s. 44.

³⁷ Yazıcı, "Tarihte Nesnellik ve Nedensellik", s.23.

³⁸ Uğur Akbulut, "Kuruluş Dönemi Osmanlı Tarihçiliği ve Tarih Yazma Gereklere", *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 15 (2007), s. 357.

³⁹ Abdülkadir Özcan, "Osmanlı Tarihçiliğine ve Tarih Kaynaklarına Genel Bir Bakış", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, S.1 (2013), s. 272.

⁴⁰ Feridun M. Emecen, "Osmanlı Kronikleri ve Biyografi", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, S.3 (1999), s.1.

Türk tarih anlayışına genel bir biçimde bakıldığında, çoğunlukla Fransız ve Alman tarihçiliğinde yer almakta olan romantik, idealist, pozitivist akımlardan etkilenmiştir. Bu durum en önemli sebeplerinden biri olarak Osmanlının gerileme döneminde artmakta olan kapitülasyonlarla Avrupalıların sömürgesi haline gelmiş olması olmuştur. Osmanlı tarihine bakıldığında konu itibariyle, Fransız İhtilali ile yayılım gösteren “milliyetçilik” öncesi döneme kadar tasvirci olmuştur. 20. yüzyıl ile birlikte bu durum artık devlet tarihi geleneği haline gelmiş, bu durum beraberinde sarayda yer alan Osmanlı tarihçisi unvanını da getirmiştir.⁴¹

Osmanlı Tarih yazıcılığı incelendiğinde köken ve yazım şekli olarak Arap ve Farslara dayanmaktadır. Bu sebeple konu olarak bakıldığında uzun yıllar boyunca İslam tarihi hakkında eserler verilmiş, şablon ve kurgu sözlü anlatımda olduğu gibi tarihi metinlerde de kendini göstermiştir. Resmi tarih yazıcılığı ilk insan Âdem’den başlayarak peygamberler, halifelerin devri ve ilerleyen süreçte de Osmanlı Hanedanı’nı konu edinmiştir. Popüler tarih eserleri ise destani-menkıbevi gazilerin kahramanlık hikâyelerinde de İslami geleneği benimsemiştir. Savaşçıların tümüne aynı zamanda bir evliya benzetmesi yapılarak; bütün mücadelelerini de İslam için verdiklerine dair bilgiler verilmiş ve eserler yazılmıştır.⁴² İlerleyen dönemlerle birlikte tarihin alanında büyük gelişmeler göstererek konular fazlasıyla genişletilmiş ve her alanda yeni yazılar ortaya çıkmıştır. Osmanlı tarih yazımı 14 ve 15. yüzyıl arasında genellikle yöneticilerin hayatı ve onların siyasi başarılarını konu olarak yazılmıştır.⁴³ Devamında ise şehname, gazavâtnâme, menakıpname türünde başlayan tarih yazıcılığı; vakayiname, teşkilat, tarihi coğrafya, biyografî, seyahatname veya Tevarih-i Âl-i Osman türünde eserlerle devam etmiştir.⁴⁴

Osmanlı Devleti’nde yaşanmış olan tüm olaylarla birlikte tarih yazımı da şekil almış ve değişime uğramıştır. Osmanlı Devleti hakkında bilgi

⁴¹ Samet Arıker, “Osmanlı Tarih Yazıcılığı”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.8 (2015), s. 201.

⁴² Ahmet Özcan, *Türkiye’de Popüler Tarihçilik 1908-1960*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2011, ss. 26, 27.

⁴³ Büşra Ersanlı Behar, *İktidar ve Tarih: Türkiye’de "Resmi Tarih" Tezinin Oluşumu (1929-1937)*, İstanbul: Afa Yayınları, 1992, s.42.

⁴⁴ Mehmet Emin Yolalıcı, “Türk Tarihinin Kaynaklarına Genel bir Bakış”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S.3 (2008), s.476.

edinmemizi sağlayan eserlerin 15. yüzyıldan itibaren yazılmaya başlandığı bilinmektedir. Dönem eserleri incelendiğinde o döneme ait pek çok basit el yazması esere rastlanmaktadır. Özellikle 15. yüzyılın ikinci yarısı Osmanlı tarih yazımının başlangıcı olarak kabul edilmektedir.⁴⁵

Genişleyen konular ve buna bağlı olarak çeşitlenen eserlere bakıldığında dünya tarihçilerinin eserlerinden, arşiv belgeleri ve tarihin yan dallarından faydalanarak bir eleştiri ile sebep ve sonuç bağlantısı kurma gibi bilimsel tarihi metotlarının uygulanması 19. yüzyıla kadar başlayamamıştır.⁴⁶ 19. yüzyıla kadar Osmanlı'da benimsenen tarih yazım biçimi devleti kurmayı sağlayanların Eski Türkler olduğunu benimsetmeye çalışan Osmanlılık fikrine uygun şekilde yazılıp, yönlendirilen bir tarih yazım biçimi olmuştur.⁴⁷ Disiplinli, akademik bir yazım süreci henüz başlamamış olsa da 18. yüzyılın başlarında değişim sürecine girilmiştir.

“XVIII. yüzyıl başlarından Osmanlı Saltanatı'nın sonuna kadar Divan-i Hümayun'a bağlı olarak vakanüvislik kurumu, diğer bir deyişle merkez teşkilatına bağlı resmi devlet tarihçiliği oluşturulmuştur”.⁴⁸

Bu süreçte vakanüvisler devirlere ait olayları kesintisiz bir şekilde kaleme almışlardır. Bu durum kişilere kesintisiz olacak şekilde bir tarih kaynağı sağlamıştır. 18. yüzyılda birlikte Osmanlı toplumunda tarih yazıcılığı dışında pek çok gelişme olmuş, Batılılaşma Osmanlı'yı da tarih yazımını da etkisi altına almıştır. 1727 tarihinde İbrahim Müteferrika tarafından kurulan matbaada, askerî, dil ve yönetim alanında eserlerin yanı sıra Osmanlı tarihçilerinin de eserleri basım ve çoğaltılma şansı yakalamıştır.⁴⁹ Yaşanan tüm bu gelişmelerle birlikte gelişen sosyal dönüşüm tarihçileri de etkilemiştir. Gelişmelerin bir diğer getirisi de Avrupa ile olan diplomatik gelişmeler sonucunda Osmanlı tarih yazımına yeni bir tür eklenmesi olmuştur. Yeni bir tür olan sefaretnameler uzunca bir süre dış ülkeler, diplomasi ile ilgili kişilere bilgi sunan en önemli kaynaktır.⁵⁰

⁴⁵ Ünal, “Türk Harp Tarihi Yazıcılığına”, s.71.

⁴⁶ Özcan, “Osmanlı Tarihçiliğine”, s.273.

⁴⁷ Arıker, “Osmanlı Tarih Yazıcılığı”, s.201.

⁴⁸ Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usul*, s.36.

⁴⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi Cilt IV*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1987, s.597.

⁵⁰ Ünal, “Türk Harp Tarihi Yazıcılığına”, s.66.

20. yüzyıl tarih yazımına bakıldığında ise göze çarpan en önemli şey, tarihçilerin ders alma odaklı bir tarih yazım biçimini benimsemiş olduğudur, bunun sebebi ise dönemin getirmiş olduğu devletin yıkılma süreci olmuştur.

Osmanlı Tarih yazımını tam olarak anlayıp, kavrayabilmek için gereken önemli şey konulardan ziyade yazarlar ve onların yaşamları olmuştur. Çünkü tüm yazıları yazan kişiler buldukları ortamdaki yaşayış, kişiler, devlet adamlarından ya da dönemi kapsayan çeşitli fikir akımlarından büyük oranda etkilenmiştir. Örnek vermek gerekirse Evliya Çelebi'nin kendisi ve hayatı hakkında bilgi sahibi olmadan eseri hakkında yorum yapmak doğru bir durum olmamıştır. Bu şekilde Seyahatnameyi okuduğumuzda eserdeki kişiler onunla bağlantılı ve yorumlar kendi görüşüne dayalı olacağından bizlere tam anlamıyla objektif bilgi sağlamamıştır. Bu nedenle bir eserde yer alan kaynakları bildiğimizde esas kaynak alımının da bu durum kolaylık sağlayacaktır.⁵¹

1.3. Askerî Tarih ve Askerî Tarih Yazıcılığı

İnsanlık tarihinden savaşları çıkardığımız takdirde geriye pek bir şey kalmayacaktır. Bu nedenden ötürü askerî tarihi genel tarihten ayırmak pek kolay bir durum olmamıştır. Askerî tarih yazımından söz edilebilmesi için savaşların tarihine bakılması gerekmiştir. Askerî tarihi tanımlarken yaşanan bu temel tanımlama sorunu da harbin siyasetten ayrı görülmemesi ve harbin politikaların bir başka kolu sayılarak değerlendirilmesi dolayısıyla da genel tarihten ayrı düşünülmesinin mümkün görülmemesi olmuştur. Bu durumda da askerî tarihi genel, ulusal ya da siyasi tarihten tamamen ayırmak ve özgün bir disiplin olarak kabul etmek mümkün olmamıştır. Genel tarih ile benzeşim gösterdiği noktalar olmasına karşın belli konularda da ayrılmış, tüm bunlara bakılarak askerî tarih için tarihten ayrılması mümkün olmayan fakat ayrı bir bölümü olarak değerlendirilmiştir.⁵²

Tarih boyunca genelleme yapıldığında büyük devletlerin başarı sağlaması ya da çökmesi genellikle uzun süren savaşlar ve bu sırada yaşanan

⁵¹ Yılmaz Kurt, *Osmanlıca Dersleri*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999, s.12.

⁵² Ali Bilgin Varlık, "Askerî Tarih Felsefesinin Temel Sorunları", *21. Yüzyılda Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 4 (2013), ss. 146-147.

mücadelelere bağılı olmuştur. Düzenli ve teşkilatlı olarak değerlendirilen ordular tüm bu başarıların kaynağı olmakla birlikte devletin en önemli unsuru haline gelmiştir.⁵³ Antik çağlarda da dâhil olmak üzere ordu toplumlar içerisinde hiyerarşiyi, vergi düzenini ve bürokratik yapılaşmayı nitelikli bir hale getirmiş bu durum tarihçiler için de ilgi çekici bir alan ve tarih konusu olmuştur. Tarih boyunca yaşanmış olan devletlere ait bu yükseliş ile çöküşlerin odağında olan harplerin tarihini iyi bir şekilde bilmek ve her yönüyle incelemek toplumları ve dönemin şartlarını anlayıp; onlara ışık tutmak için önemli bir yol olmuştur.⁵⁴

Askerî literatürde “harp tarihi” terimi uzun yıllar boyunca kullanılmıştır. Harp kelimesi toplumlarda olağanüstü durumları nitelendiren bir ifade olmuştur. Olağanüstü denilen tüm bu durumların incelenmesi hem askerî stratejiye ışık tutmuş hem de barış döneminde askerî eğitim, harekât planlaması ve teşkilatlanmayı desteklemiştir. Devletlerde olağanüstü olarak belirtilen bu dönemler geçici asıl olan ise her zaman barış olmuş, barış döneminde olursa dahi askerî faaliyet ve geleceğe yönelik planlamalar devamlılığını sürdürmüştür. Tüm bu düşüncelere bakılarak harp tarihi ile ilgili olarak devletlerarasında yaşanan savaşları ve ağırlıklı olarak da askerî güçle ilgili muharebeleri kendisine konu edinerek sonuç ve ders çıkarma amaçlı bir tarih dalıdır tanımlaması yapılmıştır. İlerleyen dönemde ise harp tarihi adı verilen bu tarih biçimi askerî tarih adını almıştır.⁵⁵ Türk tarih yazımında, “askerî tarih” ve “harp tarihi” gibi farklı terim aynı kavramı tanımlamakta kullanılmıştır. Bu iki terime ilişkin olarak, harp tarihinin ilk kavramı olmuş, 20. yüzyıldan itibaren ise harbin topyekûnleşmesi ve askerî disiplinin fazlasıyla çeşitli hallere gelmesiyle askerî tarih kavramı, harp tarihi kavramının yerini aldığına dair görüşler yer almıştır.⁵⁶ Konu ve kapsam olarak çok daha geniş bir alanı kapsayan askerî tarih barışta veya seferde milli güç ve milli stratejiyle ilişkili bir biçimde muharebeleri de

⁵³ Ünal, “Türk Harp Tarihi Yazıcılığına”, s.66.

⁵⁴ Feridun M. Emecen, *Eskiçağ'dan Modern Çağ'a Ordular*, İstanbul: Kitapevi Yayını, 2008, s.7.

⁵⁵ Erendil, *Askerî Tarih*, ss.7,8.

⁵⁶ Yücel Aktar, “Askerî Tarihin Tanımı ve Metodolojisi”, *Birinci Askerî Tarih Semineri-Bildiriler*, Ankara, 1983, s.2.

dâhil ederek askerî olayları inceleyerek tüm bu alanlara ışık tutan bir tarih biçimi olmuştur.⁵⁷

Günümüzde ayrıca araştırma alanı olarak görülen askerî tarih gerek akademik gerekse popüler tarihçilerin, büyük oranda ilgisini çekmiştir. Yukarı da belirtildiği gibi yalnızca harp dönemiyle ilgilenmeyerek; askerî eğitim, organizasyonlar, silahları, lojistik, barış zamanında ordu içerisindeki siyaset, askerî yayınlar, sosyal, kültürel ekonomik gibi pek çok konuyla ilgilenmiştir.⁵⁸

Askerî tarih terimine bakıldığında hem sivil hem de akademik alanlarda ve bunlar dışında ATASE Daire Başkanlığı tarafından kullanılmıştır. Bu terim aynı zamanda harp tarihini kapsamış, buradan harp tarihinin askerî tarihin hiyerarşik bir alt unsuru olduğu çıkarımı yapılmıştır. Eserlere bakıldığında uluslararası tarih yazınında harp tarihi terimine yer verilmemiş ve yalnızca askerî tarih terimi kullanılmıştır. Tüm bu değerlendirmelere göre, askerî tarih teriminin harp tarihi teriminden daha doğru bir kullanım şekli olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Bu sonuca bağlı olarak, askerî faaliyet alanlarının belirli konularında yapılan araştırmaların “askerî tarih incelemesi” olarak adlandırılması terminolojik olarak daha doğru bir ifade olacağı düşünülmüştür.⁵⁹

Başlangıçtaki döneme kıyasla savaş artık cephede yapılandıktan ziyade ilerleyen süreçte siyasi ve psikolojik olarak adlandırılan askerî unsurları daha geride bırakan bir kavram halini almıştır. Tüm bu gelişmelerle birlikte askerî tarihi harp tarihi ve askerî sosyal tarih şeklinde ikiye ayırmak daha doğru bir sınıflandırma olmuştur. Savaşların, bu savaşların nedenlerinin, askerî harekâtlarda uygulanan stratejilerin, harplerin nedeni, gelişim süreci ve sonuçlarını harp tarihi içerisinde alınmış bu konu dışında gelen tüm konular ise askerî sosyal tarih içerisinde yer almıştır.⁶⁰

⁵⁷ Erendil, *Askerî Tarih*, ss.7,8.

⁵⁸ Gültekin Yıldız, “Bütüncül, Karşılaştırmalı ve Felsefî Bir Askerî Tarihe Doğru: Türkiye’de Askerî Tarih Araştırması ve Öğretiminin Geleceği Üzerine”, *Osmanlı Askerî Tarihini Araştırmak: Yeni Kaynaklar Yeni İmkânlar*, ed. Cevat Akşin ve Gültekin Yıldız, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012, ss.5-6.

⁵⁹ Varlık, “Askerî Tarih Felsefesinin”, s. 149.

⁶⁰ Ünal, “Türk Harp Tarihi Yazıcılığına”, s.74.

ABD harp okulu üyesi olan Tami Davis Biddle insanların büyük bir kitapçı içerisinde askerî tarihe ait geniş bir bölüm bulabileceğini fakat bu eserlerin bir bölümü ciddi ve akademik alanda araştırmalar için önemli bir kaynak oluştursa da diğer bir bölümün macera ve zafer odaklı olarak yazılan sıradan bir okuyucu kitlesine hitap eden eserlerden meydana geldiğini belirtmiştir.⁶¹ Askerî tarihi popüler olan bu şekline karşı konuyu bütünlüklü bir şekilde ele almak zorlamıştır. Askerlik ve savaş tarihçisi olarak bilinen Michael Howard askerî tarih alanında çalışma yapacaklar için rehber olması amacıyla üç kural sunmuştur. Bu kurallar ise:

1) Tarihçi geniş bir sahayı çalışarak savaşın gelişimini uzunca bir tarihsel dönemde incelemelidir.

2) Derinlemesine çalışma yapmalı ve buna bağlı olarak yalnızca bir savaş ele almalıdır. İncelemesini yaparken yalnızca resmi tarihlerden değil, günlüklerden, tanıklıklardan, mektuplardan ve aynı zamanda yaratıcı edebiyattan da yararlanarak bu derinlikli çalışmayla savaşın ne olduğunu ve içeriğini anlamlandırmalıdır.

3) Bağlamsal çalışma ve zafer ya da yenilginin temellerini bulmak için politik, ekonomik ve sosyal faktörleri de dâhil edilerek konular ele alınmalıdır.⁶²

Howard'ın belirtmiş olduğu maddelere bakılarak 20. yüzyılın ortasında askerî tarih yazımı için gerekli olan temel kurallar bu şekilde olmuştur. Yukarıda yer alan maddeler kullanılarak popüler, akademik ve profesyonel olmak üzere üç farklı çeşit askerî tarih yazım şekli meydana gelmiştir. Bu üç farklı yazım şekli okuyucuları, amaçları birbirinden farklı dahi olsa belli başlı konularda kesişmiştir. Bu yazım türlerinden ilk ve en eski olanı popüler askerî tarih adı verilen yazım türü olmuştur. Türün içeriğine bakıldığında epik hikâyeler, destanlar, şairlerin savaşçılar için yazmış oldukları dörtlükler yer almıştır. Tüm bunlar popüler askerî tarihçiliğin başlangıcı sayılmıştır. Popüler tarih yazım şekli olarak en geniş okuyucu

⁶¹ Vural Başaran, “İhsan Hün’ün Askerî Tarih Adlı Eseri ve Askerî Tarih Yazımındaki Yeri”, *Gaziantepe University Journal of Social Sciences*, S. 18 (2019), s.1501.

⁶² Michael Howard, “The Use And Abuse Of Military History”, *The US Army War College Quarterly: Parameters*, C. 11 (1981), ss. 13-14.

kitlesine ulaşan tür olmuş ve bu durum da doğru içerik ve bilgidan daha ön plana geçer hale gelmiştir.⁶³

Diğer bir tür olarak ikinci sırada yer alan profesyonel ya da uygulamalı denilen askerî yazım türü askerî uzmanlar için faydacılığın tipik bir ürünü olmuştur. Bu faydacılığın bir kısmında ordunun birlik beraberlik ruhunu daha da arttırarak, moral yükseltme amacı yatmıştır. Bundan daha önemli ve öncelikli olaraksa subaylar için profesyonel bir eğitim parçası oluşturarak planlama yapmayı ve rehberlik yapmayı sağlamıştır.⁶⁴

Son tür olarak ise akademik askerî tarih yazımına ait örnekler son 50 yıl içerisinde önemli bir artış göstermiştir. Bu alanda özellikle Michael Roberts'in 1950'lilerde askerî devrim tezi olarak bilinen kuramıyla birlikte akademisyenlerin askerî tarihe olan ilgisi ve yönelimi oldukça artmıştır. Bahsi geçen askerî devrim tezi haricinde yeni askerî tarih ve ırkçılığın savaş üzerindeki etkilerini konu alan iki farklı eğilim de son 30 yılın akademik anlamdaki tarihçiliğine önemli oranda yön vermiştir.⁶⁵

Askerî tarih konuları iki ana başlık altında toplanmıştır.

Askerî Konular:

1. Topyekûn harp
2. Askerî strateji
3. Muharebeler
4. Taktik
5. Teşkilat
6. Silah sistemleri
7. İstihbarat
8. Askerî personel konuları
9. Seferberlik ve lojistik
10. Moral
11. Askerî coğrafya ve topografya
12. İhtilaller/Darbeler
13. İsyandar/Ayaklanmalar ve bastırılması

⁶³ Başaran, "İhsan Hün'ün Askerî", s. 1502.

⁶⁴ Başaran, "İhsan Hün'ün Askerî", s. 1502.

⁶⁵ Başaran, "İhsan Hün'ün Askerî", s.1502.

14. Sıkıyönetim
15. Askerî arşiv ve müzeler
16. Askerî hukuk/Harp hukuku
17. Askerî sosyoloji
18. Askerî psikoloji
19. Harp ekonomisi
20. Harp felsefesi

Askerî Tarihle İlişkili Konular:

1. Jeopolitik
2. Jeostrateji
3. Milli strateji
4. Milli güç
5. Siyasi güç
6. Ekonomik güç
7. Teknoloji ve savunma sanayi
8. Sosyo-kültürel güç
9. Kriz yönetimi⁶⁶

Türkler için askerlik neredeyse iki bin yıllık bir süreci kapsamıştır. Bilindiği kadarıyla M.Ö. 3. yüzyıla uzanmakta olan bu tarih 22 yüzyıllık bir dönemi içermektedir. Türkler çok geniş bir alana yayılarak faaliyet gösteren bir millet olmuş ve bu nedenle Türk askerleri sürekli bir eylem içerisinde olduğundan yaşanan askerî olayların çoğunluğunu kayıt altına alamamıştır. Türkler tarih boyunca Avrupa'da Macarlar, Romalılar, İspanyollar ve Venediklilerle ilişki içerisinde olmuştur. Kurulan bu ilişkiler ise genel olarak askerî mücadele odaklı olmuştur. Bu nedenle ilişki kurulan bu devletlere ait olan tarih ve genel tarih içerisinde yer alan askerî tarih konulu içerikler Türklere ait askerî tarihe de bir kaynak oluşturmuştur. Orta Doğu'da bulunan Araplar ve İranlılar, Türklerden daha ileri bir tarih yazıcılığına sahip olması nedeniyle bu millete ait tarihçiler de Türk askerî tarihine önemli oranda kaynaklık ederek fayda sağlamıştır.

⁶⁶ Erendil, *Askerî Tarih*, ss.9,10.

Dünya genelinde tarihçilik alanında yaşanan uyanış 18. yüzyıl sonu ile 19. yüzyıl başında yaşanmıştır. 1789 Fransız İhtilali ise bu uyanışın başlangıcı olarak kabul edilmiş, Fransa’da bu dönemde yapılmış olan arşiv çalışması pek çok millete örnek olarak geçmiş araştırılmaya başlanmıştır. Bu süreç içerisinde 19. yüzyıl tarihçiliğinin en önemli özelliği denilebilecek arşiv araştırmaları ile ilgili yeni metotlar geliştirmek olmuştur. 20. yüzyıl itibariyle ise tarih yazımında da belirtildiği üzere sentezci bir tarih anlayışı hâkim olmuş tarihteki araştırmalar uzmanlık alanlarına ayrılmıştır.⁶⁷

Askerî tarih yazımı Batının gelişimi üzerinden izlenmiş olsa da klasik savaşların çoğunluğu bugün İslam coğrafyasına dâhil sayılan coğrafyalarda yaşanmıştır. Bunları konu edinen ve geçmişte yazılmış çoğu eser olmasına rağmen günümüzde kullanılan modern araştırmalar o döneme ait yazıları değerlendirebilecek nitelikte olmamıştır.⁶⁸ Batı’da yaşanan gelişmeleri takip eden Türk ordusunda bu amaçla askerî yükseköğretim kurumlarında ders kitabı olarak harp tarihi okutulmuş ve işlenmiştir. Osmanlı Dönemi’nde eğitim içerisinde verilmekte olan bu ders kitapları sayesinde okuyucularının fikirlerini ve manevi yönlerini geliştirmek amaçlı olarak dönemin yapısına uygun bir anlayış benimsenmiştir. Bu şekilde harp sahasında yaşananlar aktararak inceleyip analiz etmeleri ve öngörü sahibi olmaları amaçlanmıştır. Harbin ne olduğu, orduların nasıl bir araya geldikleri ve nasıl hareket ettikleri bunların sonucunda nasıl zaferler kazandığı aktarılmıştır.⁶⁹

Türkiye’de asıl anlamıyla askerî tarihin yazım temelleri Osmanlı Dönemi’nde atılmıştır. Osmanlı tarih yazımında bu konuyla ilişkilendirilebilecek eserler olmasına karşın 15. yüzyıldan itibaren ortaya çıkan Türkçe eserlerle başlanması doğru kabul edilmiştir. Aynı zamanda genel tarih yazımının da başlangıcı sayılabilecek olan eserlerden olan “Tevarih-i Al-i Osman, Zafername, Gazavatname, Fetihname, Selimname, Şehname” hükümdarın çevresinde yaşanmakta olan gelişmeler ya da belli bir savaşı konu edinerek yazılmıştır. Günümüzde ise tarihçiler bu eserleri kullanılan yazı üslubundan dolayı problemleri görmüş ve eleştirmiştir. Bu

⁶⁷ Erendil, *Askerî Tarih*, ss.11,12.

⁶⁸ Ekmeleddin İhsanoğlu, *Osmanlı Askerlik Literatürü Tarihi I-II*, İstanbul: IRCICA, 2004, s.3.

⁶⁹ Özcan, “Askerî Tarih”, s.14.

geleneğin ortaya çıkması ve gelişme sürecinde sözlü tarihin öncü olduğu bilinmektedir.⁷⁰

İslam dairesinde Arap ve İran edebiyatının Türklerle karşılaşmasıyla ortaya çıkan geleneğin askerî tarih açısından kaynakların azlığı da dikkate alındığı takdirde önemli bir miras sayılmıştır. Özellikle destanlara bakıldığında tarihi kişilerin ve coğrafyanın gerçeklikle ilişkisi ölçülebilirken olayların akışı ise olağanüstü bir insan tipiyle bizlere aktarılmıştır. Gazi anlatıları zaman içerisinde daha büyük kahraman tipi etrafında biçimlendirilmiştir. Özellikle destan kahramanları ile Hz. Peygamber arasında kurulmuş olan şecere bağlantısı gaza döneminin dinsel pratiklerine büyük bir katkı sağlamıştır. 15. yüzyılda ortaya çıkan tarih yazımları Osmanlı erken dönemindeki savaşları da aydınlatacak bilgiler sağlarken aynı zamanda 16. yüzyıl tarihçilik anlamında da daha nitelikli eserlere doğru gidişin habercisi olmuştur.

16. yüzyıla bakıldığında önemli bir bölümü Doğu ve Batı savaşları ve onların zaferleri, kara savaşları kadar deniz savaşlarının da başarılı örneklerinin çıktığı bir zaman dilimi olmuştur. Örneğin; Farsça bir eser olan “Gazavat-ı Sultan Selim”, Yavuz’un yapmış olduğu Mısır Seferi üzerine yazılmıştır. Onun kullanmış olduğu menzilleri, sefere ait sebep ve sonuçları, sürecini anlatan eserin yazarı olan Kebîr b. Üveys Kadızâde bu sefere kendisi de katılım göstermiştir. Verilebilecek bir diğer önemli eser olan “Süleymanname” ise bu dönemde türünün en önemli örneklerinden olmuştur.

16. yüzyılda askerî tarihçi nitelendirmesine uygun önemli isimlerinin başında Matrakçı Nasuh gelmektedir. “Beyan-ı Menazil-i Sefer-i Irakeyn” isimli eserinde, Anadolu’dan geçip İran’a giden yollarla ilgili bilgiler vermiş ve kroki tarzında olan haritalar sayesinde de coğrafi bakımdan büyük önem arz etmiştir. Eserinde kasabalar, şehirler, kaleler, köyler, harabeler, durak yerleri, geçitler, önemli akarsular, köprüler, çöller, gibi pek çok yerin adları ve resimleri verilmiştir. Bahsedilen bu eseri dışında başka eserleri de olmuştur.

⁷⁰ Özcan, *Türkiye’de Popüler Tarihçilik*, s.30.

Genel bir değerlendirme yapıldığında 15. yüzyılda ilk örnekleri ortaya çıkmış olan saray yazımı ve devamında ise 16. yüzyılla birlikte İslam, İran tarih yazımının etkisiyle oluşmuş bir tarih yazımı etkisi ile eserler verilmiştir. 16. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar devam eden süreçte ise ordunun durumunu ve işleyişini de kendisine konu edinen siyasetname türünde eserler yazılmıştır. Koçi Bey, Lütfü Paşa, Gelibolulu Ali, Kâtip Çelebi gibi isimler bu dönemin en önemli eserlerini veren kişiler olmuştur. Osmanlı Devleti'nin geneline bakıldığında modernleşme dönemine kadar asker hatıratı anlamında sıkıntılar yaşanmış pek de doğru anlamıyla eserler verilememiştir. Özellikle Batı ile kıyaslama yapıldığında bu durum çok daha net bir şekilde kendini göstermiştir.

Osmanlı ordusunun 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi'nde yaşamış olduğu yenilgi ve sonrasında Plevne Savunması zaferleri, bazı asker ve sivil yazarları bu konuda yazılar yazmaya teşvik etmiştir. 1897 Osmanlı-Yunan Harbi ise popüler eserlerin ortaya çıkmış olduğu propaganda amaçlı yazımı artırmıştır. Bu durum o yıllarda tarihçiliğin de durumuna ışık tutmuş, yerli eserlerin geleneğin izlerini taşımaya ve hala sürdürmeye devam ettiği görülmüştür. II. Meşrutiyet'in ilanına konulan resmi bir yasak olmasa da asker veya sivil entelektüellerin tercüme ve teknik konuların haricinde askerî konulu eserler yazması hoş karşılanmamıştır. Bu dönemde yapılmış olan uluslararası eğitim, yurtdışı görevler sayesinde askerler yabancı dergi ve kitaplarla buluşmuş tüm bunların etkisiyle birlikte askerî tarihe karşı bir ilgi ve merak ortamı oluşmuştur. Devamında ise II. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte yaşanan özgürlük ortamı basın ve yayın ortamını da etkileyerek bir patlama yaşanmasını sağlamıştır. Bu dönemde askerî tarihle ilgili yayın, ders kitapları ve müfredatta değişiklikler yapılmış ve güncellenmiştir.

Modern Askerî Tarih Araştırmaları için kurumsal nitelik sağlayan bir kurum olan ve ilk örneklerinin Prusya'dan alındığı harp tarihi şubeleri 1916 yılında Çanakkale Savaşları sırasında Türkiye'ye gelmiştir. Başlangıçta ders verme amacıyla okutulan çeviri eserlerle başlayan harp tarihi bu kuruluş açılıp yerleşene kadar sistematik bir yazım haline gelememiştir. Savaşın

gidişatı ile bu kurumda da yavaşlama ve çeşitli aksaklıklar görülmüştür.⁷¹ Mütareke dönemi ve sonrasında Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte yeniden canlandırılarak Genelkurmay'a bağlı hale getirilmiştir. Bu dönemde Genelkurmay Başkanı olan Fevzi Çakmak gazilerden gözlem ve belgelere dayanarak yakın savaşların yazılmasını istemiş, tüm yazılanlar Askerî Mecmua'ya ek olarak gönderilmiştir. Görülen ilgi sonrası yalnızca yakın zamana ait savaşlara kalınmayacak geçmiş dönemde ki savaşlar da yazılmıştır. Harp tarihi şubesine ait olan kitap faaliyetleri II. Dünya Savaşı sonrasında sekteye uğramış, bunun nedeni ise nükleer savaş öncesi tecrübenin bir öneminin kalmadığı düşüncesi olmuştur.⁷²

Farklı zamanlarda yapılmış olan düzenlemelerle birlikte 1926'da "Harp Tarihi Dairesi" 1944'te "Harp Tarihi ve Coğrafya Encümeni", 1951'de yeniden "Harp Tarihi Dairesi" ismini almıştır. Bugün bulunmuş olduğu yere ise 1956'da taşınmış, 1978'de "Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı"na dönüştürülmüştür. 2011 yılında ise son olarak "Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Daire Başkanlığı" adını almıştır. Çok sayıda dergi ve kitap yayımlamış ve yayınlamaya devam eden kurumun arşivi günümüzde Cumhurbaşkanlığı Arşiv Başkanlığı'na devredilmiştir.

Soğuk savaşla birlikte yaşanan ideolojik kamplaşmayla birlikte süper güçler arasında yaşanan gerilim askerlerin hatıra, günlük vb. yazılar yazmasının önüne geçerek engellemiştir. Yine aynı dönem içerisinde Batı'da askerî tarih sürekli bir gelişim göstererek ilerlerken Türkiye'de bu durum tam tersi olmuş ve gerileme yaşanmıştır.

Günümüzde askerî tarihe karşı yaşanan ilgi artışı askerî tarihin ayrı bir disiplin veya alt disiplin olma girişimiyle birlikte Balkan Savaşları, Çanakkale Zaferi, I. Dünya Savaşı, Milli Mücadele gibi dönemlerin yüzüncü yıldönümlerinin olması gibi pek çok nedenle yükseliş yaşanmıştır. Bunlar dışında ayrıca Milli Savunma Üniversitesi'nin kuruluşu ve askerî okulların yeniden yapılanması büyük bir oranda katkı sağlamıştır. Üniversitelerde de tarih bölümlerinin artışı, interdisipliner yaklaşımın

⁷¹ Özcan, "Askerî Tarih", s.17.

⁷² Ünal, "Türk Harp Tarihi Yazıcılığına", s.75.

yaygınlaşması, yayıncılıkta yaşanan tüm gelişmeler ve televizyon programları da askerî tarihe duyulan ilgiyi arttıran faktörlerden olmuştur. Fakat yine de Askerî tarih yazıcılığı ve araştırmaları ile ilgili birkaç makale ve kitapçık dışında genel anlamda pek fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Askerî tarih ile ilgili yabancı kaynaklarda da bu tarih alanı ayrıca işlenmemiş genel tarihin içerisinde yer almıştır. Askerî tarihe yönelik bilgi akışının daha verimli ve doğru olabilmesi için öncelikli olarak askerî tarih araştırma yöntemi tartışılmalıdır.⁷³

1.4. Tarih Dergileri

1.4.1. Askerî Tarih Dergileri

- Ceride-i Askerîye 1963'te yayımlanmaya başlamış sırasıyla Mecmua-i Fünûn-ı Askerîye, Mecmua-i Askerîyye, Mecmua-i Askerîye, Askerî Mecmua, Ordu Dergisi ve Silahlı Kuvvetler Dergisi adını alarak yayımlanmaya devam etmektedir. Yılda 4 sayı çıkmaktadır.
- Ceride-i Tıbbiye-i Askerîyye 1871'te yayımlanmaya başlamış sırasıyla Askerî Tıp Mecmûası, Askerî Sıhhiye Mecmûası, Askerî Sıhhiye Dergisi adını alarak 1957 yılları arasında yayımlanmıştır. Başlangıçta yılda 12 sayı iken; sonrasında yılda 4 sayı çıkmıştır.
- Asker 1908-1909 aralığında yayımlanmıştır. Yılda 24 sayı çıkmıştır.
- Harp Mecmuası 1915-1918 aralığında yayımlanmıştır. Yılda 24 sayı çıkmıştır.
- Askerî Tıp Baytarî Mecmûası 1922-1937 aralığında yayımlanmıştır. 1932'ye kadar Yılda 12 sayı, sonrasında ise yılda 4 sayı çıkmıştır.
- Askerî Hava Mecmuası 1923-1949 aralığında yayımlanmıştır. Yılda 4 sayı çıkmıştır.
- Harp Tarihi Vesikaları Dergisi 1952'de yayımlanmaya başlamış sırasıyla Harp Tarihi Belgeleri Dergisi, Askerî Tarih Belgeleri Dergisi adını alarak 1958 yılları arasında yayımlanmıştır. Başlangıçta yılda 4 sayı iken; sonrasında yılda 2 sayı çıkmıştır.

⁷³ Yıldız, "Bütüncül, Karşılaştırmalı", ss. 5,6.

- Stratejik Etütler Enstitüsü Bülteni 1967’de yayımlanmaya başlamış sırasıyla Stratejik Etütler Dairesi Bülteni, Stratejik Etütler Bülteni, Stratejik Araştırmalar ve Etüt Bülteni, Stratejik Araştırmalar Dergisi adını alarak 2011 yılları arasında yayımlanmıştır. Başlangıçta yılda 6 sayı iken; sonrasında yılda 1 sayı çıkmıştır.

- Kahramanlık Menkıbeleri Dergisi (Savaş Menkıbeleri Dergisi) 1969-1974 aralığında yayımlanmıştır. Yılda kaç sayı çıktığı bilinmemektedir.

- Atatürk Haftası Armağanı 1974’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 1 sayı çıkmaktadır.

- Askeri Tarih Bülteni 1976’da yayımlanmaya başlamış 2003 yılında Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi adını almış ve hala devam etmektedir. Başlangıçta yılda 2 sayı iken; sonrasında yılda 1 sayı çıkmaktadır.

- Güncel Konular 1980-1989 aralığında yayımlanmıştır. Yılda 1 sayı çıkmıştır.

-Türk Savaş Çalışmaları Dergisi 2020’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Donanma Dergisi 1910-1919 aralığında yayımlanmıştır. Haftada 1 sayı çıkmıştır.

-T.C. Askerî Fabrikalar Mecmuası 1933’ yılında yayımlanmaya başlamış, bitiş tarihi bilinmemektedir. Yılda kaç sayı çıktığı bilinmemektedir.

1.4.2. Akademik Tarih Dergileri

- Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi 2016’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi 2007’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Darülfunun Edebiyat Fakültesi Mecmuası 1916-1933 yılları arasında yayımlanmıştır.

- Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi 2002’ de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Türkiyat Mecmuası 1925’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Tarih Dergisi 1949'da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- İslam Tetkikleri Dergisi 1982-1995 aralığında yayımlanmıştır. 2020 itibariyle yeniden yayın hayatına başlamıştır.
- Şarkiyat Mecmuası 1956'da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Tarih Enstitüsü Dergisi 1970-1998 aralığında yılda 1 sayı olarak yayımlanmıştır.
- Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi 1972'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Anadolu Araştırmaları 1955'ten yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 1 sayı çıkmaktadır.
- Osmanlı Bilimi Araştırmaları 1995 yılında yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Tarih Araştırmaları Dergisi 1963'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Acta Aequatica Turcica (ActAquaTr) 1988'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 4 sayı çıkmaktadır.
- Amme İdaresi Dergisi 1968'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 4 sayı çıkmaktadır.
- Sanat Tarihi Yıllığı 1964'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 1 sayı çıkmaktadır.
- Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi 1991'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı 2003'te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi 2005'te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi 2012'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Cihannüma: Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi 2015'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Atatürk Yolu Dergisi 2015’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Milliyetçilik Araştırmaları Dergisi 2019’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi 1984’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 3 sayı çıkmaktadır.
- Hazine-i Evrak Arşiv ve Tarih Araştırmaları Dergisi 2019’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 1 sayı çıkmaktadır.
- Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi 2019’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi 2017’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (SSAD) 2017’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 3 sayı çıkmaktadır.
- Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi 2003’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi 2016’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi 2014’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi 2017’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi 1996’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Türk Dünyası Araştırmaları 1979’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi 2019’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Vakıflar Dergisi 2015’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi 2014’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 3 sayı çıkmaktadır.

- Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi/ Altı ayda bir-2014- devam ediyor.
- Atatürk Dergisi 2015'te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi 2016'da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Tarih ve Gelecek Dergisi 2015'te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 4 sayı çıkmaktadır.
- Tarih İncelemeleri Dergisi 1983'te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi 2013'te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 4 sayı çıkmaktadır.
- Tarih ve Medeniyet 2009'da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Tarih Okulu Dergisi 2008'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 4 sayı çıkmaktadır.
- Tarih ve Günce 2017'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Belgi Dergisi 2011'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Belleten Dergisi 1937'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 3 sayı çıkmaktadır.
- Tarihyazımı 2019'da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Ermeni Araştırmaları 2001'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 3 sayı çıkmaktadır.
- BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi 2019'da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Doğu Batı 1997'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 4 sayı çıkmaktadır.
- Journal of Universal History Studies 2018'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Otam (Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi) 1989'da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.
- Atatürkçü Bakış 2002-2003 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda kaç sayı çıktığı bilinmemektedir.

1.4.3. Popüler Tarih Dergileri

- Tarihten Sesler 1943-1945 aralığında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.
- Resimli Tarih Mecmuası 1950-1956 aralığında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.
- Tarih Dünyası 1950-1953 aralığında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.
- Yıllarboyu Tarih 1978-1985 aralığında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.
- Yeni Deniz Mecmuası 2016'da da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 4 sayı çıkmaktadır.
- Anıtkabir Dergisi 2000'de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 6 sayı çıkmaktadır.
- Yeni Tarih Dünyası 1953-1954 yıllarında yayımlanmıştır.
- Uluslararası Suçlar ve Tarih 2006'da da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 1 sayı çıkmaktadır.
- Tarih Hazinesi 1950-1953 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.
- Tarih Orduya Sesleniyor 1950 yılında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.
- Dün ve Bugün 1955-1956 yıllarında yayımlanmıştır. Haftada 1 sayı çıkmıştır.
- Tarih Aynası 1951 yılında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.
- Yeni Tarih Dergisi 1957-1960 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda kaç sayı çıktığı bilinmemektedir.
- Tarih ve Coğrafya Dünyası 1959 yılında yayımlanmıştır. Yılda 6 sayı çıkmıştır.

- Yedikıta 2008’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 12 sayı çıkmaktadır.

- Derin Tarih 2012’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 12 sayı çıkmaktadır.

- Haber Türk Tarih 2010-2011 yıllarında yayımlanmıştır. Haftada 1 çıkmıştır.

- Osmanlı Tarih ve Edebiyat Mecmuası 1918-1920 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda kaç sayı çıktığı bilinmemektedir.

- Toplumsal Tarih Dergisi 1994’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 12 sayı çıkmaktadır.

- Türk Kültürü Dergisi 1962’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 12 sayı çıkmaktadır.

- Tarih Vesikaları/ İki ayda bir-1941-1961 aralığında yayımlanmıştır.

- Tarih ve Toplum/ Ayda bir- 1984-2003 aralığında yayımlanmıştır.

- Popüler Tarih/ Bilinmiyor-2000-2007 aralığında yayımlanmıştır.

- Hayat Tarih Mecmuası 1965-1982 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.

- Atlas Tarih 2010’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 6 sayı çıkmaktadır.

- Kemalist Atılım 1986-1991 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.

- Historia 1923 2016’da yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Atatürkçü Bilinç 1994-2002 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda kaç sayı çıktığı bilinmemektedir.

- Ayın Tarihi 1923’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 12 sayı çıkmaktadır.

- Tarih ve Uygarlık İstanbul Dergisi 2012’de yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 2 sayı çıkmaktadır.

- Atatürkçü Düşünce Dergisi 1994’te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir.

- Belgelerle Türk Tarihi Dergisi 1967-2006 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda kaç sayı çıktığı bilinmemektedir.

- NTV Tarih 2009-2013 yıllarında yayımlanmıştır. Yılda 12 sayı çıkmıştır.

- Magma Baykuş - Doğanın Gözüyle Tarih 2014'te te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir.

- #tarih 2014'te te yayımlanmaya başlamış ve hala devam etmektedir. Yılda 12 sayı çıkmaktadır.

1.5. ATASE Daire Başkanlığı Tarihçesi

ATASE Daire Başkanlığı misyon ve vizyonlarından bahsederken kendilerine Mustafa Kemal Atatürk'ün "*Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.*" sözünü hedef olarak belirlemiştir. Türk tarihinin araştırılması ve okuyucularla buluşması amacıyla bilimsel ilkelere uygun bir biçimde yayınlar çıkarmış ve arşiv çalışmaları yapılmıştır. Bu sayede geçmiş ve gelecek arasında bir köprü niteliği görmüştür.

ATESE muhtelif kaynaklara ait gelen verileri kayıt altına almış ve muhafaza etmiştir. Bunun dışında belgeleri tasnif ederek okuyucunun hizmetine açmıştır. Türk ve yabancı araştırmacıların tümünün bu bilgilerden faydalanması için uygun altyapı oluşturulmuştur. Aynı zamanda bu belgelerden meydana gelen arşivleri koruyarak kitap, belge gibi eserlerin sağlıklı bir şekilde korunmasını görev edinmiştir. Başlangıcından günümüze kadar pek çok eser ve süreli yayını okuyucuların hayatına katmıştır.

ATASE Daire Başkanlığının kuruluşu Birinci Dünya Savaşı Dönemi'ne dayanmaktadır. Harp Tarihi Şubesi adında Enver Paşa'nın vermiş olduğu emir ile Hazine-i Evraktan bağımsız bir biçimde Nezaret Müsteşar Muavinliğine bağlı olarak kurulmuştur. Şubenin kuruluşundaki temel amaç, birliklerdeki harp ceridelerinin toplanarak Çanakkale Muharebelerinden başlayarak Birinci Dünya Savaşı'nın tarihini yazmak olmuştur. İlerleyen yıllarda Erkân-ı Harbiye-i Umumiye 5'inci ve daha sonra 8'inci Şubesi olarak faaliyetlerine devam etmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte arşiv Konya'ya taşınmış ve 1923-1926 yılları arasında tüm faaliyetlerini burada sürdürmüştür. 1926 yılında Ankara'ya taşınmasıyla birlikte ismi de değişerek Harp Tarihi Dairesi olmuştur.

Harp Tarihi Dairesi, 1928 yılında Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Harp Tarihi Encümeni adını almış ve 1931 yılında yeni yapılan Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti binasına (günümüzde Genelkurmay ana binası) taşınmıştır. 1955 tarihine kadar genellikle koliler içerisinde özensiz ve hasar olarak saklanan belgelerin düzenlenmesi ve saklanabilmesi gereğinden dolayı ayrı bir bina yapımına başlanmıştır. 1956 yılında bina inşaatının tamamlanmasıyla taşınan daire düzenli sınıflandırma ve depolama işlemlerine devam edebilmiştir. Harp Tarihi Dairesi adıyla 1978 yılına kadar faaliyet gösterdikten sonra yeniden isim değiştirerek “Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı” ismini almıştır. Son olarak ise 3 Kasım 2011 tarihinde yapılan teşkilat değişikliği nedeniyle kurumun adı “Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Daire Başkanlığı” şeklinde güncellenmiştir. Günümüzde Genelkurmay ATASE Daire Başkanlığı Arşivi faaliyetlerini Askerî Tarih Etüt Merkezi (ATEM) Başkanlığına bağlı olan Arşiv Şube Müdürlüğü bünyesinde devam ettirmektedir.

Genelkurmay ATASE Daire Başkanlığı Arşiv Şube Müdürlüğüne ait çeşitli dönemlere ait olan neredeyse 10 milyona yakın belge yer almaktadır. Bu kapsamda Türkiye’de askerî tarih alanında çalışma yapacaklar için önemli bir arşiv niteliği taşımaktadır. Koleksiyonlar içerisinde başta Osmanlı Türkçesi (Osmanlıca) olmak üzere; Almanca, Fransızca, Rusça, İngilizce, İtalyanca, Arapça, Ermenice, Yunanca, Farsça ve Bulgarcadan oluşan pek çok belge bulunmakta ve tasnifleri hala devam etmektedir. Genelkurmay ATASE Daire Başkanlığı Arşiv Şube Müdürlüğünde, koleksiyonların dosya ve belge bazında tasnifi yapılarak araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. Bu koleksiyonlar ise şu şekildedir.⁷⁴

Osmanlı-Rus (Kırım) Harbi (1853-1856): Dosya bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 18.400 adet belge yer almaktadır.

Osmanlı-Sırp Karadağ Harbi (1875-1877): Belge bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 5.877 adet belge yer almaktadır.

Osmanlı-Rus Harbi (1877-1878): Belge bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 37.019 adet belge yer almaktadır.

⁷⁴ Genelkurmay ATESE Daire Başkanlığı Arşivi Tanıtım Broşürü, Ankara, 2018, ss. 2-6.

Osmanlı-Yunan Harbi (1897): Dosya bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 48.548 adet belge yer almaktadır.

Osmanlı-İtalyan Harbi (1911-1912): Dosya bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 41.591 adet belge yer almaktadır.

Balkan Harbi (1912-1913): Dosya bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 902.800 adet belge yer almaktadır.

Birinci Dünya Harbi (1914-1918): Dosya bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 3.671.470 adet belge yer almaktadır.

Türk İstiklal Harbi (1919-1923): Belge bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 1.996.694 adet belge yer almaktadır.

ATATÜRK Koleksiyonu (1897-1938): Belge bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 19.682 adet belge yer almaktadır.

İkinci Dünya Harbi (1939-1945): Belge bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 3.278 adet belge yer almaktadır.

Kore Harbi (1950-1953): Belge bazında tasnifi tamamlanmış olan koleksiyonda toplam 79.385 adet belge yer almaktadır.

1.6. Askeri Tarih Bülteni ve Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi

ATASE Daire Başkanlığı'nın yayınları içerisinde süreli yayınlar içerisinde yer alan ve kurumun kendisinin yayın haklarına sahip olduğu askerî tarih konulu dergi olan Askerî Tarih Dergisi 1976 yılında ilk sayısını yayınlamıştır. Yılda iki kere yayınlanan dergi 2 yıl boyunca toplamda 4 sayı yayınlandıktan sonra isim değiştirerek Askeri Tarih Bülteni adını almıştır. Askeri Tarih Bülteni askerî tarih kapsamında Genelkurmay kapsamında görev yapan kişiler, üniversitede görev yapan akademik personellerin yazmış olduğu makalelere yer veren ve başlangıçta olduğu gibi yine yılda iki kere olacak şekilde 1978 yılı 5. sayı itibarıyla yayın hayatına devam etmiştir. Bu tarih itibarıyla 53. sayısının yayınlandığı 2002 tarihine kadar aralıksız yayın yapmıştır. 2003 yılından itibaren ise dergi ulusal ve hakemli dergi halini almıştır. Bu değişim ile birlikte ismi de değişerek dergi Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi olmuştur. Bu yıldan itibaren yılda iki kere çıkmaya devam ederek 2017 yılına kadar aynı yayın periyodunda çıkmıştır. 2017 yılından itibaren dergi yılda bir yayın periyoduna geçiş yapmış ve

günümüzde de aynı şekilde yayınlanmaya devam etmektedir. Başlangıçtan günümüze gelen süreçte olduğu gibi Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi de askerî tarih alanındaki olay ve konuları bilimsel bir bakış açısıyla ele alan akademik çalışmalara yer vermeyi hedef edinmiştir.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde, bu tez çalışması için seçilen içerik analizi yöntemi açıklanmıştır. İçerik analizi, “metinden geçerli çıkarımlar yapmak için bir dizi prosedür kullanan bir araştırma yöntemi” olarak tanımlanmıştır.⁷⁵ Krippendorff içerik analizini “metinlerden (veya başka herhangi bir anlamlı şeyden) bağlamlarına uygun şekilde kullanılmak üzere tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapılabilir bir araştırma tekniği” olarak tanımlamıştır.⁷⁶ Ayrıca, çıkarımları desteklemek için bir fenomenin daha derin bir şekilde kavranmasını sağlamak da içerik analizine atfedilmiştir.

Bu tez, Askeri Tarih Bülteni'nin 1976-2020 yılları arasındaki yayımlarının profilini çıkarmaktadır. Askeri Tarih Bülteni, daha önce bir bu şekilde bir incelemeye tabi tutulmamıştır. Bir süreli yayımın periyodik dönemlerini ele almak, dönemseller ilgileri yakalamayı ve mümkünse bir akademik/ tarihsel yönelimi takip etmeyi mümkün kılabilir.

Bu tez çalışmasında çeşitli içerik analizi çalışmalarından⁷⁷ uyarlanmış bir içerik analizi prosedürü temel alınmıştır. Bu içerik analizi prosedürlerinde

⁷⁵ Robert Weber, *Basic Content Analysis*, Newbury Park, CA: Sage Publications, 1990, s. 5.

⁷⁶ Rongbin Wu, *Feedback In Distance Education: A Content Analysis Of Distance Education: An International Journal, 1980-2013*, (Doctor of Philosophy) Virginia Polytechnic Institute and State University Curriculum and Instruction (Instructional Design and Technology), Virginia, 2014, s. 18.

⁷⁷ Ken W. Mcclary, Pamela A. Weaver, “Academic Contributors: An Analysis Of Academic Contributors To Four Major Hospitality Journals”, *Ohio Hospitality Journal*, 1989, s. 7. Ken W. Mcclary, Pamela A. Weaver, Angela Farrar, “Academic contribution to four major hospitality journals revisited”, *Hospitality and Tourism Research Educator*, C. 2, S.3 1990, s. 31., Pauline J. Sheldon, “Journal Usage In Tourism: Perceptions Of Publishing Faculty”, *Journal of Tourism Studies*, S. 1 1990, s. 43., Denney G. Rutherford, William Samenfink, “Most frequent contributors to the hospitality literature: A ten-year update”, *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 14(3) 1992, s. 6., Raymond S. Schmidgall, Robert H. Woods, “. Rating the influence scholars have on their field: A citation analysis of hospitality management education 1989-1996. *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 4(9) 1997, s. 75., Denney G. Rutherford, William Samenfink, “Most frequent contributors to the hospitality literature: A ten year update”, *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 14(3) 2002, s. 7., Giri Jogaratnam, Kaye Chon , Ken W. Mcclary, Miguela M. Mena ve Joanne Yoo, “An analysis of Hospitality and Tourism Research: Institution Contributions”, *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 29(3) 2005, s. 360., Giri Jogaratnam, Kaye Chon , Ken W. Mcclary, Miguela M. Mena ve

yazar dağılımları, atıf metrikleri, kurumsal dağılımlar mevcut bilgi birikimine katkıları nispetince sınıflandırılır. Bu tez çalışmasında ise aşağıda belirtilen kategorilerde sınıflamalar yapılmıştır.

- yazar dağılımları,
- yazarların akademik ve askerî unvanları,
- yazarların kurumları
- anahtar kelimeler
- yayım türü
- yayımın kapsadığı bölgeler
- yayımın konusu
- yayımın tarihsel dönemi
- yayımın derginin amaç ve kapsamı ile ilgisi
- ve Google Scholar atıf sayıları

Askeri Tarih Bülteni'nin içerik analizi çalışması için derginin 1976-2020 yılları arasındaki bütün sayıları taranmıştır. Dergi online bir veri tabanında taranmadığından bilgisayar temelli bir kelime kodlama programı kullanılamamıştır. Bunun yerine bir veri işleme/ toplama formu oluşturularak her bir yayımın bilgisi bu forma elle girilmiştir. Bu formda da yukarıda belirtilen başlıklarda mümkün olduğunca veriler toplanmaya çalışılmıştır. Örneğin derginin 1990'lara kadar olan sayılarında anahtar kelime kullanımı bulunmamaktadır. Bu gibi eksik bilgiler tarafımızca APA Yazım Kılavuzu'daki anahtar kelime oluşturma ilkelerince oluşturulmuştur.

2.2. Yayım Seçme Prosedürü

İçerik analizi, gerçek içerik ve temalar üzerine düşünmek için kullanılan bir araştırma yöntemidir. Derginin bütün sayılarına erişim sağlandıktan sonra yapılan incelemede yayımların bir kategoriye ayrılmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple yayımın hangi kategoriye dâhil edileceği hususunda yaygın, cari akademik yazım türleri kategorileri kullanılmıştır. Dergi, araştırma makalesi (research article) kategorisine girecek bir yayım içermemektedir. Bu sebeple

Joanne Yoo, "An analysis of institutional contributors to three major academic tourism journals: 1992-2001", *Tourism Management*, 26(5) 2005, s. 643.

“makale” kategorisi; teorik, tarihsel, deskriptif yayımları içermektedir. Dergi, belirtilen şekilde bir araştırma makalesi içermediğinden araştırma yöntemlerine dair bir analiz de maalesef yapılamamıştır. Dergide; makale (707) dışında, çeviri makale (48), konferans/sempozyum bildirisi (35), derleme (8), kitap değerlendirmesi ve tanıtımı (8), anı/biyografi/hatırat (7), ATESE arşivi belgesi (4) ve herhangi bir kapsama girmeyen “diğer” (22) seçenekleri belirlenmiştir.

Toplamda 840 adet yayım ortaya çıkmıştır. Normalde içerik analizi çalışmalarında özel sayılar, editöryal metinler, yorumlar, cevabi yazılar, kitap değerlendirmeleri kapsam dışında tutulur.⁷⁸ Askeri Tarih Bülteni, editöryal metin, yorum ve cevabi yazı kapsamında içerikler barındırmamaktadır. Özel sayı, kitap analizi gibi türler ise Türkiye akademik süreli yayıncılık alanında uluslararası alandan farklı bir mahiyet taşıdığından dâhil edilmiştir.

2.3. Kodlama Prosedürü

Bu içerik analizinin odak noktası, yayım ayrıntıları (örneğin örneklem seçimi) ile kavramsal ve metodolojik ayrıntıların özelliklerini tanımlamaktır. Bunu yapmak için bu tezin yazarı ve danışmanı, analiz için özel olarak geliştirilen ve önceki içerik analizlerinde kullanılan prosedürlere dayanan kategorileri kullanarak her yayımın nasıl kodlanacağını kararlaştırmıştır.⁷⁹ İki kişi arasında uzlaşma sağlamak için rastgele seçilen 10 yayım iki kişi tarafından birlikte kodlanmıştır. Bundan sonra tezin yazarı geri kalan yayımları kodlamıştır. Belirsiz durumlarda tez danışmanı ile tartışarak karar verilmiştir.

⁷⁸ Markie L. C. Blumer, Mary S Green, Sarah J Knowles ve April Williams, “Shedding light on thirteen years of darkness: Content analysis of articles pertaining to transgender issues in marriage/couple and family therapy journals”, *Journal of Marital and Family Therapy*, C. 38, 2012, s. 247., Walter C. Buboltz, Jr., Matthew Miller ve David J. Williams, “Content Analysis Of Research In The Journal Of Counseling Psychology (1973-1998)”i *Journal of Counseling Psychology*, 46(4) 1999, s. 500., Erica E. Hartwell, Julianne M. Serovich, Erika L. Gafsky ve Zachary Y. Kerr, “Coming Out Of The Dark: Content Analysis Of Articles Pertaining To Gay, Lesbian, And Bisexual Issues In Couple And Family Therapy Journals” *Journal of Marriage and Family Therapy*, 38 2012, s. 240.

⁷⁹ Wanda M. Clark, Julianne M. Serovich, “Twenty years and still in the dark? Content analysis of articles pertaining to gay, lesbian, and bisexual issues in marriage and family therapy”, *Journal of Marital and Family Therapy*, C. 23, S. 3 1997, s. 254., Kyle Zrenchik, Shonda M. Craft, “The state of GLBT family research: An opportunity to critically reflect”, *Journal of GLBT Family Studies*, 12, 2015, s. 140.

Ayrıca tutarlılık çerçevesinde danışman, yayımların %5'ini rastgele seçip kontrol etmiştir.

Yayımların analizine yardımcı olması için hem niteliksel hem de niceliksel analizler yapılmaya çalışılmıştır. Frekans ve yüzde hesaplamaları niceliksel, daha doğru bir ifadeyle bibliyometrik işlemlerde; örneğin bölgesel tasnif, niteliksel analizlerde kullanılmıştır.

3. BÖLÜM

BULGULAR

Askeri Tarih Bülteni'nin 1976-2020 arasındaki sayılarını analiz eden tezin bu bölümünde çalışmanın bulgularına yer verilmiştir. Bölüm, çalışmanın sonuçlarının niceliksel/ bibliyomerik verilerini içermektedir. Bu analizlerde genel olarak frekans ve yüzde değerlerini içeren tablolar ile frekansları ve yüzde değerlerini içeren grafikler kullanılmıştır.

3.1. Yıllara Göre Makale ve Sayfa Sayısı

1976 yılından başlayarak 2020 yılına kadar yayınlanan makale sayılarının yer aldığı Tablo 1'de görüldüğü üzere yıllara göre yayımlanan makale sayısında bir örüntü olarak artış ya da azalış görülmemektedir. Yıllara göre yayımlanan makale sayılarında bir dalgalanma görülmektedir. 1976 yılında dergide 13 makale yer alırken 1984 yılında 30, 2011 yılında ise 12 makale ile yayınlanmaya devam etmiştir. Tablo 1'den takip edileceği üzere 2015 yılı itibarıyla makale sayılarında düzenli olarak bir azalma görülmüştür. Makale sayılarında görülmekte olan azalmanın sebebi 2017 yılından itibaren derginin yayın frekansının yılda iki sayıdan bir sayıya indirilmesi olmuştur. 2016 yılında yaşanan FETÖ darbe girişimi neticesinde derginin yayımlanması gecikmiş ve gerek sayı adedinde gerekse de sayı başına düşen yayımlarda azalmalar yaşanmıştır.

Tablo 1: Yıllara göre yayımlanan makalelerin frekans ve yüzdeleri

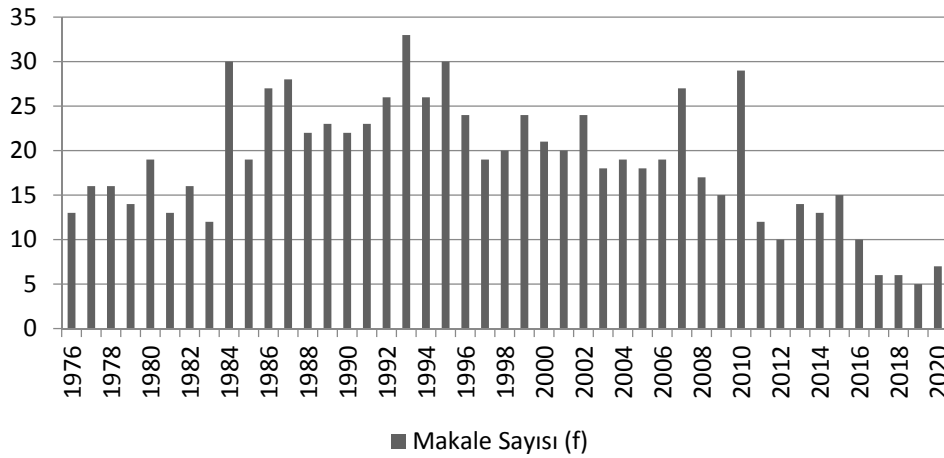
Yıllar	Makale		Sayfa Sayısı	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
1976	13	1,5	112	0,82
1977	16	1,9	185	1,35
1978	16	1,9	104	0,76
1979	14	1,7	78	0,57
1980	19	2,3	370	2,70

1981	13	1,5	233	1,70
1982	16	1,9	203	1,48
1983	12	1,5	169	1,23
1984	30	3,6	311	2,27
1985	19	2,3	305	2,22
1986	27	3,2	485	3,54
1987	28	3,3	365	2,66
1988	22	2,6	270	1,97
1989	23	2,7	293	2,14
1990	22	2,6	328	2,39
1991	23	2,7	273	1,99
1992	26	3,1	309	2,25
1993	33	3,9	478	3,48
1994	26	3,1	467	3,40
1995	30	3,6	441	3,21
1996	24	2,9	367	2,68
1997	19	2,3	310	2,26
1998	20	2,4	321	2,34
1999	24	2,9	381	2,78
2000	21	2,5	324	2,36
2001	20	2,4	343	2,50
2002	24	2,9	460	3,35
2003	18	2,1	331	2,41
2004	19	2,3	268	1,95
2005	18	2,1	301	2,19
2006	19	2,3	336	2,45
2007	27	3,2	537	3,91
2008	17	2,0	338	2,46
2009	15	1,8	301	2,19

2010	29	3,4	655	4,77
2011	12	1,4	309	2,25
2012	10	1,2	305	2,22
2013	14	1,7	376	2,74
2014	13	1,5	259	1,89
2015	15	1,8	348	2,54
2016	10	1,2	184	1,34
2017	6	0,7	132	0,96
2018	6	0,7	172	1,25
2019	5	0,6	98	0,71
2020	7	0,8	184	1,34

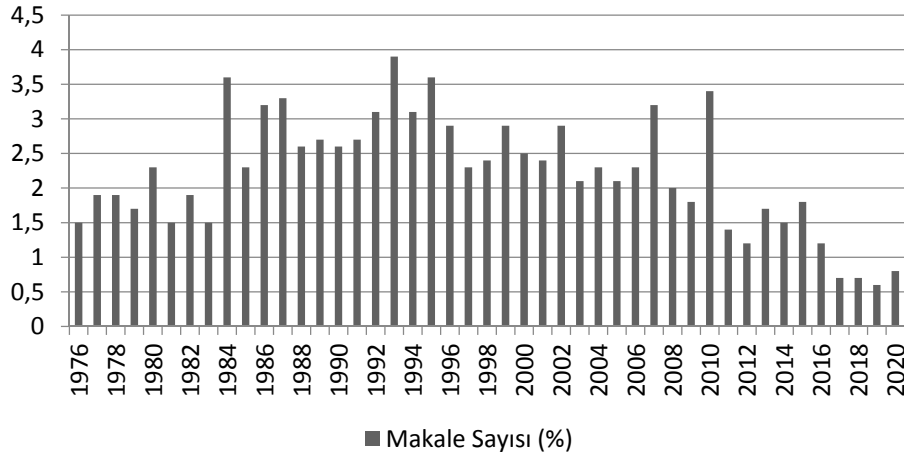
Yıl içerisinde toplam 25 adet in üzerinde yazının yer aldığı yıllar sırasıyla şöyledir: 1993 (33), 1984 (30), 1995 (30), 2010 (29), 1987 (28), 1986 (27), 2007 (27) ve 1992 (26). Yılda toplam 10'un altında yazının yer aldığı yıllarda yukarıda gerekçesi açıklandığı üzere 2020 (7), 2018 (6), 2017 (6) ve 2019 (5) yıllarındaki sayılardır. Bibliyometrik olarak derginin yıllara göre yayımladığı makale sayıları üzerinden bir sonuca/ yoruma ulaşmak mümkün olmamıştır.

Makale Sayısı (f)

Şekil 1: Yıllara göre makale sayılarının frekansı.

Makale Sayısı (%)

Şekil 2: Yıllara göre makale sayılarının yüzdesi.

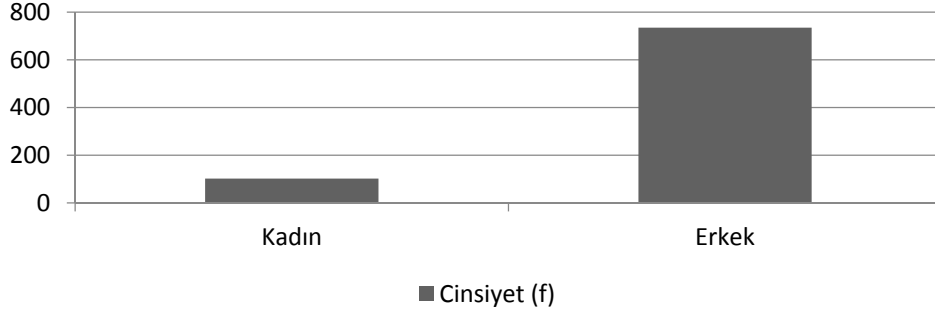
3.2. Yazarların Cinsiyet Dağılımları

Dergide yayınlanan yazıların yazarları cinsiyetleri bakımından da kodlanmıştır. İsmi her iki cinsiyete de uygun olabileceği durumlarda ayrıca bir araştırma süreci yürütülerek yazarın cinsiyeti tahmin edilmeye çalışılmıştır. Tablo 2’de görüleceği üzere sadece 102 (%12,19) yazar kadın iken erkek yazarlar 735 (%87,81) ile büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Yazarı kurum olan yazılar ve de yazarı belirtilmeyen yazılar analizin dışında tutulmuştur. Yazarların cinsiyetlerinin frekans ve yüzde dağılımları da Şekil 3 ve Şekil 4’te sunulmuştur.

Tablo 2: Cinsiyete Göre Yazarların Dağılımı

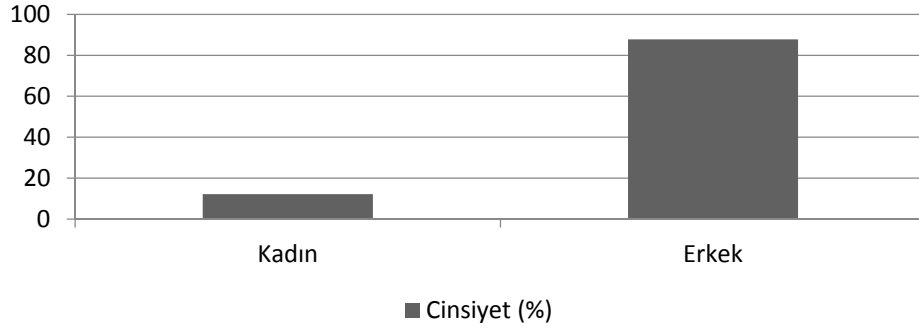
Cinsiyet	Kadın		Erkek	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
	102	12,19	735	87,81

Cinsiyet (f)

Şekil 3: Yazarların cinsiyetlerinin frekans dağılımı.

Cinsiyet (%)

Şekil 4: Yazarların cinsiyetlerinin yüzde dağılımı.

Yazarların kurumsal dağılımında da görüleceği üzere Türk Silahlı Kuvvetleri personeli olan yazar sayısı fazladır. TSK içerisindeki erkek-kadın personel oranı yanında dergide yazarlarının askerî rütbeleri de göz önüne alınınca, bu rütbeler düzeyinde kadın personelin zaten az olmasından kaynaklı olarak erkekler lehine bir yazar dağılımının oluşması beklenen bir durumdur.

3.3. Makalelerin Türüne Göre Dağılım

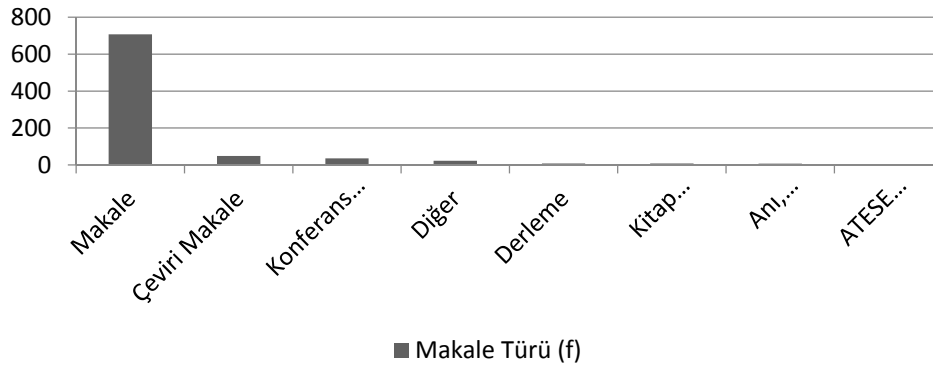
Askeri Tarih Bülteni ve Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi'nde 1976-2020 yılları aralığında toplam 834 yayım yer almıştır. Bu yayımların büyük

bir çoğunluğu 707 (%84,1) adet ile makale türündeyken 48 (%5,7) adeti çeviri makaledir. 35 adet (%4,3) konferans bildirisi yanında 22 (%2,5) adet de diğer (beyanname, ek, not, derleme vb.) kategorisinde yayım vardır. Tablo 3'e bakıldığında en az yer verilen türlerin ise 7 (%0,8) ile anı, biyografi, hatırat ve son olarak 4 (%0,5) ile ATESE arşivinden belgeler olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Yayım Türüne göre Frekans ve Yüzdeler

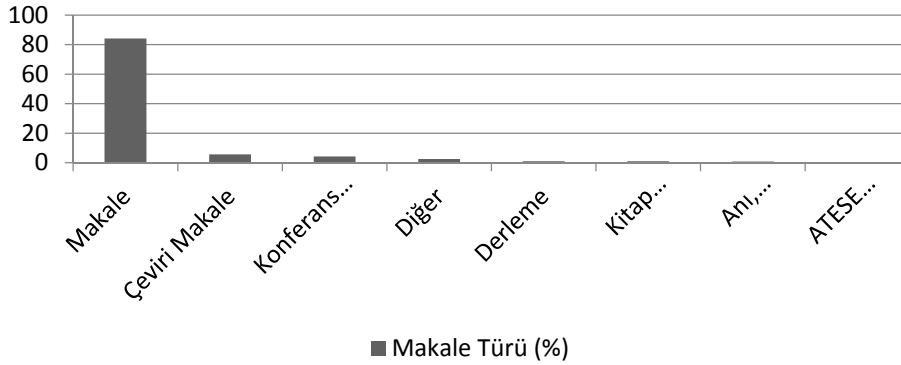
Makale Türü	Frekans	Yüzde
Makale	707	84,1
Çeviri Makale	48	5,7
Konferans Bildirisi	35	4,3
Diğer	22	2,5
Derleme	8	1
Kitap Değerlendirmesi ve Tanıtımı	8	1
Anı, Biyografi, Hatırat	7	0,8
ATESE Arşivinden Belge	4	0,5

Makale Türü (f)

Şekil 5: Makale türünün frekans dağılımı.

Makale Türü (%)

Şekil 6: Makale türünün yüzde dağılımı.

Standart akademik süreli yayımlarda yayımın türü editöryal olarak tespit edilir ve yayımın bilgisi içerisinde bu bilgi yer alır. Askeri Tarih Bülteni'nde bugüne kadar bu şekilde bir tasnif yer almamıştır. Burada sunulan kategorilendirme yazarın tasnifini içermektedir. Bibliyometrik analizlerin ve de içerik analizi çalışmalarının aslında en önemli birimini yayımın yöntemine dair analizler oluşturur. Askeri Tarih Bülteni, bugüne kadar bilinen anlamıyla araştırma yöntemine dayalı olarak hazırlanmış bir yayım içermemektedir. Başka bir deyişle niceliksel ya da niteliksel bir saha/ veri bilgisine dayalı olarak hazırlanmış bir çalışma yayımlanmamıştır. Bu tezin diğer içerik analizi çalışmaları ile mukayese edildiğinde en önemli dezavantajı da yöntem analizi içermemesidir.

3.4. Makalelerin Dönemlendirilmesi

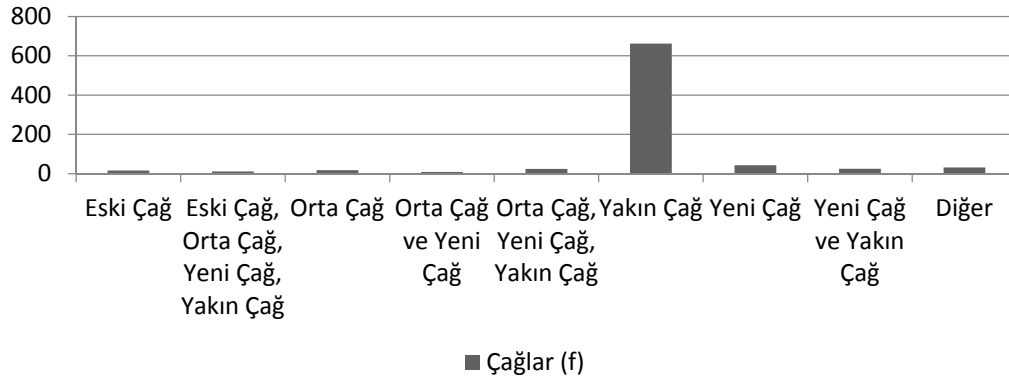
Dergide yayımlanan yazılar yazının içerdiği/ kapsadığı tarih dönemlerine göre de tasnif edilmiştir. Tablo 4'e göre yazıların büyük çoğunluğu 662 (%78,8) adet ile Yakın Çağ kapsamındadır. Bunu müteakip 43 (%5,1) yayım ile Yeni Çağ gelmektedir. Askerî tarih alanının Yakın Çağ ile daha çok örtüşmesi normaldir çünkü Yakın Çağ'ın başlatıldığı Fransız İhtilali aynı zamanda modern ordu örgütlenmesinin de başlangıcı kabul edilmektedir. Bazı yayınların ise yoğunluğunun tek bir dönemi aşması durumunda birden fazla dönemi teşmil edecek şekilde kodlanmıştır. Bu çerçevede 24 (%2,9)

adet yayın “Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ”ı, 11 (%1,3) adet yayın “Eski Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ”ı bir arada ele almamaktadır. 32 (%3,8) yayın ise yayının içeriği itibarıyla bir dönem içeriği sunmamakta, genel askerî bilgiler ya da kültürel bilgiler içermektedir.

Tablo 4: Yayımın Kapsadığı Tarih Dönemi/Çağı

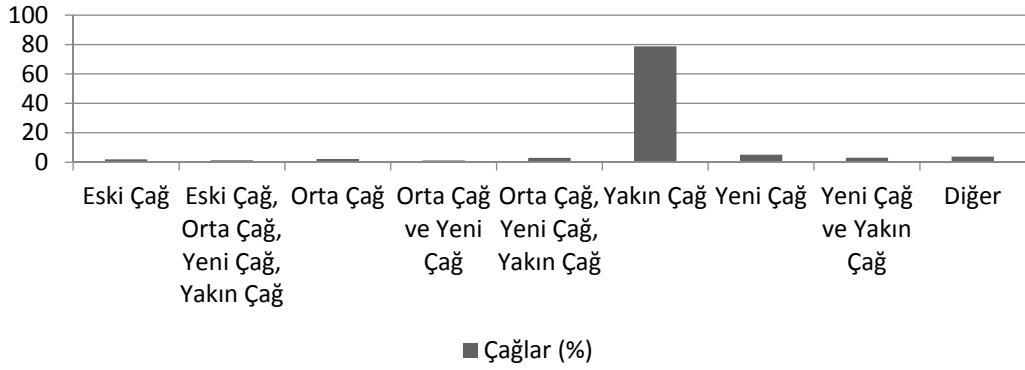
Çağ	Frekans	Yüzde
Eski Çağ	16	1,9
Eski Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ	11	1,3
Orta Çağ	18	2,1
Orta Çağ ve Yeni Çağ	9	1,1
Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ	24	2,9
Yakın Çağ	662	78,8
Yeni Çağ	43	5,1
Yeni Çağ ve Yakın Çağ	25	3,0
Diğer	32	3,8

Çağlar (f)

Şekil 7: Yayımın kapsadığı çağın frekans dağılımı.

Çağlar (%)

Şekil 8: Yayımın kapsadığı çağın yüzde dağılımı.

Yayımların tarihsel dönemlere göre sınıflandırılmasında da yazarın görüşleri belirleyici olmuştur. Tarihin dönemlere ayrılmasına dair tartışmaların⁸⁰ farkında olarak tarih bölümlerinde genel kabul gören ana bilim dalı esasına göre sınıflandırma yapmak en makul çözüm olarak görünmüştür. Sınıflandırmanın en zor kısmı ise bir yayının birkaç çağı bir kapsama durumunda karşılaşılmıştır. Bu gibi durumlarda sınıflama ortaya çıkarabilmek için yayımın yoğunlaştığı çağ merkeze alınmaya çalışılmıştır. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ise yayımın yoğunlaştığı birden fazla çağ birlikte bir kategori oluşturacak şekilde tasnif yoluna gidilmiştir.

3.5. Makale Konularının Coğrafi Dağılımı

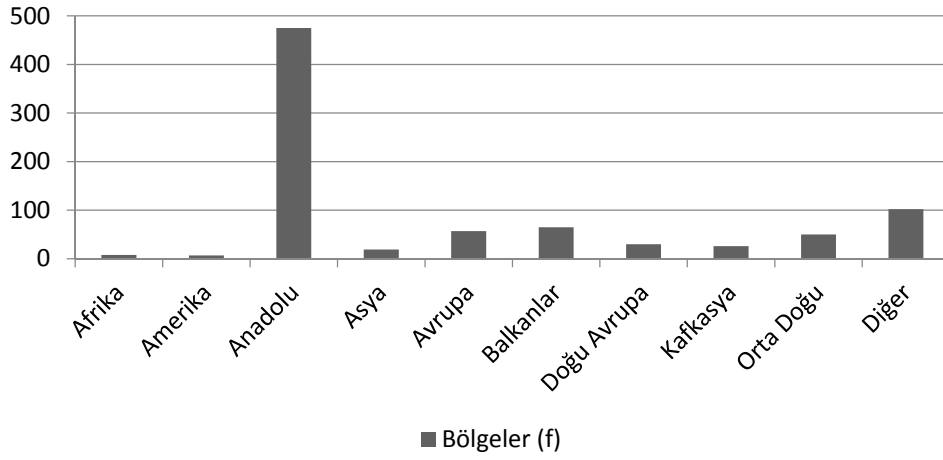
Dergide yer alan yayımlar yayımın içerdiği coğrafi bölgelere göre de tasnif edilmiştir. Buna göre yayımların 475'inin (%56,5) Anadolu bölgesini kapsadığı görülmüştür (bk. Tablo 5). Bunu müteakip 65 (7,6) yayım ile Balkanlar, sonrasında 57 (6,6) yayım ile Avrupa gelmektedir. En az temsil edilen bölge ise 7 (0,8) yayım ile Amerika olmuştur. Diğer kategorisi 102 (%12,1) adet ile ikinci sırada gelmektedir ama bu yayımların bir coğrafi bölge tasnifine girmediğini belirtmek gerekir. Dolayısıyla diğer kategorisi değerlendirme dışında tutulmuştur.

⁸⁰ Necmettin Alkan, "Tarihin Çağlara Ayrılması Kime Göre ve Nasıl Olmalı?", *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, Ankara 2012, s. 175.

Tablo 5: Yayımın Kapsadığı Coğrafya

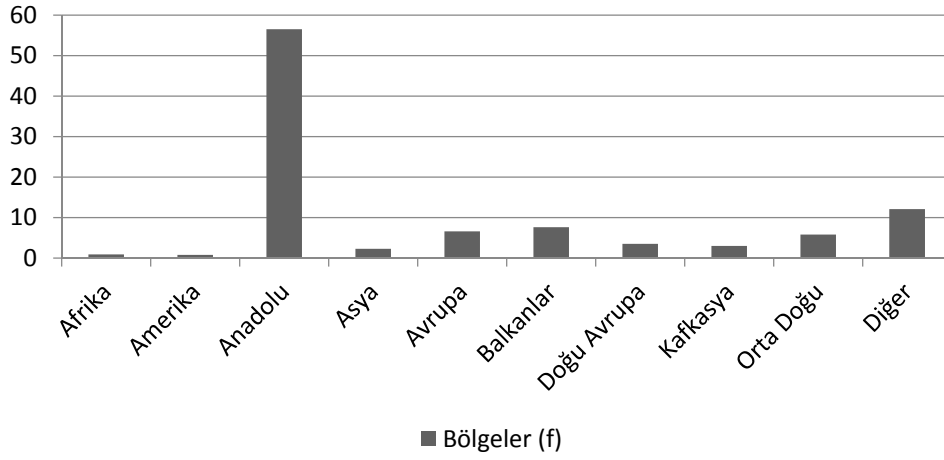
Bölgeler	Frekans	Yüzde
Afrika	8	0,9
Amerika	7	0,8
Anadolu	475	56,5
Asya	19	2,3
Avrupa	57	6,6
Balkanlar	65	7,6
Doğu Avrupa	30	3,5
Kafkasya	26	3,0
Orta Doğu	50	5,8
Diğer	102	12,1

Bölgeler (f)

Şekil 9: Yayımın kapsadığı coğrafi bölgenin frekans dağılımı.

Bölgeler (%)

Şekil 10: Yayımın kapsadığı coğrafi bölgenin yüzde dağılımı.

Sınıflandırmada zorlayan faktörler bu kategoride de görülmüştür. Bir coğrafi bölgeyi aşan ya da kapsamı itibarıyla farklı coğrafi bölgeleri içine alan yayımlar ağırlıklarına göre bir coğrafi bölgeye dâhil edilmiştir. Bu kategorilendirme yapılırken karar verilemeyen durumlarda Genel Türk Tarihi alanından iki akademisyenin görüşlerine başvurulmuştur. Dergi yazarlarının büyük kısmının Türkiye’den olmasından kaynaklı olarak Anadolu coğrafyasının yoğunluklu bir şekilde ele alındığı görüşüne ulaşılmıştır.

3.6. Yayınların Konularının Dağılımı

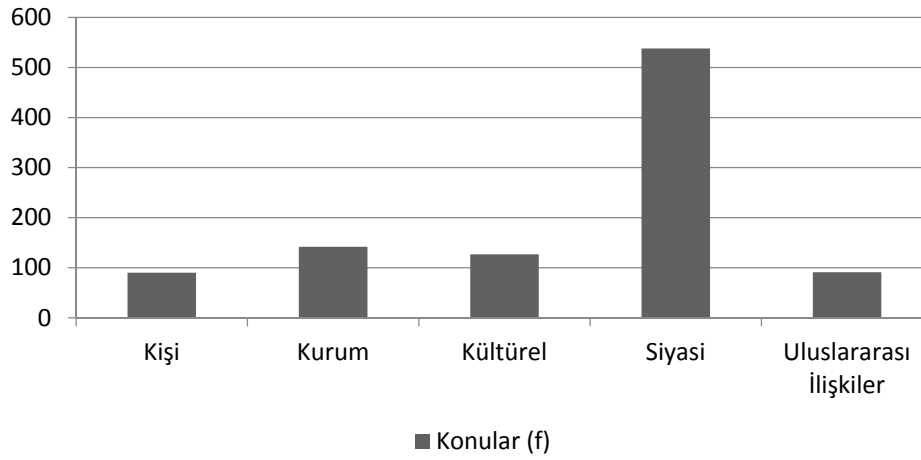
Dergi yayımları bir de konusuna göre kategorilendirilmiştir. Bu kategoriler de yazar tarafından oluşturulmuştur. Örneğin bir kişiyi biyografik olarak ya da bir yönüyle ele alan yazılar “kişi”, bir kurumu ele alan yazılar “kurum” şeklinde tasnif edilmiştir. Bunların yanında “kültürel”, “siyasi” ve “uluslararası” olarak toplam beş kategori oluşturulmuştur. Bu sınıflandırmaya göre en çok yayın 538 (%64,0) adet ile “siyasi” kategorisinden gelmiştir. Bunu müteakip 142 (%15,2) adet “kurum”, 127 (15,2) adet “kültürel”, 91 (10,0) adet de “uluslararası” kategorisine denk gelecek yayım tespit edilmiştir. 90 (10,9) adet ile en az yer bulan kategori

“kişi” olmuştur. “Kişi” kategorisinde genellikle komutanlara veya devlet adamlarına yönelik yazılar yer almıştır.

Tablo 6: Yayımların Konusuna Göre Frekans ve Yüzde Değerleri

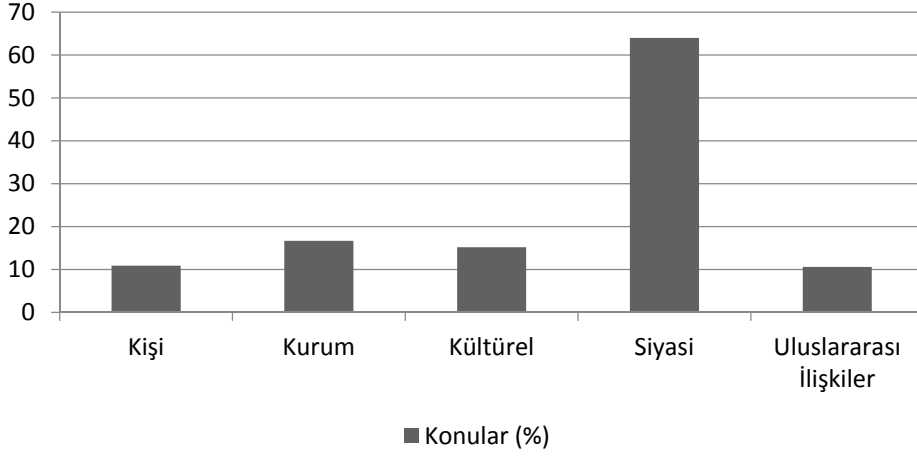
Konular	Frekans	Yüzde
Kişi	90	10,9
Kurum	142	16,7
Kültürel	127	15,2
Siyasi	538	64,0
Uluslararası İlişkiler	91	10,6

Konular (f)

Şekil 11: Yayımların konusunun frekans dağılımı.

Konular (%)

Şekil 12: Yayının konusunun yüzde dağılımı.

Dergide yayınlanan makalelerin konu sınıflandırması yapılırken çok fazla dala ayrılmaması için genel bir sınıflandırmaya uyulmuştur. Konu olarak “siyasi” içerisinde tasnifi yapılmış olan makaleler incelendiğinde farklı içerikleri sahip olduğu görülmüş fakat genel anlamda bu kategoride yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Siyasi kategorisi içerisinde ülkeler içerisinde yaşanan iç savaşlar, mübadeleler sırasında yaşanan çekişmeler, savaşlar sırasında siyasilerin tutumu ve uyguladıkları taktikler, devletlerin siyasi ve ekonomik gücü gibi alt başlıklar yer almaktadır.

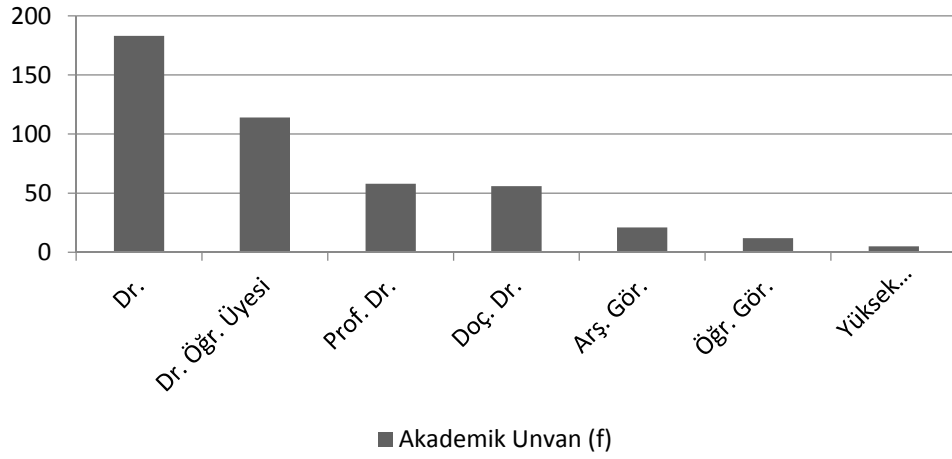
3.7. Yazarların Akademik Unvanlarının Dağılımı

Dergide yazısı yer alan yazarların unvanları, akademik ve askerî olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır. Dergide 183 (%42,52) kişi Dr., 114 (%26,49) kişi Dr. Öğr. Üyesi, 58 (%14,6) kişi Prof. Dr., 56 (%13,02) kişi Doç. Dr., 21 (%4,88) kişi Arş. Gör. unvanı yazarlık yapmıştır. Akademik unvanlar bakımından en az temsil edilen yazar gruplarının ise 12 (%2,79) kişi ile Öğr. Gör. ve 5 (%1,16) kişi ile yüksek lisans/doktora öğrencileri olduğu tespit edilmiştir (bk. Tablo 7).

Tablo 7: Yazarın akademik unvanına göre frekans ve yüzde dağılımları

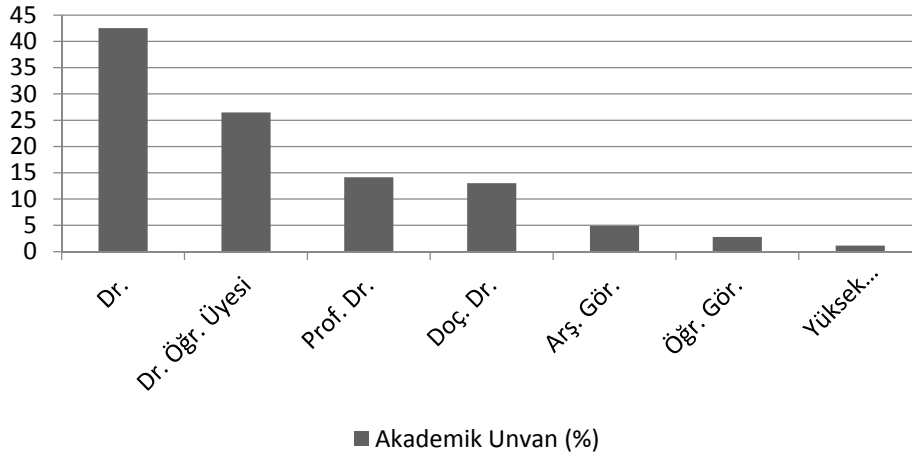
Akademik Unvan	Frekans	Yüzde
Dr.	183	42,52
Dr. Öğr. Üyesi	114	26,49
Prof. Dr.	58	14,16
Doç. Dr.	56	13,02
Arş. Gör.	21	4,88
Öğr. Gör.	12	2,79
Yüksek Lisans/Doktora Öğrencisi	5	1,16

Akademik Unvan (f)

Şekil 13: Yazarların akademik unvanlarının frekans dağılımı.

Akademik Unvan (%)

Şekil 14: Yazarların akademik unvanlarının yüzde dağılımı.

Yazarların yaklaşık %87'si akademik hayatın ilk basamakları sayılabilecek unvan düzeyinde bulunan kişilerden oluştuğu görülmektedir. Bu durum derginin genç bir yazar kitlesinden büyük oranda yazı çektiğini göstermektedir. Ayrıca Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu yazar grubunun da genelde Dr. kategorisinde oldukları düşünülünce dergideki Dr. çoğunluğu anlaşılmaktadır.

3.8. Yazarların Askerî Unvanlarının Dağılımı

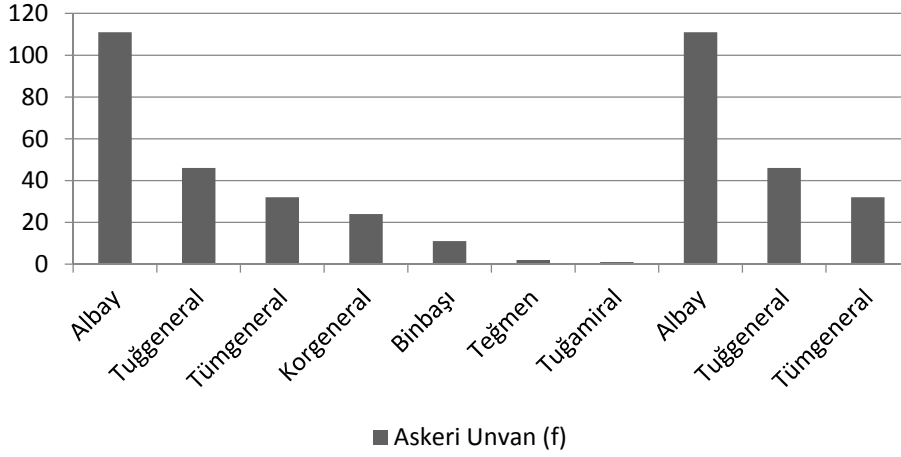
Tablo 8'de dergi yazarlarının askerî unvanları sunulmuştur. Buna göre dergide en fazla yayım ile temsil edilen askerî unvan 111 (%42,2) kişi ile albaylar olmuştur. Bunun dışında 46 (%17,49) tuğgeneral, 32 (%12,17) tümgeneral, 24 (%9,13) korgeneral dergide yazarlık yapmıştır. En az sayıda yayımla yer alan askerî unvana sahip yazarlar ise 2 (%0,76) ile teğmen ve 1 (%0,38) yayım ile tuğamiral olmuştur.

Tablo 8: Yazarın askerî rütbesine göre frekans ve yüzde değerleri

Askerî Unvan	Frekans	Yüzde
Albay	111	42,2
Tuğgeneral	46	17,49

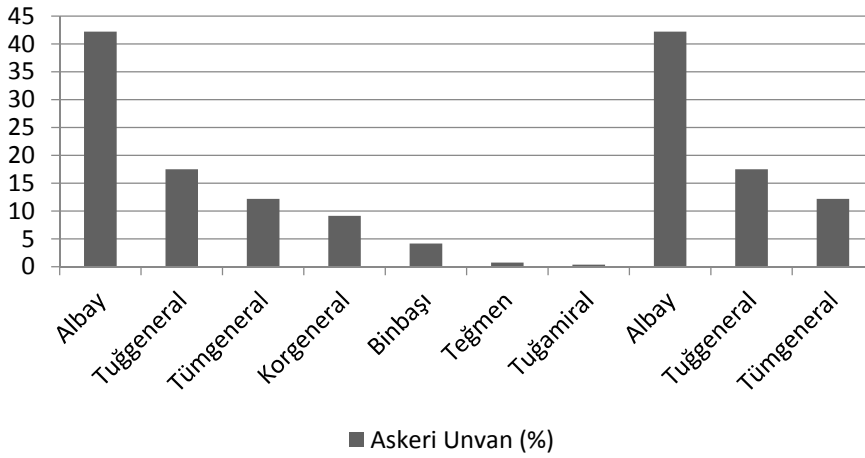
Tümgeneral	32	12,17
Korgeneral	24	9,13
Binbaşı	11	4,18
Teğmen	2	0,76
Tuğamiral	1	0,38

Askerî Unvan (f)

Şekil 15: Yazarların askerî unvanlarının frekans dağılımı.

Askerî Unvan (%)

Şekil 16: Yazarların askerî unvanlarının yüzde dağılımı.

Askerî unvana sahip yazarların yaklaşık %39'u generaldir. Geriye kalan %61'lik kesim ise generallik altı rütbelerdeki askerî personelden oluşmaktadır. Askerî unvan sahibi yazar sayısı ise 227'dir.

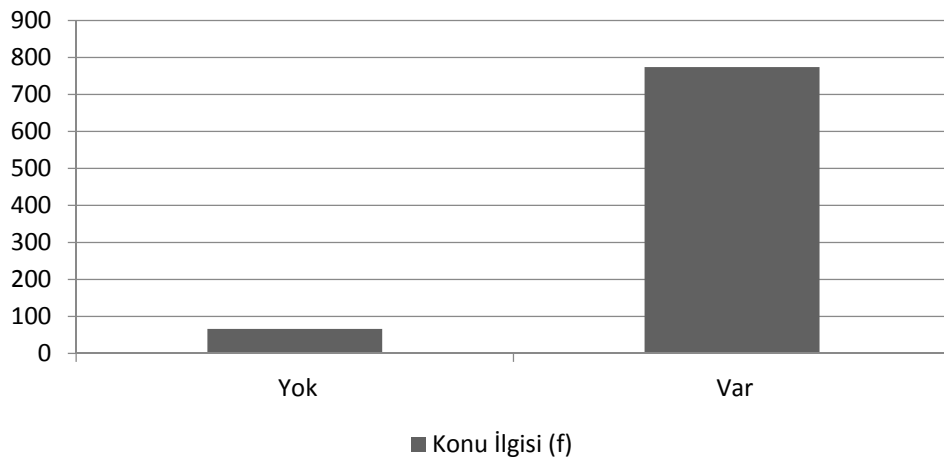
3.9. Makalelerin Derginin Amaç ve Kapsamına Uygunlukları

Dergi, amaç ve kapsamını “Türk askerî tarihi başta olmak üzere dünya askerî tarihinin bilimsel ölçüler içerisinde aydınlatılmasını ve yapılan akademik çalışmaların okuyucu ile buluşturulmasını amaçlamak” şeklinde ortaya koymuştur. Buna uygun olarak yazılar bu amaç ve kapsama uygunluk bakımından değerlendirilmiştir. Askerî tarih ile ilişkisi kurulamayan yazılar amaç ve kapsam dışında değerlendirilmiştir. Yazıların büyük bir çoğunluğu; savaş, antlaşma, mübadele, uluslararası ilişkiler gibi askerî tarihin kapsamına giren konulardan oluşmuştur. Bu kapsamda 774 (%92,1) yazının derginin amaç-kapsam ifadesi ile ilgili kurulabilirken 66 (%7,8) yazının içerdiği konuların ilgisi kurulamamıştır.

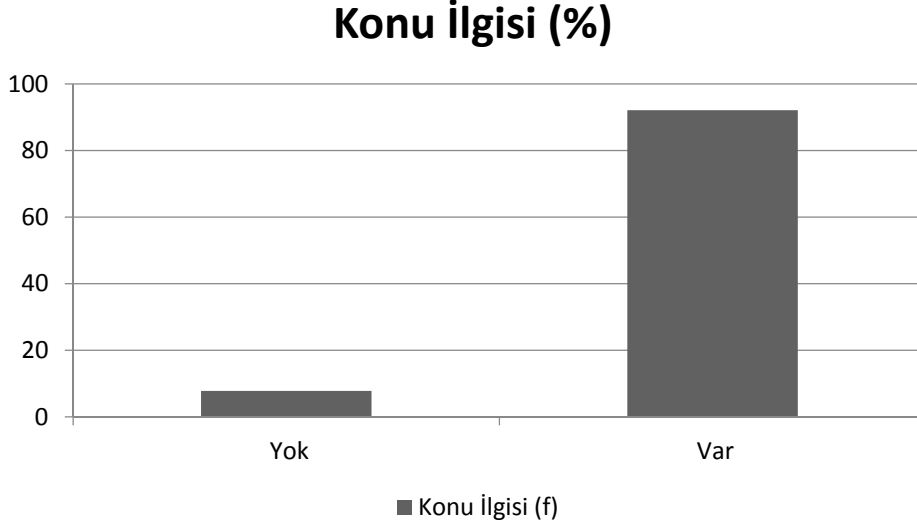
Tablo 9: Yayının Derginin amaç ve kapsamına uygunluğu

Konu İlgisi	Frekans	Yüzde
Yok	66	7,8
Var	774	92,1

Konu İlgisi (f)

Şekil 17: Yazıların derginin amaç-kapsamına uygunluğunun yüzde dağılımı.

Şekil 18: Yazıların derginin amaç-kapsamına uygunluğunun yüzde dağılımı.

Akademik yayıncılık bakımından %7,8’lik oranda kapsam dışı yayım yapmak esasında yüksek bir orandır. Normal bir değerlendirmede kapsama uygun olmayan çalışmaların editöryal olarak değerlendirmeye alınmaması ve geri çevrilmesi beklenir. Bunun ortaya çıkmış olmasını derginin değerlendirme süreçlerini oturtmamış olması, editöryal ekibinin belirsiz olması gibi unsurlarla birlikte değerlendirme gerekir. Bunun dışında makalelerin büyük kısmının amaç-kapsama uygun şekilde görünmesinin nedenlerinden birisinin de derginin amaç-kapsam ifadesinin oldukça geniş olması gösterilebilir.

3.10. Dergi Sayıların Aldıkları Atıflar

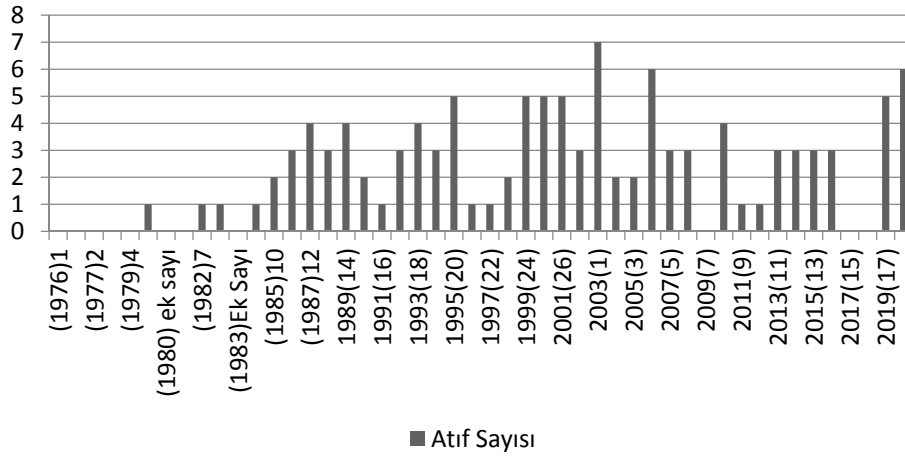
Derginin 1976-2020 yılları arasındaki sayıları atıf almaları bakımından değerlendirilmiştir. WoS ve Scopus indekslerinde dergiye yapılmış bir atıf tespit edilememiştir. Bundan dolayı derginin “Google Scholar” atıfları taranmıştır. Dergiye toplamda 112 atıf yapıldığı tespit edilmiştir (bk. Tablo 10).

Tablo 10: Sayıların yıllara göre Google Scholar Atıf Durumları

Sayı	Atıf Sayısı
(1976)1	0
(1977)1	0
(1977)2	0
(1978)3	0
(1979)4	0
(1980)5	1
(1980) ek sayı	0
(1981)6	0
(1982)7	1
(1983)8	1
(1983)Ek Sayı	0
(1984)9	1
(1985)10	2
(1986)11	3
(1987)12	4
(1988)13	3
1989(14)	4
1990(15)	2
1991(16)	1
1992(17)	3
1993(18)	4
1994(19)	3
1995(20)	5
1996(21)	1
1997(22)	1
1998(23)	2
1999(24)	5

2000(25)	5
2001(26)	5
2002(27)	3
2003(1)	7
2004(2)	2
2005(3)	2
2006(4)	6
2007(5)	3
2008(6)	3
2009(7)	0
2010(8)	4
2011(9)	1
2012(10)	1
2013(11)	3
2014(12)	3
2015(13)	3
2016(14)	3
2017(15)	0
2018(16)	0
2019(17)	5
2020(18)	6
Toplam	112

Atıf Sayısı

Şekil 19: Dergi sayılarının yıllara göre aldığı Google Scholar atıfları.

1976 yılından beridir yayımlanan bir dergi için toplam 112 atıf oldukça azdır. Dergideki makale kategorisine giren yayımlara bakılarak bir atıf analizi yapıldığında makale başına düşen atıf değeri yaklaşık 0,16'dır. Derginin atıf üretememiş olmasının en önemli sebebi dergiye elektronik ortamlarda ulaşamaması, derginin herhangi bir indeks ve veritabanı tarafından taranmaması, sınırlı bir kapsam alanında yayın yapması gösterilebilir.

3.11. Yazarların Kurumların Dağılımı

Askeri Tarih Bülteni ve değişen adıyla Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan yazıların yazarlarının kurumları da analiz edilmiştir. Derginin Genelkurmay ATASE tarafından yayınlanıyor olması nedeniyle ve sınıflandırma sırasında yıllara göre bakıldı yazarların büyük çoğunluğu (107 kişi, %12,8) Türk Silahlı Kuvvetleri mensubudur (bk. Tablo 11). Türk Silahlı Kuvvetleri'ni 19'ar yazı ile Gazi Üniversitesi ve Türk Askerî Tarih Komisyonu takip etmektedir. Dergiye yurtdışından gelen yazıların genellikle ilgili ülkenin askerî tarih komisyonu bir mensubu olduğu görülmektedir. ABD Askerî Tarih Komisyonu, Fransız Askerî Tarih Komisyonu ve İsveç Askerî Tarih Komisyonu mensubu üçer yazı dergide yer almıştır.

Tablo 11: Yazarın Kurumuna göre frekans ve yüzde değerleri

Kurum	Frekans	Yüzde
Türk Silahlı Kuvvetleri	107	12,8
Gazi Üniversitesi	19	2,3
Türk Askerî Tarih Komisyonu	19	2,3
Ankara Üniversitesi	13	1,5
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	11	1,3
Selçuk Üniversitesi	9	1,1
Dumlupınar Üniversitesi	8	1
Hacettepe Üniversitesi	8	1
Kırıkkale Üniversitesi	8	1
Erciyes Üniversitesi	7	0,8
Karadeniz Teknik Üniversitesi	7	0,8
Trakya Üniversitesi	7	0,8
Adnan Menderes Üniversitesi	6	0,7
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	6	0,7
Pamukkale Üniversitesi	5	0,6
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	0,5
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	4	0,5
İnönü Üniversitesi	4	0,5
Niğde Üniversitesi	4	0,5
Uşak Üniversitesi	4	0,5
ABD Askerî Tarih Komisyonu	3	0,4
Fırat Üniversitesi	3	0,4
Fransız Askerî Tarih Komisyonu	3	0,4
Harran Üniversitesi	3	0,4
İstanbul Deniz Müzesi	3	0,4
İsveç Askerî Tarih Komisyonu	3	0,4
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	3	0,4

Kastamonu Üniversitesi	3	0,4
Marmara Üniversitesi	3	0,4
Mersin Üniversitesi	3	0,4
Muğla Üniversitesi	3	0,4
ODTÜ	3	0,4
Osmangazi Üniversitesi	3	0,4
Süleyman Demirel Üniversitesi	3	0,4
Almanya Askerî Tarih Araştırma Komisyonu	2	0,2
Anadolu Üniversitesi	2	0,2
Atatürk Üniversitesi	2	0,2
Balıkesir Üniversitesi	2	0,2
Çukurova Üniversitesi	2	0,2
Federal Almanya Askerî Tarih Dairesi	2	0,2
Gaziantep Üniversitesi	2	0,2
Gülhane Askerî Tıp Akademisi	2	0,2
İran Askerî Tarih Komisyonu	2	0,2
İstanbul Üniversitesi	2	0,2
Kafkas Üniversitesi	2	0,2
Lefke Avrupa Üniversitesi	2	0,2
Norveç Askerî Tarih Komisyonu	2	0,2
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	0,2
Polonya Askerî Tarih Komisyonu	2	0,2
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	2	0,2
Tokat Merkez Plevne Anadolu Lisesi	2	0,2
Uludağ Üniversitesi	2	0,2
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	0,1
Aksaray Üniversitesi	1	0,1
Atılım Üniversitesi	1	0,1

Batı Almanya Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Belçika Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Beşiktaş Etiler Lisesi	1	0,1
Boğaziçi Üniversitesi	1	0,1
Bozok Üniversitesi	1	0,1
Cape Town Üniversitesi	1	0,1
Celal Bayar Üniversitesi	1	0,1
Çağ Üniversitesi	1	0,1
Çankaya Üniversitesi	1	0,1
Doğuş Üniversitesi	1	0,1
Finlandiya Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Fransa Askerî Tarih ve Milli Savunma İnceleme Merkezi	1	0,1
Giresun Üniversitesi	1	0,1
HTS ABD	1	0,1
İngiliz Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
İsrail Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Japon Milli Savunma Akademisi	1	0,1
Kanada Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	1	0,1
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	1	0,1
KKTC Cumhuriyet Meclisi	1	0,1
Konya Emniyet Müdürlüğü	1	0,1
Malatya Doğanyol Halk Eğitim Merkezi	1	0,1
Marc Bloch Üniversitesi	1	0,1
Milli Eğitim Bakanlığı	1	0,1
Milli Savunma Bakanlığı	1	0,1
Milli Savunma Üniversitesi	1	0,1
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	0,1

Nagoya Üniversitesi	1	0,1
Ohio Devlet Üniversitesi	1	0,1
Polonya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği	1	0,1
Rennes II Üniversitesi (Fransa)	1	0,1
Romanya Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Rus Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Rusya Bilimler Akademisi	1	0,1
Tunus Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Türk Tarih Kurumu	1	0,1
Ufuk Üniversitesi	1	0,1
Yeditepe Üniversitesi	1	0,1
Yunanistan Askerî Tarih Komisyonu	1	0,1
Diğer	462	54,9

Derginin belli bir dönemine kadar yazarlara dair neredeyse hiçbir bilgi yer almamıştır. Buna göre 462 (%54,9) yazarın kurumlarını tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dergide 1976-2020 yılları arasında toplamda 189 farklı yazar yer almıştır. Toplam 840 yazının yer aldığı düşünülünce yazar başına yaklaşık 4,5 adet yazı düştüğü görülmektedir. Buna göre derginin bir yazarlarının çok çeşitlenmediği anlaşılmaktadır. Yazarların 123'ü 2-5 arası yazı yayınlarken 45'i 1 yazı yayınlamıştır. 21 yazar ise 5 ve üzeri sayıda yazısını yayınlamıştır. Buna göre dergide yazar olarak yer alanların büyük çoğunluğunun en az 2 ve üzeri yazı yayınladığı görülmektedir.

Değerlendirecek konulardan biri "Gazi Üniversitesi", (19), Ankara Üniversitesi (13), Selçuk Üniversitesi (9), Dumlupınar Üniversitesi (8), Hacettepe Üniversitesi (8), Kırıkkale Üniversitesi (8), Erciyes Üniversitesi (7) gibi Genelkurmay'ın bulunduğu Ankara ve çevresindeki üniversitelerden diğer üniversitelerle mukayese edildiğinde daha fazla sayıda yazının dergide yayımlanmış olmasıdır. Askerî kurumların sosyal bilimlerle geliştirdiği

karşılıklı ilişkide askerî kurumun bulunduğu şehirdeki üniversitelerle daha yakın bir ilişki geliştirdiği bilinmektedir.⁸¹ Bir diğer konu ise derginin ilk yıllarında TSK adresli makale sayısının bu yıllardaki sivil-asker ilişkilerinin doğası bir anlamda mesafesi ile ilişkili değerlendirilebileceğidir. İlk dokuz yılda üniversite mensuplarından oldukça sınırlı sayıda yayım kabul edildiği görülmektedir. 1990'lı yıllardan itibaren sivil-asker ilişkilerinde görülen dönüşümün, dergi özelinde de farklı kurumlarla ve kişilerle etkileşimi getirdiği düşünülmektedir.⁸²

3.12. Yayımardaki Anahtar Kelimeler

Dergide yayımlanan yazılarda bir döneme kadar öz ve anahtar kelime yer almamıştır. Anahtar kelimesi içermeyen yazılar için tez yazarı tarafından beşer adet anahtar kelime üretilmiştir. Bu süreç yürütülürken de bütünlük olması bakımından APA Yazım Kılavuzu'nun anahtar kelime oluşturma ilkelerine müracaat edilmiştir.

Dergide yer alan yazıların anahtar kelimelerinin frekans ve yüzde değerleri Ek 1'de sunulmuştur. Buna göre dergide en yüksek frekansla ve en az 10 defa yer almış anahtar kelimeler şöyle sıralanmaktadır: Osmanlı Devleti (218), Birinci Dünya Savaşı (85), Milli Mücadele (74), İkinci Dünya Savaşı (33), Türkiye Cumhuriyeti (32), Çanakkale Muharebeleri (31), Yunanistan (29), Mustafa Kemal Atatürk (28), Rusya (28), Almanya (27), İngiltere (27), Türk Kurtuluş Savaşı (27), Savaş (23), Donanma (21), Ordu (21), Atatürk (20), Balkan Savaşları (16), Ekonomi (15), Mondros Ateşkes Antlaşması (15), Türkler (14), Ermeni (12), İsyen (12), İtilaf Devletleri (12), Kafkasya (12), Balkanlar (11), Ermeni Meselesi (11), İtalya (11), Kuvâ-yi Milliye (11), Lojistik (10), TBMM (10). Buna göre derginin aslında Osmanlı coğrafyası ve son dönem Osmanlı, erken dönem Cumhuriyet tarihi çerçevesinde yoğunlaştığı görülmektedir.

⁸¹ Adem Başpınar, "Sosyolojinin Konusu Olarak Ordu ve Asker: Askerî Sosyoloji", *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, C.3, S.24 2012, s. 283.

⁸² Mustafa Uluçakar, "Türkiye'de Sivil-Asker İlişkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, C.14, S.28 2018, s. 229.

4. BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

İnsanlar için daima geçmişi kayıt altına alabilmek önem taşımış ve hedef olmuştur. Geçmişin bilimi olarak adlandırılan tarih sosyal bilimler içerisinde kendisine yer edinmiştir. Bilim dalı olarak tarih beraberinde olay örüntülerinin yansıtılmasına bağlı olarak Tarih yazımını ortaya çıkarmıştır. Tarih yazımı da son haline gelene kadar çeşitli şekillerde yapılmış ve 19. yüzyıldan itibaren tek bir hale gelmiştir. Günümüzde de kullandığımız tarihi yazım türü olan araştırmacı tarih yazımı zamanla içerisinde bölümlere ayrılmış; askerî tarih yazımı da bunlardan biri olmuştur. Çalışmamızın temelini oluşturan “askerî tarih yazımı”, başlangıçta “harp tarihi” olarak adlandırılrsa da yalnızca olağanüstü askerî olaylardan ziyade tüm askerî bağlamda değerlendirilebilecek konuları kapsamı istendiğinden bu adı almıştır. Tarih yazımı ile ilgili literatür azımsanamayacak bir hacme erişmiştir. Tarih yazımının bir alt dalı olarak “askerî tarih yazımı” ile ilgili literatür ise sınırlıdır. Askerî tarih yazımı ile ilgili burada değerlendirilen literatür de genellikle tek bir görüşü ya da konuyu ele almış, tarihinin inisiyatifinde şekillenmiştir. Bu sebeple Türkçe literatürde askerî tarih yazımına dair kapsamlı kaynaklar bulabilmek oldukça zor olmuştur. Tarih yazımını bizlere yansıtan Osmanlı’dan günümüze değin pek çok tarih dergisi çıkmış ve hala çıkmaya devam etmiştir. Dergiler kendi içerisinde popüler ve akademik olarak ayrılmıştır. Tarih yazımı içerisinde doğrudan askerî tarih yazımı ile ilgili olarak Osmanlı’dan günümüze pek çok dergi çıkarılmış, çoğu yayın hayatına devam edememiştir. Çalışmamızı oluşturan Askeri Tarih Bülteni 1976 yılında yayın hayatına başlayarak yayın hayatını günümüze kadar sürdürebilmiştir.

Askeri Tarih Bülteni 1976 yılında yayın hayatına başlamış, yılda 2 sayı çıkararak yayın hayatına devam etmiştir. 2003 yılında ise dergi hakemli ve ulusal bir dergi haline dönüşerek aynı zamanda isim değişikliğine gidilmiş, Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi olarak yayınlanmaya devam etmiştir. 2017 yılında alınan karar ile derginin yılda tek sayı çıkmasına karar verilmiştir ve bu karar sonrası günümüzde de yılda bir olacak şekilde devamlılık

göstermiştir. Askerî Tarih Bülteni ve değişen adıyla Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi'ni kapsayan tez çalışmamızda çeşitli içerik analizi çalışmalarını uyarlanarak kullanılmıştır. 1976 ile 2020 yılları arasında dergi içerisinde yayınlanan tüm yazılar bu yöntem kullanılarak yayımların profilleri çıkarılmıştır. Bu yöntem kullanılırken derginin sayıları online Şekilde erişime açık olmadığı için veri işleme/ toplama formu oluşturularak her bir yayımın bilgisi bu forma elle girilmiştir.

İçerik analizine uygun Şekilde hazırlanan veriler bulgular kısmında tablo ve Şekil olarak verilmiştir. Buna göre dergi içerisinde 44 yıllık süreç boyunca yer alan tüm yazılar, yıllara göre yazı sayısı, yazarların cinsiyetleri, unvanları ve kurumları, yayınlanan makalelerin konu olarak askerî tarih yazımıyla ilgisi, atıf alabilen yazılar gibi başlıklar içerisinde tasnifleri yapılmıştır.

Tablo 1'de yıllara göre makale ve sayfa sayıları verilmiştir. Bu tabloya göre dergide yayımlandığı süre boyunca belli bir düzende makale sayısı yer almamış, her yıl farklı ve tutarsız Şekilde makale sayısı görülmüştür. Derginin 1980 Askerî Darbesi sonrası yayınlarında dikkat çekici bir artış olmuştur. Bu artışı anlamlandırabilecek herhangi veri bulunmamaktadır. Bu artışın derginin o zamana kadar ki yayım kapsamında bir farklılaşma yaratmadığı da görülmüştür. Tüm bu süreç boyunca derginin 2003 yılına kadar hakemli ve düzenli bir editör ekibine sahip bir dergi olarak ilerlememesi, 2016 yılında FET' nn hain darbe girişiminin askerîyeyi doğrudan etkileyerek derginin süreçlerini aksatması ve son olarak 2017 yılında yayın frekansının değişerek yılda 1 Şeklinde değiştirilmesi makale ve sayfa sayılarında dalgalanmalar yaratarak düzenin sağlanmasına engel teşkil etmiştir.

Tablo 2'de yazarların cinsiyetlerine dair sınıflandırma yapılmıştır. Bu tabloya göre yazarlık yapan kişilerin oldukça büyük bir kısmı %87,81 ile erkek olmuştur. Askerî tarih konusu ülkemizde pek yaygın bir konu olmaması ve epeyce uzun süre yazıların Türk Silahlı Kuvvetleri'nde görev yapmakta olan kişilerden gelmesi bu oranı etkilemiştir.

Dergide yer alan yazı türlerinin dağılımı tablo 3'te verilmiştir. Yazı türleri içerisinde en fazla sayıya sahip olan makale (%84,1) iken en yaz yazı türü ATESE arşivine ait belgeler (%0,5) olmuştur. Yazıların türü dergi içerisinde editör ekibi tarafından belirtilmemiş, bu durum dezavantaj olarak

çalışmaya yansımıştır. İnceleme sırasında makale türü olarak tasniflenen yazıların hiçbirinin araştırma yöntemine dayalı olan ‘araştırma makalesi’ sınıfında yer almadığı tespit edilmiştir. Bu durum diğer içerik analizi çalışmalarında yer verilen yöntem analizinin kullanılmamasına neden olmuştur.

Tablo 4’te dergide yayınlanmış olan tüm yazıların kapsadıkları dönemlere göre sınıflandırılması yapılmıştır. Bu sınıflandırma yapılırken de tarihin genel kabul görmüş ana bilim dalları esas alınarak dönemler ele alınmıştır. Buna göre çalışmaların çoğunluğu Yakın Çağ’ı kapsayan yazılardan meydana gelmiştir. Yazıların her birinde tek bir çağı kapsamayarak iki çağı birden işleyen yazarlar olmuş, bu durumda tabloya yansıtılmıştır. Derginin 1976 yılından itibaren yayına başlaması, Yakın Çağ’a ait kaynak ve belgelerin çoğunlukta olması gibi nedenlerden dolayı ağırlıklı olarak bu çağın işlendiği düşünülmektedir.

Dergide yer alan yazılar tablo 4’te dönemlerine göre ayrılırken tablo 5’te de yayının içerdiği coğrafi bölgelere göre tasniflenmiştir. Bu tabloya bakıldığında en yüksek oran %56,5 ile Anadolu Bölgesi olmuştur. Anadolu Bölgesi’nden sonra ikinci sırada “Diğer” kısmı gelmiş fakat bu kısım herhangi bir bölgeyi kapsamayan yazı türlerini ele alması nedeniyle değerlendirmeye alınamamıştır. En az geçen coğrafi bölge ise %0,8 ile Amerika olmuştur. Anadolu Bölgesi’nin yüksek oranda olup diğerlerinin az olması Tablo 11’de yer alan kurumlardan da anlaşılacağı üzere Türk yazar ağırlıklı olması olduğu düşünülmektedir.

Tablo 6’da yayımlanan yazıların konusuna göre tasnif yapılmıştır. Bu tasnif yapılırken kişi, kurum, siyasi, kültürel ve uluslararası ilişkiler olarak beş temel kategori oluşturulmuştur. Dergide çoğunlukla siyasi kategorisinde yer alan; antlaşmalar, savaşlar, iç işleri, stratejiler gibi konuları işleyen makaleler olmuş ve 538 yayın yer almıştır. En az yazıyı barındıran bu kategoriler içerisinde 91 ile uluslararası ilişkiler olmuştur. Tablo 5’te yer alan coğrafi dağılıma göre de yazıların çok büyük oranda Anadolu’yu kapsamaması; uluslararası ilişkilerin az sayıda kalmasını etkilemiştir.

Tablo 7 ve Tablo 8’de yazarların unvanları ele alınmıştır. Tablo 7’de akademik unvanlara göre tasnif yapılmış ve yazarlar buna uygun şekilde

ayrılmıştır. Dergide yazısı yer alan akademik unvana sahip yazarların 183'ü Dr. iken ikinci sırada yer alarak 58'i Dr. Öğr. Üyesi olmuştur. Akademik unvana sahip olup en az eser verenler ise 5 kişi ile Doktora/Yüksek Lisans öğrencileri olmuştur. Dergi uzun yıllardır yayın yapması sebebiyle günümüzde değişen unvanlara uygun şekilde eski unvanlar uyarlanarak onlara eklenmiştir. Akademik unvanlar içerisinde Dr. unvanın en yüksek sayıda olması dergiye akademinin ilk basamaklarında yer alan ve genç yaşta yazarlardan yazılar çekildiği ve yer aldığı yorumunu yaptırmıştır. Tablo 8'de yer alan askerî unvanlarda ise en fazla yazı veren grup 11 kişi ile albaylar olmuştur. 1 eser ile en az yazı veren unvan ise tuğamiraldir. Kurum olarak en fazla Türk Silahlı Kuvvetlerinin olması genel anlamda askerî unvana sahip kişilerin daha fazla olduğunu Tablo 7 ve 8'de göstermiştir. Buna göre akademiye daha genç kişilerin eser verdiğini söyleyebiliyorken; askerî unvan olarak albay gibi üst bir rütbenin fazla eser vermesi tam tersi durumu söylememize sebep olmuştur.

Dergi yayınlandığı ilk günden itibaren amaç kapsamını belirlemiş ve buna uygun yazılar yayınlanmayı hedeflediğini belirtmiştir. Türk ve Dünya askerî tarihi ile ilgili bilimsel nitelikte yazıları yayınlamayı amaçlayan dergide buna uyulup uyulmadığına dair tasnifleme yapılarak derginin amaç kapsamında belirttiği içerikle ilgili yazı olup olmaması belirtilmiştir. Buna göre Tablo 9'da 774(%92,1) yazısının derginin belirlediği amaç-kapsam ile ilgili olduğu 66(%7,8) yazının ise buna uymadığı görülmüştür. Dergide uzun bir süre boyunca sabit bir editör ekibinin yer almaması, 2003 yılına kadar yayınlanan hiçbir makalenin hakem sürecinden geçmemesi gibi nedenlerden ötürü amaç ve kapsama uymasa dahi dikkatli bir incelemeden geçmeden yayınlanmasına sebebiyet vermiştir.

Dergiler için oldukça önem taşıyan durumlardan biri de yayınlanan yazıların indekslerde yer alarak atıf alabilmesi olmuştur. Dergi WoS ve Scopus adlı iki dizinde de yer almaması nedeniyle tasnifleme yalnızca Google Scholar üzerinden yapılabilmektedir. Buna göre Tablo 10'a bakıldığında en fazla atıf 7 makale ile 2003 yılında yayınlanan makalelerden gelmiştir. İkinci sırada ise 6 makale 2020 yılı gelmiştir. Toplam atıf sayısı ise 112 olmuştur. Atıf sayılarının bazı yıllarda 0 olarak kalması ve genel anlamda 44 yıllık bir dergi

için sayının bu şekilde olması; askerî tarih ile ilgili fazla çalışma yapılmıyor olması, yazıların atıf şeklinin makale içerisinde verilmiyor olması nedeniyle atıf kayıplarının yaşanmış olabileceği düşüncesi, hakemli bir dergi olmaması ve bu nedenle yazılardan alıntı yapılacağına tereddüde düşülmesi gibi sebeplere bağlanabilecektir.

Bulgular içerisinde yer alan tasnifi son yapılan yazarların kurum dağılımları olmuş ve tablo 11’de verilmiştir. Tabloya göre yazar unvanları, cinsiyetlerini barındıran tablolarda da belirtildiği üzere en çok yazara sahip kurum 107 (%12,8) ile Türk Silahlı Kuvvetleri olmuştur. Bunun önemli sebepleri arasında derginin ATASE tarafından yayınlanıyor olması gibi doğal gerekçeler yanında ve TSK’nın sosyal bilimler söz konusu olduğunda sivil kurumlarla ve kişilerle sınırlı bir ilişkiyi benimsemiş olması ve de askerî tarihin akademide yer edinmesini daha sonraki tarihlerde gerçekleşmesi gösterilebilir. Türk Silahlı Kuvvetleri’ni 19 ile eşit olan Gazi Üniversitesi ve Türk Askerî Tarih Komisyonu takip etmiştir. Dergide yurtdışı kaynaklı olan yazıların ise ülkelerin kendi askerî komisyonlarında çalışan yazarlara ait olduğu görülmüştür. Tabloda yer alan “Diğer” kısmı ise derginin yayınlanan sayılarının büyük bir çoğunluğunda yazarlara ait; unvan, kurum bilgisi gibi temel bilgilerin verilmemiş olmasından kaynaklanmıştır. Kurumlar tablosundan yapılabilecek çıkarım Türk Silahlı Kuvvetleri dışında yazı veren kurumların çoğunluğunun üniversiteler oluşması ve bu üniversitelerin Genelkurmay’ın yakınında yer alan üniversiteler olmasıdır. Bu şekilde olmasının nedeni ise genellikle askerî kurumlar sosyal bilimlerle ilişki geliştirerek üniversitelerle de yakın bir ilişki kurması olmuştur.

Hazırlanan tüm bu bulgulara göre güncel adı Askerî Tarih Araştırmaları için arşivde yer alan tüm yazıların genel durumu, askerî tarih ile ilgili çalışma yapacak kişiler için dergi hakkında genel bilgileri edinmesinin sağlanabilmesi amaçlanmıştır. Derginin online erişime açılması, derginin sayılarının tek bir yerde kullanıma açılması gibi imkanlar dergi yönetimi tarafından sağlanabilir. Bunun dışında derginin 2020 yılında da yayınlanan makalelerinde görüleceği gibi yazarlara ait bilgiler hala ayrıntılı olarak verilmemekte bu sorun giderilebilirse tüm araştırmacı ve okuyucular için kolaylık sağlayabileceği düşünülmektedir. İçerik analizi yapılarak hazırlanan

Çalışmaların lkemizde çok az olması ve askerî tarih ile ilgili yetince kaynak bulunmaması nedeniyle; bu iki alan için de önemli bir kaynak oluşturacağı, Askerî tarih ile ilgili fazlasıyla eser vermiş olan bu derginin anlaşılabilmesi ve ayrıntılı olarak görülebilmesi okuyucuları ve takip etmek isteyenler için önemli ölçüde yardım sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- AKBULUT, Uğur. “Kuruluş Dönemi Osmanlı Tarihçiliği ve Tarih Yazma Gerekçeleri”, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 15 (2007), ss. 356 – 371.
- AKTAR, Yücel. “Askerî Tarihin Tanımı ve Metodolojisi”, *Birinci Askerî Tarih Semineri-Bildiriler*, Ankara, 1983.
- ALKAN, Necmettin. “Tarihin Çağlara Ayrılması Kime Göre ve Nasıl Olmalı?”, Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Ankara 2012, ss. 173-186.
- ALPARGU, Mehmet. ÖZÇELİK, İsmail ve YAVUZ, Nuri. *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi*, Ankara: Gündüz Kitabevi Yayınları, 2003.
- ARIKER, Samet. “Osmanlı Tarih Yazıcılığı”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.8 (2015), ss. 199-217.
- BAŞARAN, Vural. “İhsan Hün’ün Askerî Tarih Adlı Eseri ve Askerî Tarih Yazımındaki Yeri”, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, S. 18 (2019), ss. 1501-1514.
- BAŞPINAR, Adem. “Sosyolojinin Konusu Olarak Ordu ve Asker: Askerî Sosyoloji”, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, C.3, S.24 2012, ss. 279-314.
- BEHAR, Büşra Ersanlı. *İktidar ve Tarih: Türkiye’de "Resmi Tarih" Tezinin Oluşumu (1929-1937)*, İstanbul: Afa Yayınları, 1992.
- BLUMER, Markie L. C. GREEN, Mary S, KNOWLES Sarah J ve WILLIAMS, April “Shedding light on thirteen years of darkness: Content analysis of articles pertaining to transgender issues in marriage/couple and family therapy journals”, *Journal of Marital and Family Therapy*, C. 38, 2012, ss. 244–256.
- BUBOLTZ, Walter C. Jr., MILLER Matthew ve WILLIAMS, David J. “Content Analysis Of Research In The Journal Of Counseling Psychology (1973-1998)” *Journal of Counseling Psychology*, 46(4) 1999, ss. 496–503.

- CARR, Edward Hallet. *Tarih Nedir?*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2005.
- CLARK, Wanda M. SEROVICH, Julianne M. “Twenty years and still in the dark? Content analysis of articles pertaining to gay, lesbian, and bisexual issues in marriage and family therapy”, *Journal of Marital and Family Therapy*, C. 23, S. 3 1997, ss. 239–253.
- DOĞAN, Özlem. *Tarih Felsefesi*, İstanbul: Anahtar Kitaplar, 1996.
- EMECEN, Feridun M. “Osmanlı Kronikleri ve Biyografî”, *İslâm Araştırmaları Dergisi*, S.3 (1999), ss. 83-90.
- EMECEN, Feridun M. *Eskiçağ'dan Modern Çağ'a Ordular*, İstanbul: Kitapevi Yayını, 2008.
- ERENDİL, Muzaffer. *Askerî Tarih ve Türklerde Askerî Tarih Çalışmaları*, Ankara: Genel Kurmay Başkanlığı, 1990.
- Genelkurmay ATESE Daire Başkanlığı Arşivi Tanıtım Broşürü, Ankara, 2018.
- HARTWELL, Erica E. SEROVICH Julianne M., GRAFSKY Erika L. ve KERR Zachary Y., “Coming Out Of The Dark: Content Analysis Of Articles Pertaining To Gay, Lesbian, And Bisexual Issues İn Couple And Family Therapy Journals” *Journal of Marriage and Family Therapy*, 38 2012, ss. 227–243.
- HOWARD, Michael. “The Use And Abuse Of Miitary History”, *The US Army War College Quarterly: Parameters*, C. 11 (1981), ss. 9-14.
- IGGERS, Georg G.. *Bilimsel Nesnellikten Postmodernizme Yirminci Yüzyılda Tarih Yazımı*, çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2000.
- İHSANOĞLU, Ekmeleddin. *Osmanlı Askerlik Literatürü Tarihi I-II*, İstanbul: IRCICA, 2004.
- JOGARATNAM, Giri, CHON Kaye, MCCLEARY Ken W., MENA Miguela M. ve YOO, Joanne “An analysis of Hospitality and Tourism Research: Institution Contributions”, *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 29(3) 2005, ss. 356-371.

- JOGARATNAM, Giri, CHON Kaye, MCCLEARY Ken W., MENA Miguela M. ve YOO, Joanne, “An analysis of institutional contributors to three major academic tourism journals: 1992-2001”, *Tourism Management*, 26(5) 2005, ss. 641-648.
- KÖSTÜKLÜ, Nuri. Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi, Konya: Günay Ofset, 1999.
- KURT, Yılmaz. *Osmanlıca Dersleri*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.. Tarih Araştırmalarında Usul, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2014.
- MCCLEARY, Ken W. WEAVER, Pamela A. FARRAR, Angela. “Academic contribution to four major hospitality journals revisited”, *Hospitality and Tourism Research Educator*, C. 2, S.3 1990, ss. 30-32.
- MCCLEARY, Ken W., WEAVER, Pamela A. “Academic Contributors: An Analysis Of Academic Contributors To Four Major Hospitality Journals”, *Ohio Hospitality Journal*, 1989, ss. 6-11.
- METİN, Erhan. Tarih Nedir? Niçin Tarih Öğrenilmelidir?, s.4. http://websitem.karatekin.edu.tr/user_files/dosyalar/13844d01d85a85bed47338e396b2aa3d/Tarih%20Nedir.pdf (Erişim:6.01.2021)
- ORTAYLI, İlber. *Tarih Yazıcılık Üzerine*, Ankara: Cedit Neşriyat, 2009.
- ÖZCAN, Abdülkadir. “Osmanlı Tarihçiliğine ve Tarih Kaynaklarına Genel Bir Bakış”, *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, S.1 (2013), ss. 271-293.
- ÖZCAN, Ahmet. “Askerî Tarih, Tarihsel Gelişimi, Yazarlar ve Okurları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Türk Savaş Çalışması Dergisi*, C. 1. S.1 (2020), ss. 3 – 23.
- ÖZCAN, Ahmet. *Türkiye’de Popüler Tarihçilik 1908-1960*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2011.
- ÖZÇELİK, İsmail. Tarih Yazımı Üzerine, Ankara: Berikan Yayınevi, 2018.

- RUTHERFORD, Denney G. SAMENFINK, William “Most frequent contributors to the hospitality literature: A ten year update”, *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 14(3) 2002, ss. 5-15.
- SCHMIDGALL, Raymond S. WOODS, Robert H. “. Rating the influence scholars have on their field: A citation analysis of hospitality management education 1989-1996. *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 4(9) 1997, ss. 74-79.
- SHELDON, Pauline J. “Journal Usage İn Tourism: Perceptions Of Publishing Faculty”, *Journal of Tourism Studies*, S. 1 1990, s. 43., Denney G. Rutherford, William Samenfink, “Most frequent contributors to the hospitality literature: A ten-year update”, *Journal of Hospitality and Tourism Education*, 14(3) 1992, ss. 42-48.
- ULUÇAKAR, Mustafa. “Türkiye’de Sivil-Asker İlişkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, C.14 S.28 2018 s.229.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı. *Osmanlı Tarihi Cilt IV*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1987.
- ÜNAL, Levent. “Türk Harp Tarihi Yazıcılığına ve Askerî Tarih-Harp Tarihi Konularına İlişkin Değerlendirme”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 2018, S. 40 (2018), ss. 64 – 80.
- VARLIK, Ali Bilgin. “Askerî Tarih Felsefesinin Temel Sorunları”, *21. Yüzyılda Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 4 (2013), ss. 145-170.
- WEBER, Robert. *Basic Content Analysis*, Newbury Park, CA: Sage Publications, 1990.
- WU, Rongbin. *Feedback İn Distance Education: A Content Analysis Of Distance Education: An International Journal, 1980-2013*, (Doctor of Philosophy) Virginia Polytechnic Institute and State University Curriculum and Instruction (Instructional Design and Technology), Virginia, 2014..
- YAZICI, Fatih. “Tarihte Nesnellik ve Nedensellik”, *Tarih için Metodoloji*, ed. Ahmet Şimşek, Ankara: Pegem Akademi, 2018.
- YILDIZ, Gültekin. “Bütüncül, Karşılaştırmalı ve Felsefi Bir Askerî Tarihe Doğru: Türkiye’de Askerî Tarih Araştırması ve Öğretiminin Geleceği

Üzerine”, *Osmanlı Askerî Tarihini Araştırmak: Yeni Kaynaklar Yeni İmkânlar*, ed. Cevat Akşin ve Gültekin Yıldız, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012.

YOLALICI, Mehmet Emin. “Türk Tarihinin Kaynaklarına Genel bir Bakış”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S.3 (2008), ss. 471-484.

ZRENCHİK, Kyle, CRAFT, Shonda M. “The state of GLBT family research: An opportunity to critically reflect”, *Journal of GLBT Family Studies*, 12, 2015, ss. 138–159.

EKLER

Ek 1: Yayınların anahtar kelimelerinin frekans ve yüzde değerleri

Anahtar Kelimeler	Frekans	Yüzde
11 Eylül	1	0,0
15. Kolordu	2	0,1
15. Piyade Tümeni	1	0,0
16. Kolordu	1	0,0
17. ve 18. yüzyıl tarih anlayışı	1	0,0
18 Mart	1	0,0
18. Yüzyıl	1	0,0
1831	1	0,0
1838 Serbest Ticaret Anlaşması	2	0,1
1848 İhtilalleri	1	0,0
1876 Anayasası	1	0,0
1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı	1	0,0
1897 Savaşı	1	0,0
19 Mayıs	2	0,1
19. Süvari Alayı	1	0,0
19. Tümen	2	0,1
1908	1	0,0
1908-1911 Dış Politika	1	0,0
1911-1912 Osmanlı-İtalyan Savaşı	1	0,0
1915	1	0,0
1915-16 Siyasi Durum	1	0,0
1917 Bolşevik ihtilali	1	0,0
1941 sonbahar seferi	1	0,0
1946 Askerlik Kanunu	1	0,0
20. Kolordu	1	0,0
20. Tümen	1	0,0

3. Ordu	1	0,0
31 Mart Olayı	1	0,0
4. Ordu Müfettişliği	1	0,0
5. Ordu	2	0,1
5'inci Kafkasya Tümeni	1	0,0
57. Alay	1	0,0
9. Kolordu	1	0,0
9. Ordu Müfettişliği	2	0,1
9. Tümen	1	0,0
93 Harbi	1	0,0
94 Harbi	1	0,0
95 Harbi	1	0,0
96 Harbi	1	0,0
97 Harbi	1	0,0
98 Harbi	1	0,0
99 Harbi	1	0,0
ABD	5	0,2
Abdülhalim Paşa	1	0,0
Abidinpaşa Köşkü	1	0,0
ad verme geleneği	1	0,0
Adalet	1	0,0
Adana	2	0,1
Adatepe	1	0,0
Adnan Menderes	1	0,0
Adolf Hitler	1	0,0
Adolphus Slade	1	0,0
Afgab	1	0,0
Afrika	2	0,1
Agah Efendi	1	0,0

Ağır Silah Sanayii	1	0,0
Ağır Silahlar	1	0,0
Ahmet Cevdet Paşa	1	0,0
Ahmet Esat Tomruk	1	0,0
Ahmet Hilmi Erbuğ	1	0,0
Ahmet İzzet Paşa	1	0,0
Ahmet Selahattin Bey	1	0,0
Akabe Muharebesi	1	0,0
Akalar	1	0,0
Akamaniş	1	0,0
Akçay Muharebesi	1	0,0
Akdeniz	5	0,2
Akdeniz egemenliği	1	0,0
Akdeniz Koalisyonu	1	0,0
Akkayonlu Devleti	1	0,0
Akritas Planı	1	0,0
Alasonya Ordusu	1	0,0
Alay Mevcutları	1	0,0
Alay Mülkiyeti	1	0,0
Alay Talimi	1	0,0
Ali Çetinkaya	1	0,0
Ali Fethi Bey	1	0,0
Ali Galip	1	0,0
Ali Haydar Alpagut	1	0,0
Ali İhsan Paşa	1	0,0
Ali Saip Ursavaş	1	0,0
Alman Askerî Tarihi	1	0,0
Alman Başkomutanlığı	1	0,0
Alman Güney Ordusu	1	0,0

Alman Hava Kuvvetleri	1	0,0
Alman Sovyet Savaşı	1	0,0
Almanya	27	0,9
Almanya-İtalya Blokları	1	0,0
Alt Kıta	1	0,0
Amasya Menzili	1	0,0
Amasya Müdafaa-i Hukuk-u Milliye Cemiyeti	1	0,0
Amerika	4	0,1
Amerikan Heyeti	2	0,1
Amerikan İç Savaşı	1	0,0
Amerikan İhtilali	1	0,0
Amerikan Kara Kuvvetleri	1	0,0
Amerikan Ordusu	1	0,0
Amerikan Şark-ı Karib Muavenet Cemiyeti	1	0,0
Amerikan ve Kore Harbi	1	0,0
Amfibi Hücum Doktrini	2	0,1
Amiral	1	0,0
Amiral SOUCHON	1	0,0
Anadolu	8	0,3
Anadolu İhtilali	1	0,0
Anadolu Seferi	1	0,0
Anadolu Selçuklu	4	0,1
Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti	1	0,0
Anafartalar Grubu Komutanlığı	1	0,0
Anafartalar Muharebesi	1	0,0
Andrey Vlasov	1	0,0
Anı	9	0,3

Ankara	4	0,1
Ankara Antlaşması	1	0,0
Ankara İtilafnamesi	1	0,0
Ankara Savaşı	1	0,0
Anlaşmalar	1	0,0
Anlaşmazlıklar	1	0,0
Antakya	1	0,0
Antep	1	0,0
Antlaşma	2	0,1
Anzaklar	2	0,1
Anzavur Ahmet	1	0,0
Anzavur Ayaklanması	1	0,0
Apolet	1	0,0
Arap Milliyetçiliği	2	0,1
Araplar	1	0,0
Araplar ve İngilizler	1	0,0
Ardahan	1	0,0
Arıburnu	1	0,0
Arnavutluk	1	0,0
Arşiv	1	0,0
Artvin	1	0,0
Asimilasyon	1	0,0
Asitane-i Sa'adet	1	0,0
Asker	2	0,1
Asker alımı	1	0,0
Asker Alma	1	0,0
Asker Alma Çeşitleri	1	0,0
Asker Alma Kanunu	1	0,0
Asker İlişkileri	1	0,0

Asker Ressamlar	1	0,0
Asker ve Harp	1	0,0
Askerî	6	0,2
Askerî baytar	1	0,0
Askerî Doktrinler	1	0,0
Askerî Düşünce	1	0,0
askerî etki	1	0,0
askerî görüş	1	0,0
Askerî Güç	1	0,0
Askerî Havacılık	1	0,0
Askerî İdare	1	0,0
Askerî Katkı	1	0,0
Askerî Mecmua	1	0,0
Askerî Müze	3	0,1
Askerî müzik	1	0,0
Askerî Polis Teşkilatı	1	0,0
Askerî Rapor	1	0,0
Askerî Sıhhi Hizmetleri	1	0,0
Askerî Sınıflar	1	0,0
askerî sistem	1	0,0
Askerî Tarih	6	0,2
Askerî Tarih Kuruluşları	1	0,0
Askerî Tarih Öğretimi	1	0,0
Askerî Tarihçiler	1	0,0
Askerî teknik	1	0,0
Askerî teşkilat	1	0,0
Askerî Yaşamı	1	0,0
Askerî yatırımlar	1	0,0
Askerlik	1	0,0

Askerlik Anlayışı	1	0,0
askerlik sanatı	1	0,0
Askerlik tarihi	1	0,0
Asurlular	1	0,0
Asya	1	0,0
Aşırtma atış	1	0,0
Aşiretler	2	0,1
At	1	0,0
Atatürk	20	0,7
ATATÜRK	3	0,1
ateşli silahlar	1	0,0
Ateşsiz Silah Kullanımı	1	0,0
Atlantik meydan muharebesi	1	0,0
Atlar	1	0,0
Atlı-göçebe hayat	1	0,0
Avarız	1	0,0
Avrupa	6	0,2
Avrupa Cepheleri	1	0,0
Avrupa Devletleri	1	0,0
Avrupa Kıtası	1	0,0
Avrupa Kömür Çelik Topluluğu	1	0,0
Avrupalı Sermayedar	1	0,0
Avrupalılaştırma	1	0,0
Avustralya	1	0,0
Avustralya İmparatorluk Kuvveti	1	0,0
Avusturya	4	0,1
Avusturya Madalyası	1	0,0
Avusturya-Macaristan	2	0,1
Avusturya-Yeni Zelanda İlişkileri	1	0,0

Aya İrini	1	0,0
ayaklanmalar	1	0,0
Ayan ve Eşraf	1	0,0
Aydın	5	0,2
Aydın Gombotu	1	0,0
Aydın Sancağı	1	0,0
Aydın Valiliği	1	0,0
Ayestafanos Antlaşması	1	0,0
Ayn-calüt Savaşı	1	0,0
Ayvalık	2	0,1
Azerbaycan	4	0,1
Azerbaycan Kolordusu	1	0,0
Azınlık	3	0,1
Azınlık Hakları	1	0,0
Azınlık Okulları	1	0,0
Azınlıklar	5	0,2
Aziziye Savunması	1	0,0
Babengler Dönemi	1	0,0
Bağdat demir yolu	2	0,1
Bağdat Fatihi	1	0,0
Bağımsızlık	4	0,1
Bahriye	1	0,0
Bahriye Kanunnamesi	1	0,0
Bahriye Nazırı	2	0,1
Bahriye-i Şahane	1	0,0
Bakü Kurultayı	1	0,0
Balıkesir Kongresi	1	0,0
Balkan Antantı	2	0,1
Balkan coğrafyası	1	0,0

Balkan Devletleri	1	0,0
Balkan Savaşları	16	0,6
Balkanlar	11	0,4
Barbaros Hayreddin	1	0,0
Barbaros zırhlısı	1	0,0
Barış Teşebbüsü	1	0,0
Barut	4	0,1
Barut Sanayii	1	0,0
Baruthane	3	0,1
Basın	5	0,2
Baskın	1	0,0
Başkent	1	0,0
Başkomutan	1	0,0
Başlıca Madenler	1	0,0
Batı Anadolu	2	0,1
Batı Anadolu Sahilleri	1	0,0
Batı Cephesi	2	0,1
Batı Seferi	1	0,0
Batı Trakya	2	0,1
Batı Trakya Türkleri	1	0,0
Batılı devletler	1	0,0
Batılı Devletler	1	0,0
battle axe harekatı	1	0,0
Batum	2	0,1
Bayburt	1	0,0
Bayındırlı	1	0,0
Bayram	1	0,0
Bedelli askerlik	1	0,0
Belçika	1	0,0

Belge	2	0,1
Belgrad	2	0,1
Berlin Kongresi	2	0,1
Beyaz Ordu	1	0,0
Beylebeyinin Rolü	1	0,0
Beylerbeyi	1	0,0
Beyrut	2	0,1
Biçerakov	1	0,0
Bilgelik	1	0,0
Binbaşı Minas b. Evadis	1	0,0
Bingöl	2	0,1
Binicilik	1	0,0
Birinci Dünya Savaşı	85	3,0
Birinci Grup	1	0,0
Birinci İnönü Muharebesi	1	0,0
Birinci TBMM	2	0,1
birleşik komutanlıklar	1	0,0
Bismarck	1	0,0
Bitlis	4	0,1
Biyografi	5	0,2
Bizans	5	0,2
Blitzkrieg	1	0,0
Boğazlar	4	0,1
Bolşevik İhtilali	3	0,1
Bolşevikler	1	0,0
Bolu	1	0,0
Bombardıman	3	0,1
Borçlanma	1	0,0
Bosna	1	0,0

Boyana-Drin-Kir Nehirleri	1	0,0
Boykot	1	0,0
Bozoklar	1	0,0
Bölgesel Güç	1	0,0
Brandenburg sınıfı zırhlı	1	0,0
Breslau	1	0,0
Britanya Savaş Mezarları Komisyonu	1	0,0
Bulaşıcı Hastalıklar	1	0,0
Buldan	1	0,0
Bulgar	1	0,0
Bulgar Komünist Partisi	2	0,1
Bulgaristan	6	0,2
Bulgaristan Hükümeti	1	0,0
Bursa	1	0,0
Büyük Hun İmparatorluğu	1	0,0
Büyük Millet Meclisi	1	0,0
Büyük Oyun	1	0,0
Büyük taarruz	1	0,0
Büyük Taarruz	3	0,1
Casuslar	2	0,1
Cebhane-i Âmire	1	0,0
Cebel-i Lübnan	1	0,0
Celal Bayar	1	0,0
Celali İsyanları	1	0,0
Cemal Paşa	2	0,1
Cemiyet ve örgütler	1	0,0
Cengiz Han	1	0,0
Cephane ve mühimmat	1	0,0
Cephe	2	0,1

Ceride-i askerîye	1	0,0
Cevat Çobanlı	1	0,0
Cezayir	2	0,1
Cidde	1	0,0
Cihat	1	0,0
Cinnah	1	0,0
Claus von Stauffenberg	1	0,0
Cumhuriyet	9	0,3
Çağdaşlaşma	2	0,1
Çanakkale	5	0,2
Çanakkale Muharebeleri	31	1,1
Çapakçur	1	0,0
Çarlık Rusya	3	0,1
Çeçenler	1	0,0
Çerkes Hasan	1	0,0
Çete	1	0,0
Çıkar çatışması	1	0,0
Çıkarma	1	0,0
Çin	2	0,1
Çocuk	1	0,0
Çok Partili Sistem	1	0,0
Çoruh Müfrezesi	1	0,0
Çöküş	1	0,0
Çörçil	1	0,0
D-Day	1	0,0
Damat Ferit Paşa	1	0,0
Defteri-i Hatırat	1	0,0
Değerlendirme	1	0,0
Demir Yolu	2	0,1

demokrasi	1	0,0
Demokrasi	2	0,1
Demokrat Parti	1	0,0
Deniz Harp Tarihi	1	0,0
Deniz Kuvvetleri	3	0,1
Deniz Okulları	1	0,0
Deniz Piyade	1	0,0
Deniz Savaşları	1	0,0
Deniz/Su Yolu	1	0,0
Denizcilik	7	0,2
Derbent	1	0,0
Ders Kitapları	1	0,0
Ders programlarıı Askerlik	1	0,0
Devlet	6	0,2
devletçilik	1	0,0
Dış Borç	1	0,0
Dış Politika	9	0,3
Difai Partisi	1	0,0
din	1	0,0
Din	1	0,0
Diplomasi	8	0,3
Diyarbakır	1	0,0
Doğru Avrupa	1	0,0
Doğu	1	0,0
Doğu (Kafkas) Cephesi	1	0,0
Doğu Akdeniz Adaları	1	0,0
Doğu Anadolu	2	0,1
Doğu Avrupa	1	0,0
Doğu cephesi	1	0,0

Doğu Cephesi	4	0,1
Doğu Sorunu	4	0,1
Doğu ve Batı Harekat Alanı	1	0,0
Doğu ve Güney Cephesi	1	0,0
Doktor	1	0,0
Donanma	21	0,7
Donanma-yı Osmanî Muavenet-i Milliye Cemiyeti	1	0,0
Dömeke Savaşı	1	0,0
Dönem	1	0,0
Dragoon Çıkarması	1	0,0
Dunkirk Muharebesi	1	0,0
Duraklama Dönemi	1	0,0
Duyunu-u Umumiye	1	0,0
Düello	1	0,0
Dürtücü ve Paralayıcı Silahlar	1	0,0
Dürzi	1	0,0
Düzenleme	1	0,0
Düzenli Ordu	2	0,1
Ebubekir Efendi	1	0,0
Edirne Antlaşması	1	0,0
Edirne Antlaşmaso	1	0,0
Edremit	1	0,0
Ege Adaları	1	0,0
Ege Denizi	2	0,1
Egemenlik coğrafyası	1	0,0
Eğitim	8	0,3
Ekişehir	1	0,0
Ekonomi	15	0,5

Ekümeniklik	1	0,0
El İslam Gazetesi	1	0,0
El koyma	1	0,0
Elbise-i Askerîye Nizamnamesi	1	0,0
Elçi	2	0,1
Elizabeth Dönemi	1	0,0
Emir	1	0,0
Emniyet	1	0,0
Emperyalizm	1	0,0
Enderun	1	0,0
enerji	1	0,0
Enerji	1	0,0
Enosis	1	0,0
Enver Bey	1	0,0
Enver Paşa	3	0,1
EOKA	1	0,0
Erivan ve Nahcivan	1	0,0
Erkan	1	0,0
erkân	1	0,0
Erkan-ı Harbiyye	1	0,0
Erkanı Harbiye sınıfı	1	0,0
Ermeni	12	0,4
Ermeni İsyanı	2	0,1
Ermeni Kilisesi	1	0,0
Ermeni komiteleri	1	0,0
Ermeni Meselesi	11	0,4
Ermeni Patrikhanesi	1	0,0
Ermeni terörü	1	0,0
Ermeniler	6	0,2

Ermenistan	1	0,0
Ertuğrul Fırkateyni	1	0,0
Erzurum	3	0,1
Esir	3	0,1
Eski Çağ	1	0,0
Eski Türk Orduları	1	0,0
Eskişehir	2	0,1
Eşkîya	1	0,0
etki	2	0,1
Etki	1	0,0
etnik ve milli grup	1	0,0
Eyalet Askerleri	1	0,0
Eyyübler	1	0,0
Faaliyet	1	0,0
Fas	1	0,0
Fatih Sultan Mehmet	4	0,1
Faysal Kuvvetleri	1	0,0
Federal Almanya	1	0,0
Felaketzede	1	0,0
Fener Rum Patrikhanesi	2	0,1
Fenerli Rumları	1	0,0
Feteli Han Hoyski	1	0,0
Fethi Ahmed Paşa.	1	0,0
Fevzi Çakmak	1	0,0
Fevzi Kurtioğlu	1	0,0
Fındıcak İsyanı	1	0,0
Fırka	2	0,1
Filistin	3	0,1
Finlandiya	2	0,1

Firari	1	0,0
Fişekler	1	0,0
Franklin D. Roosevelt	1	0,0
Fransa	8	0,3
Fransa ve Prusya İlişkileri	1	0,0
Fransa'da Askerî Tarih Öğrenimi	1	0,0
Fransız	2	0,1
Fransız İhtilali	3	0,1
Fransız ordusu	1	0,0
Fuat Köprülü	1	0,0
Galat	1	0,0
Galiçya	3	0,1
Garbi Kilikya	1	0,0
Gayrimüslim	1	0,0
Gayrimüslimler	1	0,0
Gazi	2	0,1
Gaziantep	1	0,0
Geleneksel Sanayi	1	0,0
Gelibolu	3	0,1
Gelibolu Tersanesi	1	0,0
Gemi	4	0,1
Gemi Sanayii	1	0,0
Genç Almanya	1	0,0
General Townshend	2	0,1
Georgius	1	0,0
Gıda	1	0,0
Giresun	1	0,0
Girit	1	0,0
Girit adası	1	0,0

Girit Savaşı	1	0,0
Girit sorunu	1	0,0
Goeben	1	0,0
Goliathi Denizaltı	1	0,0
Göç	2	0,1
Göçmenler	1	0,0
Gök Tanrı inancı	1	0,0
Gömbös	1	0,0
Görseller	1	0,0
Guadalcanal	1	0,0
Gülhane Hattı	1	0,0
Güney Afrika	1	0,0
Güney Asya Müslümanları	1	0,0
Güney Cephesi	1	0,0
Güneybatı Anadolu Kuvay-i Milliyesi	1	0,0
Gürcistan	3	0,1
Güvenlik politikaları	1	0,0
Haberleşme	2	0,1
Haçlı Seferleri	1	0,0
Hafif Silah Sanayii	1	0,0
Hak ve imtiyazlar	1	0,0
Hakimiyet	1	0,0
Halil Kut	1	0,0
Harbiye Nezareti	1	0,0
Harekat alanı	1	0,0
Hareket Ordusu	1	0,0
Hariciye nazırlığı	1	0,0
Harita	2	0,1
Haritacılık	1	0,0

Harp cerideleri	1	0,0
Harp idaresi	1	0,0
Harp Okulu	1	0,0
Harp Sanayi	2	0,1
Harp Taktikleri	1	0,0
Harp Tarihçileri	1	0,0
Harp Tarihi	2	0,1
Harput	1	0,0
Hasan Muhittin Paşa	1	0,0
Hassa	1	0,0
Hatay	2	0,1
Hava Saldırıları	2	0,1
havacılık	1	0,0
Havacılık	2	0,1
Hayasa	1	0,0
Hayat	3	0,1
Hayvancılık	2	0,1
Hazırlık	1	0,0
Hegemonya	1	0,0
Herat bölgesi	1	0,0
Hersek	1	0,0
Heyeti temsiliye	1	0,0
Hibe	1	0,0
Hicaz	1	0,0
Hicaz Ayaklanması	1	0,0
Hicaz cephesi	1	0,0
Hicaz Cephesi	1	0,0
Hicaz Demir Yolu	1	0,0
Hicaz Kaynakları	1	0,0

Hilafet	1	0,0
Hilal-i Ahmer	2	0,1
Himaye	1	0,0
Hindistan	1	0,0
Hint Müslümanları	1	0,0
Hint Okyanusu	1	0,0
Hipoloji	1	0,0
Hitler	1	0,0
Hizmetler	1	0,0
Hotin	1	0,0
Hotin Antlaşması	1	0,0
Hristiyanlık	1	0,0
Hukuk	2	0,1
Hunlar	1	0,0
Huruç Harekatı	1	0,0
Hükümdar	1	0,0
Hükümet	1	0,0
hürriyet	1	0,0
Hürriyet	1	0,0
Hüseyin Avni Paşa	2	0,1
Hüseyin Rauf Bey Müfrezesi	1	0,0
I. Ahmet	1	0,0
İğdır	1	0,0
II. Abdülhamit	3	0,1
II. Katerina	1	0,0
II. Mahmut	1	0,0
II. Murat	1	0,0
II.Kılıçarslan	1	0,0
II.Mahmud	2	0,1

II.Meşrutiyet	1	0,0
II.Osman	2	0,1
III. Selim	4	0,1
III.Murat	1	0,0
Irak	4	0,1
Irak cephesi	1	0,0
Irak Cephesi	4	0,1
İslah	1	0,0
İslahat	2	0,1
İsparta	1	0,0
İsparta Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti	1	0,0
İşık ve Ses Ölçme	1	0,0
IV.Murat	1	0,0
İaşe	4	0,1
İcra Vekilleri Heyeti	1	0,0
İç güvenlik	1	0,0
İç Güvenlik	1	0,0
İç Politika	1	0,0
İç Savaş	1	0,0
İç Siyaset	1	0,0
İç ve Dış Siyaset	1	0,0
İdare	2	0,1
İdari Yapı	2	0,1
İhtilal	1	0,0
İhtiyareddin	1	0,0
İki Savaş Arası Dönem	2	0,1
İkinci Dünya Savaşı	33	1,1
İkinci Grup	1	0,0
İkinci İnönü Savaşı	1	0,0

İkinci Kanal	1	0,0
İkinci Meşrutiyet	3	0,1
İkinci Meşrutiyet Dönemi	1	0,0
İkinci Şeria Muharebesi.	1	0,0
İkmal	3	0,1
İkmal Trafiği	1	0,0
İkta Sistemi	1	0,0
İktisadi gelişim	1	0,0
İktisat	2	0,1
İlhak	1	0,0
İlhanlı	1	0,0
İlişki	2	0,1
İlişkiler	1	0,0
İlyada	1	0,0
İmar	1	0,0
İmroz Adası	1	0,0
İnebolu	1	0,0
İngiliz	1	0,0
İngiliz Birlikleri	1	0,0
İngiliz Deniz Planı	1	0,0
İngiliz İmparatorluğu	1	0,0
İngiliz İşgali	1	0,0
İngiliz Kabinesi	1	0,0
İngiliz Ordusu	2	0,1
İngiliz taarruzları	1	0,0
İngiliz-Fransız Blokları	1	0,0
İngilizler	3	0,1
İngiltere	27	0,9
İnguşlar	1	0,0

İnkilap	1	0,0
İnönü Savaşları	1	0,0
İntibak	1	0,0
İpek Yolu	1	0,0
İran	5	0,2
İran ve Hint Malları	1	0,0
İrlanda	1	0,0
İsiler	1	0,0
İskan	3	0,1
İskandinavya	1	0,0
İskitler	2	0,1
İslam Ordusu	1	0,0
İsmail Safa	1	0,0
İsmet İnönü	3	0,1
İspanyollar	1	0,0
İsrail	1	0,0
İsrail Savaşları	1	0,0
İstanbul	5	0,2
İstanbul Hükümeti	3	0,1
İstanbul Konferansı	1	0,0
İstanbul Tersanesi	1	0,0
İstanbul'un Fethi	1	0,0
İstihbarat	7	0,2
İstikbal Gazetesi	1	0,0
İsveç	2	0,1
İsviçre	1	0,0
İsyan	12	0,4
İşçi sınıfı	1	0,0
İşgal	2	0,1

İşgal dönemi	1	0,0
İşkodra Gölü	1	0,0
İtalya	11	0,4
İtalya Kuvvetleri	1	0,0
İtalyan Donanması	1	0,0
İtalyan taarruzu	1	0,0
İtalyanlar	2	0,1
İtilaf Devletleri	12	0,4
İttifak Devletleri	1	0,0
İttihat Terakki Cemiyeti	5	0,2
İzmir	5	0,2
İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti	1	0,0
İzmir'in işgali	1	0,0
İzmir'in İşgali	2	0,1
Jandarma	2	0,1
Jandarma Elbise Nizamnamesi	1	0,0
Jandarma Teğmeni Mahmut Sami	1	0,0
Japon Emperyalizmi	1	0,0
Japonya	6	0,2
Jeopolitik	4	0,1
Joseph Stalin	1	0,0
Kabiliye	1	0,0
Kafkas İslam Ordusu	2	0,1
Kafkasya	12	0,4
Kahramanlık	1	0,0
Kale	4	0,1
Kamuoyu	2	0,1
Kanada Kolordusu	1	0,0
Kanuni Sultan Süleyman	6	0,2

Kapıkulu Askerleri	3	0,1
Kaptan-ı Derya Mezemorta Hüseyin Paşa	1	0,0
Kapütülasyon	1	0,0
Kara Tatar	1	0,0
Karaağaç	1	0,0
Karabağ	1	0,0
Karaçay-Çerkez Cumhuriyeti	1	0,0
Karadağ	1	0,0
Karadeniz	7	0,2
Karadeniz Olayı	1	0,0
Karakol Cemiyeti	1	0,0
Karakoyunlu	1	0,0
Karamanlı Devleti	1	0,0
Karamanoğulları	1	0,0
Karantina	1	0,0
Kars	2	0,1
Karşı Tarruz	1	0,0
karşılaştırma	1	0,0
Kasr-ı Şirin Ant.	1	0,0
Kastamonu	1	0,0
Kavalalı Mehmet Ali Paşa	1	0,0
Kaymakam Halil Sami	1	0,0
Kazım Karabekir	2	0,1
Kazım Özalp	1	0,0
Kent İncelemeleri	1	0,0
Kentsel Nüfus	1	0,0
Kesici Silahlar	1	0,0
Keşif	1	0,0

Kıbrıs	7	0,2
Kıbrıs Nakliyatı	1	0,0
Kıbrıs Seferi	1	0,0
Kıbrıs Türkleri	2	0,1
Kıdem	1	0,0
Kılıç Ali Paşa	1	0,0
Kırgız	1	0,0
Kırgızistan	1	0,0
Kırım	2	0,1
Kırım Deniz Harekatı	1	0,0
Kırım Harbi	6	0,2
Kırklareli	1	0,0
Kış harekatı	2	0,1
kıtalar arası geçiş	1	0,0
Kıyı	1	0,0
Kıyı Savunması	1	0,0
Kızılay	2	0,1
Kızıldeniz	3	0,1
Kimlik	1	0,0
Kimyasal Savaş	1	0,0
Kireçtepe	1	0,0
Klasik Çağ	1	0,0
Koalisyon Güçleri	1	0,0
Kocaeli	2	0,1
Kocatepe	1	0,0
Kolera	3	0,1
Kolluk kuvvetleri	1	0,0
Komünizm	1	0,0
Konum	1	0,0

Konuyla ilgili tüm yayınların sırası	2	0,1
Kore Harbi	3	0,1
Kozan	1	0,0
Kömür	2	0,1
Kruvazör	1	0,0
Kudüs	1	0,0
Kumandanlık	1	0,0
Kura kanunu	1	0,0
Kurşun	1	0,0
kuruluş	1	0,0
Kuruluş	1	0,0
Kuşatma	1	0,0
Kut'ül Ammare	1	0,0
Kutül-Amare	1	0,0
Kuvâ-yi Milliye	11	0,4
Kuzey Kafkasya	3	0,1
Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti Ordusu	1	0,0
Küçük Asya	2	0,1
Küçük Said Paşa	1	0,0
Küçük Zabit Mektebi	4	0,1
Kühendiz	1	0,0
Kültür	3	0,1
laikleşme	1	0,0
Laiklik	1	0,0
Lazkiye	1	0,0
Lehistan Seferi	2	0,1
Limanlar	1	0,0
Lofça	2	0,1
Lojistik	10	0,3

loncalar	1	0,0
Londra	1	0,0
Londra Protokolü	1	0,0
Lozan Barış Antlaşması	4	0,1
Lozan Barış Konferansı	1	0,0
Lozan Görüşmeleri	1	0,0
Lüks	1	0,0
Maarif Nizamnamesi	1	0,0
Maarif Vekili	1	0,0
Macar-Leh	1	0,0
Macaristan	1	0,0
Macarlar	2	0,1
Madalya	1	0,0
Madencilik	1	0,0
Madenler	2	0,1
Magaba Savaşı	1	0,0
Mahmut Muhtar Paşa	1	0,0
Mahmut Şevket Paşa	1	0,0
Makedonya Cephesi	1	0,0
Makedonya Sorunu	1	0,0
Malazgirt Meydan Muharebesi	1	0,0
Malta	1	0,0
Malta Sürgünleri	1	0,0
Manda	1	0,0
Manda yönetimi	1	0,0
Manevi Güç	1	0,0
Maneviyat	1	0,0
Manisa	1	0,0
Mannerheim	1	0,0

Maraş	3	0,1
Marita ve Felix Girişimi	1	0,0
Marmara Denizi	1	0,0
Maruni	1	0,0
Masraf Defteri	1	0,0
Matbaa	1	0,0
Maverâ-yı Kafkasya	1	0,0
medeniyetler	1	0,0
Medreseler	1	0,0
Megali idea	1	0,0
Megalo İdea	1	0,0
megola idea	1	0,0
Mehmed Remzi Bey	1	0,0
Mehmet Fuat Paşa	1	0,0
Mehmet Seyfettin Çalbatur	1	0,0
Mehter	1	0,0
Memlûkler	1	0,0
Menzil	3	0,1
Mercidabık Savaşı	2	0,1
Merkez Ordusu	1	0,0
Mesudiye	1	0,0
Meşrutiyetin İlanı	1	0,0
mezalim	1	0,0
Mezalim	1	0,0
mezarlık	1	0,0
Mısır Hıdivliği	1	0,0
Mısır Hilal-i Ahmer Cemiyeti	1	0,0
Mısırın Fethi	1	0,0
Miğfer Türleri	1	0,0

Mihver Devletler	1	0,0
millet	1	0,0
Millet	1	0,0
Milletvekili seçim yarasası	1	0,0
Milli Birlik	1	0,0
Milli Direniş	1	0,0
Milli Eğitim Bakanlığı	1	0,0
Millî Güç	1	0,0
Milli Kıraat(okuma	1	0,0
Milli Mücadele	74	2,6
Milli Park	1	0,0
Milli Savunma Bakanlığı	1	0,0
Milli Tarih	1	0,0
Milliyetçilik	2	0,1
Mimar Sinan	1	0,0
Minber Gazetesi	1	0,0
Minyatür	1	0,0
Miralay Faik b Mustafa	1	0,0
Miras	1	0,0
Mirliva Ahmed Avni Paşaa	1	0,0
Misak-1 Milli	5	0,2
Misyonerlik	1	0,0
Mithat Tuncel Bey	1	0,0
Miting	1	0,0
Modernleşme	3	0,1
Moğol İmparatorluğu	1	0,0
Moğol İstilasası	1	0,0
Moğollar	1	0,0
Mohaç Meydan Muharebesi	2	0,1

Moltke	1	0,0
monarşi	1	0,0
Mondros Ateşkes Antlaşması	15	0,5
Mora Ayaklanması	3	0,1
Motti Taktikleri	1	0,0
Muavin sınıf	1	0,0
Mudanya Mütarekesi	1	0,0
Muğla	3	0,1
Muhafız	1	0,0
muhajir	1	0,0
muhalif	1	0,0
muharebe	1	0,0
Muharebe	3	0,1
Muharebelerde Sağlık Hizmetleri	1	0,0
Muharip sınıf	1	0,0
Musa Dağı	1	0,0
Musolini	1	0,0
Mustafa Kemal Atatürk	28	1,0
Musul	3	0,1
Muş	2	0,1
Mübadele	4	0,1
Mücadele	1	0,0
müdafaa	1	0,0
Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri	2	0,1
Müderris	1	0,0
Müfredat	1	0,0
Mükellefiyeti Askerîye Kanunu	1	0,0
Mülk	1	0,0
Mümin Aksoy	1	0,0

Mümtaz Yüzbaşı Cemil Bey	1	0,0
Mümtaz Yüzbaşı Kemal Bey	1	0,0
Mürettep Kolordu	1	0,0
Müslüman Askerler	1	0,0
Müslüman Kolordusu	1	0,0
Müslüman-Türk varlığı	1	0,0
Müşterek kurmay heyetleri	1	0,0
Mütareke dönemi	1	0,0
Mütareke Dönemi	7	0,2
Müteferrika	1	0,0
Müttefik Devletler	2	0,1
Müttefikler	1	0,0
Müzikoloji	1	0,0
Nakliyat	1	0,0
nakliye	2	0,1
Nakliye	3	0,1
Nakliye Sınıfı	1	0,0
Napolyon Bonaparte	1	0,0
Nato	1	0,0
Necip Bey	1	0,0
Nevhiz'in Günlüğü	1	0,0
Niğde Sancağı	1	0,0
Nişan	1	0,0
Nizam-ı Cedit	1	0,0
Nizamı Cedit	1	0,0
Nizip Savaşı	1	0,0
Nogay Türkleri	1	0,0
Normandiya Çıkarması	1	0,0
Norveç	1	0,0

Noyan	1	0,0
Nuhbetü't-talim	1	0,0
Nurettin Paşa	1	0,0
Nutuk	2	0,1
nüfus	1	0,0
Nüfus	2	0,1
Nüfus değişimi	1	0,0
Nükleer Silah	1	0,0
Odun	1	0,0
Oğuz	1	0,0
Oğuz Kağan	1	0,0
Oğuzlar	1	0,0
Ok	1	0,0
Olağanüstü hal	1	0,0
Ordu	21	0,7
Orhan Gazi	1	0,0
Orhun Yazıtları	1	0,0
Orta Akdeniz	1	0,0
Orta Asya	5	0,2
Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	1	0,0
Orta Avrupa	1	0,0
Orta Çağ	1	0,0
Orta Doğu	2	0,1
Osman Agha	1	0,0
Osman Bey	2	0,1
Osman Nuri	2	0,1
Osman Paşa	2	0,1
Osmanlı Askerî Valiliği	1	0,0
Osmanlı çağdaşlaşması	1	0,0

Osmanlı Çöküş Dönemi	1	0,0
Osmanlı Devleti	218	7,6
Osmanlı dış Politikası	1	0,0
Osmanlı Donanması	5	0,2
Osmanlı Hilafeti	1	0,0
Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti	1	0,0
Osmanlı idaresi	1	0,0
Osmanlı Kara ve Deniz Kuvvetleri	1	0,0
Osmanlı Kenti	1	0,0
Osmanlı ordusu	1	0,0
Osmanlı Ordusu	8	0,3
Osmanlı Posta ve Telgraf Nezareti	1	0,0
Osmanlı Rus Savaşı	1	0,0
Osmanlı Sanayileşmesi	2	0,1
Osmanlı-Alman İttifakı	1	0,0
Osmanlı-İran Savaşı	1	0,0
Osmanlı-Mısır ilişkileri	1	0,0
Osmanlı-Rus Harbi	4	0,1
Osmanlılar	3	0,1
Osmanoğulları	1	0,0
Ottokar Dönemi	1	0,0
Otuz Yıl Savaşları	1	0,0
Ömer Lütfi Paşa	1	0,0
Özdemir Şeyh Mahmud	1	0,0
özerklik fermanı	1	0,0
Padişah	2	0,1
Pakistan	1	0,0
Panislamizm	2	0,1
Papa Eftim	1	0,0

Para	2	0,1
Paris Barış Konferansı	5	0,2
Patrik 6. Konstantin Araboğlu	1	0,0
Patrikhane	1	0,0
Pearl Harbor	1	0,0
Personel Rejimi	1	0,0
Petrol	2	0,1
Petrovsk	1	0,0
Piemonte	1	0,0
Pilot	1	0,0
Piri Reis	1	0,0
Piyade Mecmuası	1	0,0
Piyade Sınıfı	1	0,0
Plevne	2	0,1
Plevne Muharebeleri	3	0,1
Politika	8	0,3
Polonya	2	0,1
Polonya ve Türkiye	1	0,0
Polonyalı Mülteciler	1	0,0
Pomak Türkleri	1	0,0
Pontos gangs	1	0,0
Pontus Devleti	3	0,1
Pontus meselesi	2	0,1
Portekiz	1	0,0
Pragmatizm	1	0,0
Prens Andre	1	0,0
Preveze Gombotu	1	0,0
Problemler	1	0,0
Protokol	1	0,0

Prusya	2	0,1
Prut Savaşı	2	0,1
pul basımı	1	0,0
Rağıp Tugay	1	0,0
Rapor	1	0,0
Rasıt	1	0,0
Redif	1	0,0
Reform	1	0,0
Reformlar	3	0,1
Resim	1	0,0
Reşadiye Kuvay-i Milliyesi	1	0,0
Reşit Galip	1	0,0
Rıza Bey	1	0,0
Ridaniye	1	0,0
Rodos	1	0,0
Roma	1	0,0
Romanya	4	0,1
Romanya Cephesi	1	0,0
Romen Ordusu	1	0,0
Rota	1	0,0
Rum	3	0,1
Rum İsyân Cemiyeti	1	0,0
Rum isyanı	1	0,0
Rum okulları	1	0,0
Rum Patrikhanesi	1	0,0
Rum teşkilatları	1	0,0
Rum ve Türk toplumları	1	0,0
Rumeli	2	0,1
Rumeli Erzak Müteahhidleri	1	0,0

Rumlar	4	0,1
Rus	1	0,0
Rus Harbi	1	0,0
Rus Kara ve Deniz Kuvvetleri	1	0,0
Rus Kurtuluş Ordusu	1	0,0
Rus Kuvvetleri	1	0,0
Rus tehdidi	1	0,0
Ruslar	3	0,1
Russian occupation	1	0,0
Rusya	28	1,0
Rusya Fransa	1	0,0
Rusya İlişkileri	1	0,0
Rusya'da Esir Osmanlılar	1	0,0
rütbe	1	0,0
Rütbe	1	0,0
Sadrazam	2	0,1
Safeviler	1	0,0
Sağlık	3	0,1
Sağlık Hizmetleri	1	0,0
Sağlık kuruluşları	1	0,0
sağlık personeli	1	0,0
Sait Halim Paşa	1	0,0
Sakız Adası	1	0,0
Salgın	1	0,0
Salgın hastalıklar	5	0,2
Saltanat	1	0,0
Samagar	1	0,0
Samagor Noyan	1	0,0
Samsun	2	0,1

Sanat	1	0,0
sanayi	1	0,0
Sanayi Devrimi	2	0,1
Sancakbeyi	1	0,0
Sargon	1	0,0
Sarıkamış	1	0,0
Saros Körfezi	1	0,0
Savaş	23	0,8
Savunma	1	0,0
savunma sanayisi	1	0,0
Savurganlık	1	0,0
Sefaretname	1	0,0
Sefer	5	0,2
Selanik	2	0,1
Selçuklular	3	0,1
Serav Antlaşması	1	0,0
Seryaver	1	0,0
Sevk	3	0,1
Seyir	1	0,0
Seyyar Hastaneler	1	0,0
Seyyid İdris İsyanı	1	0,0
Shu Tzu Kitabı	1	0,0
Sıbyan	1	0,0
Sığır vebası	1	0,0
Sıkıyönetim	1	0,0
Sınıf	1	0,0
Sınır Muharebeleri	1	0,0
Sırp	2	0,1
Silah	8	0,3

Silahlı kuvvetler	1	0,0
Silahlı Kuvvetler	1	0,0
Silistre	1	0,0
Singapur Muharebesi	1	0,0
Siper	1	0,0
Sivas Kongresi	2	0,1
Sivastapol	1	0,0
Sivil	1	0,0
Sivil Savunma	2	0,1
Siyasal Hayat	1	0,0
Siyasal olgu	1	0,0
Siyaset	5	0,2
Siyasi Partiler	1	0,0
Sofya	1	0,0
Soğuk Savaş	1	0,0
Sohum Müfrezesi	1	0,0
Sosyal	1	0,0
Sosyal	1	0,0
Sosyal Hayat	6	0,2
Sovyet- Alman Cephesi	1	0,0
Sovyetler Birliği	2	0,1
Soykırım	1	0,0
Söke	1	0,0
Sömürgecilik	1	0,0
SSCB	7	0,2
Stalingrad	3	0,1
Stange	1	0,0
Starvation	1	0,0
Statü	1	0,0

Strateji	8	0,3
Subay ve Er Temini	1	0,0
Sudan	1	0,0
Suikast	2	0,1
Sultan Abdülaziz	1	0,0
Sultan Baybars	1	0,0
Sultan Beyazıd	1	0,0
Sultan Osman-1	1	0,0
Sultan Selim	1	0,0
Sultan Vahdettin	1	0,0
Sultanahmet	1	0,0
Suriye	4	0,1
Süleyman Hüsni Paşa	1	0,0
Süleyman Paşa	1	0,0
Süleymanoğlu Ahmed Hamdi Bey	1	0,0
Süreç	1	0,0
Sürelî askerî yayınlar	1	0,0
Sürelî Askerî Yayınlar	2	0,1
Sürgün	1	0,0
Süvari sınıfı	4	0,1
Şah Abbas	1	0,0
Şahruh	1	0,0
Şam	2	0,1
Şark Meselesi	2	0,1
Şart	1	0,0
Şehirler	1	0,0
Şehitler	3	0,1
Şehzade	1	0,0
Şemiran	1	0,0

Şer Üçgeni	1	0,0
Şer'i hukuk	1	0,0
Şeref	1	0,0
Şerif Mardin	1	0,0
Şıpka kahramanı	1	0,0
Taarruz	1	0,0
Taarruz	1	0,0
Taassup	1	0,0
Tahkimatlar	1	0,0
Tahlil	1	0,0
Tahran Konferansı	1	0,0
Taktik	1	0,0
Tanklar	1	0,0
Tanzimat	6	0,2
Tarafsızlık	1	0,0
Tarafsızlık	3	0,1
Tarım	1	0,0
Tarım	1	0,0
Tarih	2	0,1
Tarih Araştırmaları	1	0,0
Tarih dersi	1	0,0
Tarih geleneği	1	0,0
Tarih Yayınları	1	0,0
Tarih Yazıcılığı	1	0,0
Tarihçe	1	0,0
Tarihçiliğin Gelişimi	1	0,0
Tarihi coğrafya	1	0,0
Tarihte kimyasal silah	1	0,0
Tarihte Türkler	1	0,0

Tasfiye-i Rütbe-i Askerîye Kanunu	1	0,0
Taşınma girişimi	1	0,0
Tatar Ocağı	1	0,0
Tatarlar	1	0,0
Tavacı	1	0,0
TBMM	10	0,3
Tebrik telgrafları	1	0,0
Tebriz	1	0,0
Teceddüt Fırkası	2	0,1
Techizat	1	0,0
Tedbir	1	0,0
Tehcir	3	0,1
Tehcir Kanunu	1	0,0
Tek-parti dönemi	1	0,0
Tekelioğlu Sinan Paşa	1	0,0
Teknik	3	0,1
Teknoloji	1	0,0
Teknoloji	1	0,0
Temsil Prensibi	1	0,0
Tepedelenli Ali	1	0,0
Terfi' -i Rütbe Nizâmnâmesi	2	0,1
Terhis ve silahsızlanma	1	0,0
Terör	2	0,1
Tersane	1	0,0
Teşkilat	5	0,2
Tevrat	1	0,0
The National Struggle	1	0,0
Tımar Sistemi	2	0,1
Tınaztepe	1	0,0

Ticaret	4	0,1
Ticaret Antlaşmaları	1	0,0
Timur	3	0,1
Timur Devleti	1	0,0
Tokat	1	0,0
Tokat Askerî Rüşdiyesi	1	0,0
Top	1	0,0
Top Arabacı Ocağı	1	0,0
Top Fabrikaları	1	0,0
Topal Osman	1	0,0
Topçu Mecmuası	1	0,0
Topçu Teşkilatı	3	0,1
Toplum	6	0,2
Toprak Rejimi	1	0,0
Topraki Tımar	1	0,0
Torpidobot(muhrip)	1	0,0
Tören	1	0,0
Trablusgarp Savaşı	5	0,2
Trabzon	3	0,1
Trabzon Muhafaza-i Hukuk-i Milliye	1	0,0
Trabzon'un işgali	1	0,0
Trakya	1	0,0
Transkafkasya	1	0,0
Truva	1	0,0
Tunus	3	0,1
Tunus Valisi Ahmet Paşa	1	0,0
Tüccar	1	0,0
Tüfekler	1	0,0
Tüketim	1	0,0

Türk Askerî	3	0,1
Türk azınlığı	1	0,0
Türk Birliği	4	0,1
Türk Boğazları	2	0,1
Türk Deniz Kuvvetleri	2	0,1
Türk Harbi	3	0,1
Türk Havacılığı	4	0,1
Türk Hukuku	1	0,0
Türk İngiliz ve Fransız askerleri	1	0,0
Türk Kavimleri	1	0,0
Türk kozmogoni anlayışı	1	0,0
Türk Kurtuluş Savaşı	27	0,9
Türk Miili Gücü	1	0,0
Türk Milli Cemiyeti	1	0,0
Türk müzik kültürü	1	0,0
Türk Ortodoksları	2	0,1
Türk Piyade Tarihi	1	0,0
Türk Resim Sanatı	1	0,0
Türk Silahlı Kuvvetleri	8	0,3
Türk tarihi	3	0,1
Türk Topçuluk Tarihi	1	0,0
Türk Tugayı	1	0,0
Türk-Bulgar İlişkileri	1	0,0
Türk-Ermeni ilişkileri	1	0,0
Türk-Ermeni İlişkileri	1	0,0
Türk-Yunan ilişkileri	1	0,0
Türkçülük	3	0,1
Türkistan	1	0,0
Türkiye 'de Demokrasi	1	0,0

Türkiye Cumhuriyeti	32	1,1
Türkler	14	0,5
Türkler ve Hizmetleri	1	0,0
Türklerde Askerî Tarih	1	0,0
Türkmen Aşiretleri	1	0,0
Uç Beyliği	1	0,0
Uçak	4	0,1
Ulaşım	3	0,1
Ulus	2	0,1
Ulusal Güvenlik	1	0,0
Ulusal Savunma	1	0,0
Ulusalçılık	1	0,0
Uluslararası İlişkiler	4	0,1
Uluslararası hukuk	1	0,0
Urartulular	1	0,0
Urfa	2	0,1
Urfa İsyanı	1	0,0
Urfa Sancağı	1	0,0
Usul	1	0,0
Uşi Barış Antlaşması	1	0,0
Uzlaşma	1	0,0
Üçoklar	1	0,0
Üçüncü Kolordu	1	0,0
Ümera	1	0,0
Ümit Burnu Müslümanları	1	0,0
Üniforma	1	0,0
Vaat edilmiş topraklar	1	0,0
Vahit Paşa	1	0,0
Vakıf	1	0,0

Vakit Gazetesi	1	0,0
Van	1	0,0
Vatan	1	0,0
Vatan	1	0,0
Veiba	1	0,0
Vech muharebesi	1	0,0
Vecihi Hürkuş	1	0,0
Velestin ve Çatalca Savaşları	1	0,0
Venedik	2	0,1
Venizelos	1	0,0
Vergi	3	0,1
Vilayet ahalisi	1	0,0
Viyana Askerî Müzesi	1	0,0
Viyana Kongresi	1	0,0
Viyana Kuşatması	3	0,1
Von Der Gotz	1	0,0
Vurucu Silahlar	1	0,0
Wangenheim	1	0,0
Weser Nehri Tatbikatı	1	0,0
Winston Churchill	1	0,0
XIII. Kolordu	1	0,0
XX. Yüzyıl	2	0,1
Yakın Doğu	1	0,0
Yakındoğu	1	0,0
Yakup Şevki	2	0,1
Yapı	1	0,0
Yardım	3	0,1
Yavuz Sultan Selim	2	0,1
Yay ve ok	1	0,0

Yelken Dönemi	1	0,0
Yemen	2	0,1
Yemendeki Osmanlılar	2	0,1
Yeni Büyük Oyun	1	0,0
Yenice Katliamı	1	0,0
Yeniçeri	8	0,3
Yenileşme	4	0,1
Yıldırım Orduları	1	0,0
Yolsuzluk	1	0,0
Yönetim	1	0,0
Yunan İsyamları	1	0,0
Yunan İşgali	1	0,0
Yunan Ordusu	1	0,0
Yunan Siyaseti	1	0,0
Yunan Ulusu	5	0,2
Yunanistan	29	1,0
Yurt Dışı Gezi	1	0,0
Yurttaşlık hakkı	1	0,0
Yusuf Ercan	1	0,0
Yusuf İzzet Paşa	1	0,0
Yusuf Kemal Heyeti	1	0,0
Zabit	2	0,1
Zafer	2	0,1
Zaptiyeler	1	0,0
Zararlı Faaliyetler	1	0,0
Zatülcenp hastalığı	1	0,0
Zengiler	1	0,0
Zeytun Ermenileri	2	0,1
Zırhlar	1	0,0

Zonguldak	2	0,1
Total	2881	100,0

